

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav románských studií

Rumunština

Michal RYS

Vývoj obsahové stránky rumunských slov

zdeděných z latiny

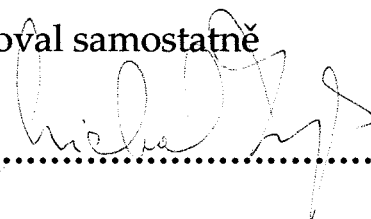
vedoucí práce:

Doc. PhDr. Jiří Felix, CSc.

diplomová práce

2006

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně
s využitím uvedených pramenů a literatury

.....

*Děkuji panu doc. Jiřímu Felixovi
za ochotu, trpělivost a množství cenných připomínek*

OBSAH

0	ÚVODNÍ POZNÁMKA	1
0.1	Seznam použitých zkratk	1
0.2	Terminologie	2
1	ÚVOD	2
2	METODOLOGICKÁ POZNÁMKA	3
3	KOMENTÁŘ VÝVOJE VÝZNAMU	4
3.1	Úvodní poznámky	4
3.2	Komentář	5
4	GRAFICKÉ PŘEHLEDY	57
4.1	Poměr zachování a změny významu	57
4.2	Zastoupení zjištěných typů změny významu	57
5	ZÁVĚR	58
6	REZUMAT	59
7	BIBLIOGRAFIE	61
7.1	Slovníky	61
7.2	Monografie	61
8	PŘÍLOHA	62
8.1	Úplný korpus rumunských slov zděděných z latiny	62

0 ÚVODNÍ POZNÁMKA

0.1 Seznam použitých zkratk

adj.	adjektivum, přídavné jméno
adv.	adverbium, příslovce
anat.	anatomie
arch.	archaizmus
art.	člen
CDDE	Dicționarul etimologic (Candrea-Densusianu) (v. bibliografie)
conj.	konjunkce, spojka
DER	Dicționarul etimologic al limbii române (v. bibliografie)
DEX	Dicționarul explicativ al limbii române (v. bibliografie)
EWR	Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache (v. bibliografie)
dosl.	doslova
f.	femininum, ženský rod
(st.) fr.	(stará) francouzština
hovor.	hovorové
interj.	interjekce, citoslovce
it.	italština
kalabr.	kalabrijština
kniž.	knižní slovo
(lid.) lat.	(lidová) latina
lid.	lidové slovo
m.	maskulinum, mužský rod
n.	neutrum, střední rod
num.	numerale, číslovka
pl.	plurál, množné číslo
prep.	prepozice, předložka
pron.	pronomen, zájmeno
přen.	přeneseně
RČ	Rumunsko-český slovník (v. bibliografie)
reg.	regionalismus
REW	Romanisches etymologisches Wörterbuch (v. bibliografie)
rum.	rumunština
řeč.	řečtina
s.	substantivum, podstatné jméno
sg.	singulár, jednotné číslo
sic.	sicilština
šp.	španělština
text.	textilní výroba
vb.	verbum, sloveso
VRR	Vocabular reprezentativ al limbii române
www	internetový latinsko-francouzský slovník (v. bibliografie)
zeměd.	zemědělský
zř.	zřídka užívané slovo

0.2 Terminologie

V práci se nezaměřuji na hláskový vývoj, a proto jsem nepovažoval za nutné označovat u etymonů délku jednotlivých samohlásek a místo přízvuku.

Abych komentář hesel zpřehlednil co nejvíce, upustil jsem od podrobnější tvaroslovné charakteristiky jednotlivých slov. Například u podstatných jmen uvádím pouze jejich rod.

Z terminologického hlediska jsem vesměs vycházel z českých zvyklostí, tzv. adjektiva determinanční (nesamostatná) tedy považuji za zájmena. Proto např. hesla *acest* i *acesta* nesou stejné označení (*pron.*).

V práci je čistě ze stylistických důvodů užíváno jak latinského, tak českého pojmenování slovních druhů (např. *substantivum/podstatné jméno*, *interjekce/citoslovce*). V heslech však jednotně užívám zkratky příslušných termínů latinských (*s.*, *adj.*, *pron.*, *atd.*).

1 ÚVOD

Během studia rumunštiny mě nejvíce zaujal její vývoj. Při prohlubování znalostí získaných v rámci příslušné přednášky jsem zjistil, že odborná literatura obvykle věnuje velkou pozornost změnám v oblasti hláskosloví, tvarosloví a skladby, nejméně prostoru je však věnováno významosloví. Vysvětlení se nabízejí alespoň dvě.

V první řadě je tento obor lingvistiky stále ještě poplatný svému tradičnímu názvu "historická mluvnice"¹. Do popředí se tak podvědomě dostává morfosyntax a nepřímo hláskový vývoj, neboť obě tyto oblasti spolu úzce souvisejí.

Druhým důvodem je nepochybně značná nevděčnost takového snažení, poněvadž některé významové změny lze vysvětlovat různým způsobem.

Přesto bych se chtěl ve své práci zabývat právě touto stránkou jazykového vývoje. Věřím, že se mi tak podaří alespoň nastínit určitý metodologický přístup. Zvolený výchozí materiál zároveň potvrzuje, že základní část jádra rumunské slovní zásoby má svůj původ v jazyce římských dobyvatelů, kteří území starověké Dácie spravovali a spolu s domorodými národy obývali v letech 106-271 po Kr².

¹ O nepřesnosti tohoto termínu viz Zavadil, Bohumil. *Vývoj španělského jazyka I*. Praha : Karolinum, 1998, s. 10.

² Sala, Marius. *Dal latino al romeno*. Alessandria : Edizioni dell'Orso, 2004, s. 15.

2 METODOLOGICKÁ POZNÁMKA

Výchozím materiálem jsou slova získaná excerpcí *Dicționarul explicativ al limbii române* (dále *DEX*), který je nejmodernějším rumunským slovníkem obsahujícím i údaje o etymologii. Při posuzování jednotlivých etymonů jsem přihlížel rovněž k Ciorănescově *Dicționarul etimologic al limbii române* (dále *DER*).

Ze seznamu přibližně 1660 lexématických jednotek jsem následně vynechal slova náležející do jedné z níže uvedených skupin:

- označená v *DEXu* jako latinská, ale v *DERu* jako pozdější výpůjčky (např. *cert, cupru, curs, ev, ferentar*)
- označená v *DEXu* jako latinská, ale v *DERu* jako pozdější výpůjčky foneticky přizpůsobené rumunským slovům zděděným (např. *corupe, conchide, convinge, cord*)
- označená v *DEXu* jako odvozená z vesměs zastaralého či jinak z jazyka vymizelého slova (např. *aușel, căuș, fățarnic, înconjura, îndupleca, îneca*)
- neobsažená v dosud největším Rumunsko-českém slovníku od J. Stacy (např. *Lupercalii, mărit, miază, Rozalii, solbă, urm, urdina, vîrtute*)
- slova o jejichž latinském původu se nevyjadřuje s jistotou ani jeden ze slovníků (např. *copleși, drepnea, lățuri, mătreăță, pururi, rășchia, toca*)
- nářeční varianty (převážně zájmen) pocházejících z týchž etymonů jako slova spisovná v korpusu již uvedená (např. *iest, ist*)
- vulgarizmy (např. *coi, cur, pulă*)

Pro úplnost jsem rovněž dohledával příslušná hesla v *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Byl-li komentář pro vlastní práci zajímavý, je vesměs uveden v poznámkovém aparátu. S přihlédnutím k datu vydání tohoto díla jsem však nepovažoval za užitečné polemizovat s názory odlišnými od závěrů ve slovnících novějších (např. *jurămînt*).

Po těchto úpravách čítá korpus celkem 1503 lexémů. Jeho úplný seznam je součástí přílohy.

3 KOMENTÁŘ VÝVOJE VÝZNAMU

3.1 Úvodní poznámky

Ve svém komentáři vycházím z jádra rumunského lexika, obsaženém ve *Vocabular reprezentativ al limbilor romanice*¹, díle vydaném kolektivem rumunských jazykovědců pod vedením romanisty Mariuse Saly. Slova obsažená v tomto slovníku musí splňovat alespoň jedno ze tří zvolených kritérií:

- častosti výskytu (patří mezi prvních 2000 slov frekvenčního slovníku rumunštiny²)
- sémantického (alespoň pět významů)
- derivačního (přítomnost alespoň tří odvozených slov).

Korpus této práce obsahuje 754 lexikálních jednotek splňujících výše uvedená kritéria.

Při posuzování vývoje významu jsem vycházel z myšlenky, že úplná synonymie není možná, a proto jsem postupoval velice mírně. Jak již bylo řečeno v úvodu, jsem si plně vědom skutečnosti, že určitá část případů nabízí více možných vysvětlení. U těch nejzajímavějších je rovnou uvádím. Jestliže je význam latinského etymonu a jemu odpovídajícího rumunského slova více méně stejný či velice podobný, hovořím o významu téměř nezměněném.

V ostatních případech se pokouším určit princip, na němž je významový posun založen. V zásadě jsem zjistil tyto čtyři typy³:

- rozšiřování významu (tj. přechod od jedinečného k obecnému)
- zužování významu (tj. přechod od obecného k jedinečnému)
- metaforu (tj. přenos významu založený na podobnosti)
- metonymii (tj. přenos významu založený na souvislosti)

Sledoval jsem rovněž změnu slovního druhu a gramatikalizaci, které by bylo možné považovat v širším slova smyslu za jistou formu vývoje významu. Ve velmi omezeném počtu případů je základ významové změny obtížně vysvětlitelný.

¹ Sala, Marius. *Vocabular reprezentativ al limbilor romanice*. București : Editura enciclopedică, 1989.

² Juilland, A. et alii. *Frequency Dictionary of Rumanian Words*, Londýn, Paříž, Haag, 1965.

³ Šmilauer, Vladimír. *Nauka o českém jazyku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972, s. 58-61.

3.2 Komentář

A (prep.) < ĀD (prep.) 'k, ke, na'

Gramatikalizace¹, zachován slovní druh.

ABIA (adv.) 'sotva, stěží, teprve' < AD VIX (adv.) 'sotva, stěží'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AC (s. n.) 'jehla, ručička hodin' < ACUS (s. f.) 'jehla'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

ACEL, ACEA (pron.) 'onen, ona' < *ECCE-ILLU, ECCE-ILLA (pron.) 'hle onen, hle ona'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ACELA, ACEEA (pron.) 'tamten, tamta' < *ECCE-ILLU, ECCE-ILLA (pron.) 'hle onen, hle ona'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ACEST, ACEASTĀ (pron.) 'tento, tato' < *ECCE-ISTU, ECCE-ISTA (pron.) 'hle tento, hle tato'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ACESTA, ACEASTA (pron.) 'tenhle, tahle' < *ECCE-ISTU, ECCE-ISTA (pron.) 'hle tento, hle tato'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ACOLO (adv.) 'tam' < ECCUM-(I)LLOC (adv.) 'tamhle'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ACOPERI (vb.) '(po)krýt, přikrývat' < ACO(O)PERIRE (vb.) 'zcela pokrýt' (srov. COPER)

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ACRU (adj.) 'kyselý, trpký' < ACRUS (adj.) 'ostrý, břitký, kyselý'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ACUM (adv.) 'ted', nyní' < ECCUM MODO (adv.) 'právě ted'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ADĀPOST (s. n.) 'úkryt, skrýš' < AD DEPOS(I)TUM (s. n.) 'úschova'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

ADĀUGA (vb.) 'přidat, doplnit' < ADAUGERE (vb.) 'rozmnožovat, rozhojňovat'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ Slouží převážně jako gramém infinitivu (*a scire* = 'psát') a genitivu číslovek (*trei copii* = 'tři děti', *tata a trei copii* = 'otec tři dětí'). Spojení *membra ad duos fratres* je doloženo v CIL, XIII, 2483. Obecně lze však říci, že významový rozsah této předložky je v rumunštině ve srovnání s latinou omezenější.

ADEVĀR (s. n.) '*pravda*' < **AD+DE+VERUM** (s. n.) '*pravda, skutečnost*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

ADĪNC (adj.) '*hluboký*' < **ADUNCUS** (adj.) '*zakřivený, prohnutý*'
Metafora, zachován slovní druh.

ADORMI (vb.) '*usínat, uspat*' < **ADDORMIRE** (vb.) '*usínat*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ADUCE (vb.) '*přinést, přivést*' < **ADDUCERE** (vb.) '*přivádět*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ADUNA (vb.) '*shromáždit, sbírat*' < **ADUNARE** (vb.) '*shromáždit, sjednotit*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AER (s. n.) '*vzduch*' < **AER, AERIS** (s. m.) '*vzduch*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

AFARĀ (adv.) '*venku, ven*' < **AD FORAS** (adv.) '*ke dveřím, z domu ven*'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

AFLA (vb.) '*dozvědět se, přijít nač*' < **AFFLARE** (vb.) '*foukat, vanout*'
Zúžení významu, zachován slovní druh.¹

AFUMA (vb.) '*udit, vykuřovat*' < **AFFUMARE < ADFUMARE** (vb.) '*exposer à l'action de la fumée*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AICI (adv.) '*zde, sem*' < **AD-HICCE < HICE** (adv.) '*zde*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AJUNGE (vb.) '*dosáhnout, stačit*' < **ADIUNGERE** (vb.) '*připojovat, přidružovat*'
Metonymie, zachován slovní druh.

AJUTA (vb.) '*pomoci*' < **ADJUTARE** (vb.) '*podporovat, pomáhat*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AJUTOR (s. n.) '*pomoc*' < **ADJUTOR, -RIS, ADJUTORIUM** (s. m.) '*podporovatel*', (s. n.) '*podpora*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

AL, A (art.) < **ILLUM, ILLAM** (pron.) '*onen, ona*'
Gramatikalizace výrazu (doplnění genitivního tvaru), změna slovního druhu.

¹ Nejspíš z kontextů jako '*zachytit něco sluchem*', '*zavanout něco k někomu*', '*donést něco někomu*' atd; CDDE, s. 4: "*Mihi afflatur = l'idée m'est communiquée.*"

ALB (adj., s.) 'bílý' < ALBUS (adj.) 'bílý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ALBASTRU (adj.) 'modrý' < (*)ALBASTER (adj.) 'světlemodrý'
Význam téměř nezměněn¹, zachován slovní druh.

ALBINĀ (s. f.) 'včela' < ALVINA (s. f.) 'úl' (i alveus)
Metonymie, resp. synekdocha², zachován slovní druh a rod.

ALEGE (vb.) 'vybírat, volit' < ALLEGERE < ELIGERE (vb.) 'vybírat, volit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ALERGA (vb.) 'běžet' < *ALLARGARE (vb.) 'pustit se do šíře' < LARGUS (adj.) 'široký'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

ALINTA (vb.) 'laskat, hýčkat' < *ALLENARE³ (vb.) < LENTUS (adj.) 'ohebný; klidný, netečný'
Zúžení významu, zachován slovní druh.

ALT, ALTĀ (pron.) 'jiný, druhý, další' < ALT/(E)RUM/ (pron.) 'jeden ze dvou, druhý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ALTAR (s. n.) 'oltář' < ALTARIUM < ALTARE (s. n.) 'oltář'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

ALTUL, ALTA (pron.) 'jiný, druhý' < ALTER + *ILLU, ALTERA + ILLA (pron.) 'jeden ze dvou, druhý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ALUNĀ (s. f.) 'lískový ořech' < *ABELLONA < ABELLANA NUX (s. f.) 'ořech z Abellany'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

AMAR (adj.) 'hořký, trpký' < AMARUS (adj.) 'hořký, trpký'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AMĀGI (vb.) 'oklamat, ošálit, obelhat' < *AMMAGIRE (vb.) 'okouzlit, začarovat'
Rozšíření významu, zachován slovní druh.

AMENINȚA (vb.) 'hrozit' < *AMMINACIARE (vb.) < MINATIO (s. f.) 'vyhrožování, hrozby'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ Posun v intenzitě odstínu. Latinský etymon je odvozen od ALBUS 'bílý', lidové (*)ALBASTER znamenalo 'bělavě modrý'.

² Pars pro toto: jedna včela jakožto reprezentantka celého úlu, jenž se nejspíš v lidové řeči nazýval ALVINAE 'včely'.

³ Jiné slovníky (CDDE, DER) upřednostňují etymon ALLENITARE < LENITARE (vb.) 'calmer, apeser'. Změna významu je v obou případech založena na přechodu z roviny materiální do roviny citové.

AMESTECA (vb.) 'míchat, mísit' < *AMMIXTICARE (vb.) 'smíchat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AMIAZĂ (s. f.) 'poledne' < AMIAZĂZI < AD MEDIAM DIEM (s. f.) 'prostředek dne'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

AMÎNDOI (num.) 'oba' < *AMINDOI < *AMBI+DUI < AMBO DUO (num.) 'oba dva'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AN (s. m.) 'rok' < ANNUS (s. m.) 'rok, léto'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

APĂ (s. f.) 'voda' < AQUA (s. f.) 'voda'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

APĂRA (vb.) 'chránit, hájit' < APPARARE (vb.) 'připravovat, chystat'
Zúžení významu¹, zachován slovní druh.

APĂSA (vb.) 'tlačit, tížit, utiskovat' < *APPENSARE < PENSARE (vb.) 'vážit, odvažovat'
Metonymie, zachován slovní druh.

APOI (adv.) 'potom, pak' < AD-POST (prep.) 'po'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

APRINDE (vb.) 'zapálit, rozsvítit' < APPRE(HE)NDERE (vb.) 'uchopit, chytit, zmocnit se'
Metonymie, zúžení významu², zachován slovní druh.

APROAPE (adv., s.) 'blízko' < AD-PROPE (adv.) 'vedle, u, blízko'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

APROPIA (vb.) 'přiblížit, sblížovat' < APPROPIARE (vb.) 'přiblížit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

APUCA (vb.) 'uchopit, zastihnout' < AUCUPARE (vb.) 'číhat na ptáky, chytat'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

ARAMĂ (s. f.) 'měď' < *ARAMEN < AERAMEN (s. n.) 'bronz, kov, měď'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

ARBORE (s. m.) 'strom' < ARBOR, -IS (s. f.) 'strom'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

¹ Dle Pușcariu (EWR) se význam ubíral směrem k 'připravovat obranu, chystat se k obraně'.

² Význam běžný v rumunštině není cizí ani jiným románským jazykům, viz DER, s. 44: "fr. *le feu a pris*, it. *il fuoco è appreso*".

ARC (s. n.) 'oblouk, luk' < ARCUS (s. m.) 'luk'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

ARDE (vb.) 'pálit, hořet' < ARDERE (vb.) 'hořet'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ARGINT (s. n.) 'stříbro' < ARGENTUM (s. n.) 'stříbro'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

ARICI (s. m.) 'ježek' < ERICIUS (s. n.) 'ježek'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

ARIPĚ (s. f.) 'křídlo' < ALIPES (adj.) 's okřídlenýma nohama, rychlý'

Rozšíření významu, změna slovního druhu.

ARMĚ (s. f.) 'zbraň, erb' < ARMA (s. f.) 'nářadí, zbraň'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

ARUNCA (vb.) 'hodit' < ERUNCARE (vb.) 'vytrhávat, plít'

Rozšíření významu¹, zachován slovní druh.

ASCULTA (vb.) 'poslouchat' < ASCULTARE < AUSCULTARE (vb.) 'naklánět ucho, napjatě poslouchat'

Rozšíření významu, zachován slovní druh.

ASCUNDE (vb.) 'ukrývat' < ABSCONDERE (vb.) 'ukrývat, zahalovat'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ASCUŤI (vb.) 'brousit, naostřit' < *EXCOTIRE (vb.) 'brousit brouskem'

Význam téměř nezměněn (možné rozšíření významu), zachován slovní druh.

ASEMENEĀ (adj., adv.) 'podobný, takový' < ASSIMILE (adj., adv.) 'značně, velmi podobný'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ASPRU (adj.) 'drsňý, tvrdý, trpký' < ASPER (adj.) 'drsňý, obtížný'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ASTUPA (vb.) 'ucpat' < *ASTUPPARE (vb.) 'ucpat koudelí'

Význam téměř nezměněn (možné rozšíření významu), zachován slovní druh.

ASUPRA (prep.) 'nad' < AD-SUPRA (prep.) 'nad, přes'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AŠA (adv., adj.) 'tak, takto' < ECCUM-SIC (adv.) 'takhle'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ Posun významu od 'vytrhnout a odhodit' k obecnějšímu 'hodit'.

AŠEZA (vb.) 'sednout si' < *ASSEDIARE < SEDERE (vb.) 'sednout si'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AŠTEPTA (vb.) 'čekat' < *ASTEPTARE < ADSPECTARE (vb.) 'dívat se, pohlížet, dbát'

Metonymie, zachován slovní druh.

AŠTERNE (vb.) 'rozprostřít, pokrýt' < ASTERNERE (vb.) 'vedle prostírat, vedle položit'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ATARE (pron.) 'takový, podobný' < ECCUM-TALEM (pron.) 'takovýhle'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ATINGE (vb.) 'dotknout se, dosahovat' < ATTINGERE (vb.) 'dotýkat se'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ATĪT, ATĪTA (adv., pron.) 'tak, tolik' < ECCUM-TANTUM (adj., adv.) 'takhle moc'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ATUNCI (adv.) 'tehdy, pak, tedy' < *AD-TUNCCE < TUNC (adv.) 'tehdy, tenkrát'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AŤĀ (s. f.) 'nit' < ACIA < AC (s. f.) 'nit'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

AUR (s. n.) 'zlato' < AURUM (s. n.) 'zlato'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

AUZI (vb.) 'slyšet' < AUDIRE (vb.) 'slyšet'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AVEA (vb.) 'mít' < HABERE (vb.) 'mít'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

AZI (adv.) 'dnes' < HAC DIE (s. f., adv.) 'tento den; dnes'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ĀLA, ĀIA (pron.) [lid., hovor.] 'ten, (v)on' < ILLUM, ILLA (pron.) 'onen, ona'

v. acela

ĀSTA, ASTA (pron.) [lid., hovor.] 'tenhle, tahle' < ISTUM, ISTA (pron.) 'ten u tebe, ta u tebe'

v. acesta

BAIE (s. f.) 'lázeň, koupel' < BANNEA < BALNEA (s. f.) 'koupelna, lázeň, koupel'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

BARBĀ (s. f.) 'brada, plnovous' < BARBA (s. f.) 'vous'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

BATE (vb.) '*bít*' < **BATT(U)ERE** (vb.) '*bít*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

BĂRBAT (s. m., adj.) '*muž*' < **BARBATUS** (adj.) '*vousatý*'
Metonymie i metafora, zachován slovní druh¹.

BĂȘICĂ (s. f.) '*puchýř, opar, bublina*' < ***BESSICA** < **VESSICA** (s. f.) '*močový měchýř*'
Metafora, zachován slovní druh a rod.

BĂTAIE (s. f.) '*bití, výprask*' < **BATT(U)ALIA** (s. n.) '*šerm, cvičení gladiátorů*'
Metonymie, zachován slovní druh, odlišný rod.

BĂTRÎN (adj., s. m.) '*starý, stařec*' < **BETRANUS** < **VETERANUS** (adj., s. m.) '*starý, starý voják*'
Metafora i metonymie², zachován slovní druh a rod.

BEA (vb.) '*pít*' < **BIBERE** (vb.) '*pít*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

BERBEC (s. m.) '*beran, skopec*' < **BERBEX, -ECIS** < **VERVEX** (s. m.) '*beran, skopec*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

BISERICĂ (s. f.) '*kostel, církev*' < **BASILICA** (s. f.) '*bazilika, chrám*'
Rozšíření významu, zachován slovní druh a rod.

BLESTEMA (vb.) '*proklít*' < lid. lat. **BLASTIMARE** < **BLASPHEMARE** (vb.) '*tupit, urážet*'
Metonymie, zúžení významu, zachován slovní druh.

BLÎND (adj.) '*mírný, tichý, vlídný*' < **BLANDUS** (adj.) '*lichotivý, lahodný, poutavý*'
Metonymie, zachován slovní druh.

BOTEZA (vb.) '*křtít*' < **BATTIZARE** < **BAPTIZARE** (vb.) '*křtít*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

BOU (s. m.) '*vůl*' < **BOVUS** < **BOS, BOVIS** (s. m.) '*býk, vůl*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

BRAȚ (s. n.) '*paže*' < **BRACHIUM** (s. n.) '*paže*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

BROASCĂ (s. f.) '*žába*' < ***BROSCA** (s. f.) < **BRUSCUS** '*druh žáby*'
Rozšíření významu, zachován slovní druh a rod.

¹ Funkce přídavného jména zůstala v rumunštině zachována. Nové je však užití coby jména podstatného s významem '*muž*'.

² Nejspíš již v latině došlo k užívání pojmu pro '*veterána*', '*vysloužilce*' rovněž s významem '*stařec*'. V souvislosti s kolonizací Dácie bývá zmiňováno organizované usazování veteránů právě do této nové kolonie ve snaze upíšíť její začlenění do říše. Nejspíš i proto rumunština slovo zachovala.

BRUMĀ (s. f.) 'jinovatka' < BRUMA¹ (s. f.) 'nejkratší den, zima, zimní čas'
Metonymie (možná i metafora), zachován slovní druh a rod.

BUCATĀ (s. f.) 'kus, část, díl' < BUCCATA (s. f.) 'sousto'
Rozšíření významu, metonymie, zachován slovní druh a rod.

BUN (adj., s.) 'dobrý' < BONUS (adj.) 'dobrý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CA (adv.) 'jako, než' < QUAM (adv.) 'jako, jak velice'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CA (conj.) 'aby' < QU(I)A (conj.) 'poněvadž, protože'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CAL (s. m.) 'kůň' < CABALLUS (s. m.) 'tažný kůň'
Rozšíření významu², zachován slovní druh a rod.

CALD (adj.) 'teplý, horký' < CALDUS < CALIDUS (adj.) 'teplý, horký'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CALE (s. f.) 'cesta, dráha' < CALLIS (s. m.) 'stezka'
Došlo k rozšíření významu, zachován slovní druh, odlišný rod.

CAP (s. n.) 'hlava' < CAPUT (s. n.) 'hlava'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CAPRĀ (s. f.) 'koza' < CAPRA (s. f.) 'koza'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CAR (s. n.) 'povoz, vůz' < CARRUS (s. m.) 'čtyřkolový vůz'
Rozšíření významu, zachován slovní druh, odlišný rod.

CARE (pron.) 'který, jaký' < QUALIS (pron.) 'jaký'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CARNE (s. f.) 'maso' < CARO, CARNIS (s. f.) 'maso'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CASĀ (s. f.) 'dům' < CASA (s. f.) 'chatrč, chýše'
Rozšíření významu, zachován slovní druh a rod.

¹ Superlativ od BREVIS, arch. tvar BREVIMA.

² Ze spisovného tvaru EQUUS se v rumunštině zachovalo femininum EQUA > *iapă*, což dalo vzniknout etymologicky nesoouměrné dvojici *cal / iapă*; obdobně také šp. *yegua* a stfr. *ive*, viz Meillet, A. *Esquisse d'une histoire de la langue latine*. Paris : Hachette, 1928, s. 275.

CĂ (conj.) 'že' < QUOD (adv., conj.) 'a proto, pročez, protože'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CĂDEA (vb.) 'padat' < CADERE (vb.) 'padat, klesat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CĂLARE (adv.) 'jízdo, koňmo' ¹< CABALLARIS, -EM (adj.) CABALARIUS (s. m.) 'jezdec na koni'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

CĂLCA (vb.) 'šlápnout, vkročit' < CALCARE (vb.) 'šlapat, dupat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CĂLCÎI (s. n.) 'pata' < CALCANEUM (s. n.) 'pata'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CĂLDARE (s. f.) 'kotel, kbelík' < CALDARIA (s. f.) 'parní lázeň, kotel s vroucí vodou'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CĂLDURĂ (s. f.) 'horko' < lid. lat. CALDURA (s. f.) 'horko'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CĂMAȘĂ (s. f.) 'košile' < CAMISIA (s. f.) 'košile'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CĂPĂTA (vb.) 'obdržet, nabýt' < lid. lat. CAPITARE (vb.) < INCAPITARE < CAPUT (s. n.) 'hlava'
Významový posun obtížně vysvětlitelný², zachován slovní druh.

CĂRA (vb.) 'vézt, nést' < *CARRARE (vb.) 'vézt vozem'
Rozšíření významu, zachován slovní druh.

CĂRARE (s. f.) 'stezka, pěšina' < CARRARIA (adj.) 'vozová (cesta)'
Zúžení významu, změna slovního druhu.

CĂRBUNE (s. m.) 'uhel, uhlí' < CARBO, -ONIS (s. m.) 'uhel, uhlí'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CĂRUNT (adj.) 'šedivý' < CANUTUS < CANUS (adj.) 'šedý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CĂTRE (prep.) 'proti, k, vůči' < CONTRA (prep.) 'naproti, proti'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ Ve starém jazyce je doložena varianta "călariu" (DER).

² Vysvětlení se nabízí několik. Jedním z významů výchozího slova CAPUT byl rovněž 'majetek, kapitál'. Další možností jsou asociace typu 'příděl na hlavu' atd.

CĂȚEL (s. m.) 'štěně' < CAPELLUS (s. m.) 'štěňátko'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CĂUTA (vb.) 'hledat' < *CAUTARE < CAUTUM < CAVĒRE (vb.) 'střežit, pečovat'
Významový posun obtížně vysvětlitelný¹, zachován slovní druh.

CE (pron.) 'co, jaký, proč' < QUID (pron.) 'co'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CEARĂ (s. f.) 'vosk' < CERA (s. f.) 'vosk'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CENUȘĂ (s. f.) 'popel' < *CINUSIA < CINIS (s. m.) 'popel'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

CER (s. n.) 'nebe' < CAELUM (s. n.) 'nebe'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CERC (s. n.) 'kruh' < CIRCUS (s. m.) 'kruh'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

CERCA (vb.) 'zkoušet, snažit se' < CIRCARE (vb.) 'chodit dokola, obhlížet'
Zúžení významu, zachován slovní druh.

CERCETA (vb.) 'pátrat, bádát' < CIRCITARE (vb.) 'obcházet, otáčet se za kým'
Zúžení významu, zachován slovní druh.

CERE (vb.) 'žádat' < QUARERE (vb.) 'žádat, přát si'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CETATE (s. f.) 'hrad, pevnost' < CIVITAS, -ATIS (s. f.) 'občanství, obec'
Zúžení významu, zachován slovní druh a rod.

CHEIE (s. f.) 'klíč' < CLAVIS (s. f.) 'klíč'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CHEMA (vb.) 'volat' < CLAMARE (vb.) 'volat, křičet, jmenovat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CHIAR (adv., adj.) 'dokonce; (zř.) jasný' < CLARUS (adj.) 'hlasitý, zvučný, jasný'
Zúžení významu, metonymie, změna slovního druhu².

¹ Nabízí se užití v kontextu 'mit péči něco nalézt'. Zajímavý, ale složitější by byl obrat ve významu od 'střežit, hlídat něco před někým' (aby to nenalezl) k 'hledat'. Další z možností pochází z prostředí vyznavačů křesťanství, kteří se v prvních staletích po Kr. museli schovávat v jeskyních (CAVERNAE), kde se je snažili vyhledat udavači římské moci.

² Užití coby adjektiva je v dnešní rumunštině velice vzácné a archaizující.

CINCI (num.) 'pět' < cinque < QUINQUE (num.) 'pět'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CINE (pron.) 'kdo' < *QUENE < QUEM (pron.) 'koho'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CIUR (s. n.) 'řešeto, síto' < CIBRUM < CRIBUM (s. n.) 'síto'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CÎINE (s. m.) 'pes' < CANIS (s. m.) 'pes'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CÎMP (s. m./n.) 'pole' < CAMPUS (s. m.) 'pole'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CÎND (adv., conj.) 'kdy' < QUANDO (adv.) 'v které době, kdy'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CÎNEPĂ (s. f.) 'konopí' < *CANAPA < CANABIS (s. f.) 'konopí'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CÎNTA (vb.) 'zpívat, hrát na co' < CANTARE (vb.) 'zpívat, hrát na co'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CÎNTEC (s. n.) 'píseň' < CANTICUM (s. n.) 'sólový zpěv, píseň'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CÎȘTIGA (vb.) 'získávat, vydělávat' < CASTIGARE (vb.) 'kárat, domlouvat'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

CÎT (conj., prep., adv.) 'kolik' < QUANTUS¹ (pron.) 'jak mnohý, jak veliký'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

CÎTE (adv.) 'kolik, co' < CATA (prep.) 'směrem k, během'²
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

COACE (vb.) 'péci' < lid. lat. COCERE < COQUERE (vb.) 'vařit, péci'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

COADĂ (s. f.) 'ocas, ohon' < CODA < CAUDA (s. f.) 'ocas, ohon'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

¹ Většina slovníků (DEX, DER) se shoduje na kontaminaci lat. QUANTUS a pův. řec. CATA.

² Internetový latinsko-francouzský slovník uvádí významy 'vers, pendant'; přesto však příklady typu *unus cata unus* obsažené v latinsko-rumunském slovníku svědčí o významové blízkosti se stavem v dnešní rumunštině.

COARDĂ (s. f.) 'struna, šňůra' < CHORDA (s. f.) 'struna'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

COASTĂ (s. f.) 'žebro, bok, úbočí' < COSTA (s. f.) 'žebro, bok'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CORB (s. m.) 'havran' < CORVUS (s. m.) 'havran'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CORN (s. n.) 'roh, paroh' < CORNU (s. n.) 'roh, paroh'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

COT (s. n.) 'loket' < CUBITUS (s. n.) 'loket'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CRĂPA (vb.) 'pukat, praskat' < CREPARE (vb.) 'chřestit, hlučně mluvit'
Metonymie, zachován slovní druh.

CREASTĂ (s. f.) 'hřeben (kohouta, hory)' < CRISTA (s. f.) 'hřeben, vrchol'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CREDE (vb.) 'věřit, myslet' < CREDERE (vb.) 'svěřovat, věřit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CREDINȚĂ (s. f.) 'víra' < *CREDENTIA (s. f.) 'víra'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CREIER (s. m.) 'mozek' < C(E)REBELLUM (s. n.) 'mozeček, malý mozek'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

CREȘTE (vb.) 'růst' < CRESCERE (vb.) 'růst, vyrůstat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CREȘTIN (s. m.) 'křesťan' < CHRISTIANUS (s. m.) 'křesťan'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CRUCE (s. f.) 'kříž' < CRUX, -CIS (s. f.) 'kříž'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CRUD (adj.) 'syrový, nezralý' < CRUDUS (adj.) 'krvavý, syrový'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CU (prep.) 's' < CUM (prep.) 's'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CUCERI (vb.) 'obstarávat si, (vy)dobýt' < *CONQUERIRE < CONQUIRERE (vb.) 'vyhledávat, dobýt'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CUFUNDA (vb.) 'ponořit, potopit' < CONFUNDARE (vb.) 'směšovat, sloučit'
Metonymie, zachován slovní druh.

CUGETA (vb.) 'přemýšlet, uvažovat' < COGITARE (vb.) 'myslit, přemýšlet'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CUIB (s. n.) 'hnízdo' < *CUBIUM (s. n.?) 'místo k ležení' < CUBERE (vb.) 'ležet, spát'
Rozšíření (ale možné i zúžení významu), zachován slovní druh, (snad i rod).

CULCA (vb.) 'položít, porazit' < COLLOCARE (vb.) 'umístit, usadit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CULEGE (vb.) 'sbírat, česat' < COLLIGERE (vb.) 'sbírat, snášet'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CULME (s. f.) 'vrchol(ek)' < CULMEN (s. n.) 'vrchol, téměř'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

CUM (adv., conj.) 'jak' < QUOMO(DO) (adv.) 'jakým způsobem, jak'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CUMPĀRA (vb.) 'kupovat' < COMPARARE (vb.) 'srovnávat, přirovnávat'
Rozšíření významu, zachován slovní druh.

CUNOAȘTE (vb.) 'znát' < lid. lat. CONNOSCERE < COGNOSCERE (vb.) 'poznávat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CUNUNĀ (s. f.) 'věnec, věneček' < CORONA (s. f.) 'věnec, koruna'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CUPRINDE (vb.) 'obsahovat, zahrnovat' < COMPRE(HE)NDERE (vb.) 'sebrat, obsáhnout'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CUREA (s. f.) 'řemen, kožený pás' < CORRIGIA (s. f.) 'řemen'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

CURGE (vb.) 'téci' < CURRERE (vb.) 'běžet'
Metonymie, zachován slovní druh.

CURÎND (adv.) 'brzy, hned' < CURRENDO (vb.) 'běže'
Metonymie, změna slovního druhu.

CURS (s. n.) 'tok, běh, průběh' < CURSUS (s. m.) 'běh'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

CURTE (s. f.) '*dvůr, nádvoří*' < ***CURTIS** < **COHORS, -TIS** (s. f.) '*ohrada, zástup, dav*'
Metonymie (resp. synekdocha), zachován slovní druh a rod.

CUȚIT (s. n.) < ***ACUTITUS** < **ACUTIRE** < **ACUTUS** (adj.) '*ostrý, břitký*'
Metonymie, změna slovního druhu.

CUVENI (vb.) '*slušet se, patřit se*' < **CONVENIRE** (vb.) '*scházet se, hodit se*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

CUVÎNT (s. n.) '*slovo*' < **CONVENTUM** (s. n.) '*úmluva, smlouva*'
Metonymie, zachován slovní druh a rod.

DA (vb.) '*dát*' < **DARE** (vb.) '*dát*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DATOR (adj.) '*dlužný, zavázaný*' < **DEBITORIUS** (adj.)
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DE (prep.) '*od, z*' < **DE** (prep.) '*z, za*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DEGET (s. n.) '*prst*' < **DIGITUS** (s. m.) '*prst*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

DES (adj.) '*hustý, častý*' < **DENSUS** (adj.) '*hustý, semknutý*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DESCĂRCA (vb.) '*vykládat, skládat náklad*' < **DISCARRICARE** (vb.) '*složit z vozu*'
Rozšíření významu, zachován slovní druh.

DESCHIDE (vb.) '*otevírat*' < **DISCLUDERE** (vb.) '*rozlučovat, rozdělovat, otevřít*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DESCOPERI (vb.) '*odkrývat, objevit*' < **DISCO(O)PERIRE** (vb.) '*odkrývat*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DESFACE (vb.) '*rozdělat, rozebrat, otvírat*' < **DIS-FACERE** (vb.) '*rozdělat*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DEFĂȘURA (vb.) '*rozvinout, vyvinout*' < **DISFASCIOLARE** (vb.) '*vybalit, rozbalit, rozvázat*'
Metonymie i metafora, zachován slovní druh.

DESPĂRȚI (vb.) '*oddělit, odloučit, rozloučit*' < ***DISPARTIRE** < **DISPERTIRE** (vb.) '*dělit, oddělovat, odcházet pryč*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DESPICA (vb.) '*(roz)štípat, rozrážet*' < *DESPICARE (vb.) '*ošštípat do tvaru klasu*'
Metonymie i metafora, zachován slovní druh.

DESPUIA (vb.) '*stáhnout, oloupat*' < DISPOLIARE (vb.) '*svléci, stáhnout*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DEŞTEPTA (vb.) '*probouzet, budít*' < DE-EXCITARE (vb.) '*vybouzet, vybuzovat*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DINTE (s. m.) '*zub*' < DENS, -NTIS (s. m.) '*zub*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

DOAMNĀ (s. f.) '*paní*' < DOM(I)NA (s. f.) '*paní*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DOI, DOUĀ (num.) '*dvě*' < *DUI, DUAE (num.) '*dvě*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DOMN (s. m.) '*pán*' < DOM(I)NUS (s. m.) '*pán*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DOR (s. n.) '*smutek, stesk*' < lid. lat. DOLUS (s. m.) '*tajný úmysl, lest*'
Metonymie, zachován slovní druh, odlišný rod.

DORMI (vb.) '*spát*' < DORMIRE (vb.) '*spát*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DOS (s. n.) '*hřbet*' < lid. lat. DOSSUM < DORSUM (s. n.) '*zadní část, rub*'
Metonymie, zachován slovní druh a rod.

DRAC (s. m.) '*čert*' < DRACO (s. m.) '*drak, had*'
Metafora i metonymie, zachován slovní druh a rod.

DREGE (vb.) '*spravit, dát do pořádku*' < DIRIGERE (vb.) '*řídít, rozřadovat*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DREPT (adj., adv., s. n.) '*rovný, přímý*' < DIRECTUS (adj.) '*přímý, rovný*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DUCE (vb.) '*nést, vézt*' < DUCERE (vb.) '*táhnout, vézt, vléci*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DUMNEZEU (s. m.) '*bůh*' < DOM(I)NE DEUS (s. m.) '*pane bože*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DUPĀ (prep.) '*za, po*' < DE POST (prep.) '*po*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

DUREA (vb.) '*bolet*' < **DOLERE** (vb.) '*cítit bolest, rmoutit se*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

EL, EA (pron.) '*on, ona*' < **ILLUM, ILLA** (pron.) '*onen, ona*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

EU (pron.) '*já*' < **EGO** (pron.) '*já*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

FACE (vb.) '*dělat, konat*' < **FACERE** (vb.) '*dělat*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

FAPT (s. n.) '*fakt, skutečnost*' < **FACTUM** (s. n.) '*čin, skutek*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FARMEC (s. n.) '*kouzlo*' < **PHARMACUM** (s. n.) '*lék, kouzlo*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FATĀ (s. f.) '*dívka, děvče, dcera*' < **FETA** (s. f.) '*ratolest*'
Zúžení významu, zachován slovní druh a rod.

FAṬĀ (s. f.) '*obličej, tvář*' < lid. lat. **FACIA** < **FACIES** (s. f.) '*tvář, zevnějšek*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FĀRĀ (conj., prep.) '*bez*' < **FORAS** (s. f.) '*ke dveřím, ven*'
Metonymie, změna slovního druhu.

FEMEIE (s. f.) '*žena*' < **FAMILIA** (s. f.) '*domácnost, dům, rodina*'
Metonymie, zachován slovní druh a rod.

FEREASTRĀ (s. f.) '*okno*' < **FENESTRA** (s. f.) '*okno*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FERECA (vb.) '*pobít kováním*' < **FABRICARE** (vb.) '*tvarovat, vyrábět, kovat*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

FI (vb.) '*být*' < **SUM, *FUI, *FIRE** < **FIERI** (vb.) '*être fait; se faire; avoir lieu*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

FIER (s. n.) '*železo*' < **FERRUM** (s. n.) '*železo*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FIERBE (vb.) '*vřít, vařit*' < **FERVERE** (vb.) '*vřít, vařit se*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ Dle CDDE, s. 95.

FIR (s. n.) 'vlákno, nit' < FILUM (s. n.) 'nit, příze'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FIU (s. m.) 'syn' < FILIUS (s. m.) 'syn'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FÎNTÎNĂ (s. f.) 'studna' < FONTANA (s. f.) 'kašna'
Význam téměř nezměněn (metonymie), zachován slovní druh a rod.

FLACĂRĂ (s. f.) 'plamen' < *FLACCULA < FACULA (s. f.) 'pochodeň'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh a rod.

FLOARE (s. f.) 'květina' < FLOS, -RIS (s. m.) 'květ, květina'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

FOAIE (s. f.) 'list' < FOLIA < FOLIUM (s. n.) 'list, lupen'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

FOAME (s. f.) 'hlad' < FAMES, -IS (s. f.) 'hlad, touha, lačnost'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FOARTE (adv.) 'velice, velmi' < FORTIS, FORTE (adj.) 'pevný, silný'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

FOC (s. n.) 'oheň, požár' < FOCUS (s. m.) 'krb, ohniště'
Metonymie, zúžení významu, zachován slovní druh, odlišný rod.

FRAGED (adj.) 'křehký, měkký' < *FRAGIDUS < FRAGILIS (adj.) 'křehký, chabý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

FRATE (s. m.) 'bratr, sourozenec' < FRATER, -TRIS (s. m.) 'bratr'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FRĂMÎNTA (vb.) 'hníst, mnout' < *FRAGMENTARE (vb.) 'dělat na kousky'
Metonymie, zúžení významu, zachován slovní druh.

FRECA (vb.) 'třít, mnout' < FRICARE (vb.) 'třít'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

FRIG (s. n.) 'chlad, zima' < FRIGUS, -ORIS (s. n.) 'mráz, chladno'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FRIGE (vb.) 'péci, opékat' < FRIGERE (vb.) 'pražit, péci'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

FRĪNGE (vb.) '*lámat*' < **FRANGERE** (vb.) '*lámat*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

FRĪNGHIE (s. f.) '*šňůra, provaz, lano*' < **FIMBRIA** < **FIMBRIAE** (s. f.) '*třáseň, třepení*'
Metafora, zachován slovní druh a rod.

FRUMOS (adj., adv.) '*krásný, hezký*' < **FORMOSUS** (adj.) '*pěkné podoby, sličný*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

FRUNTE (s. f.) '*čelo*' < **FRONS, -NTIS** (s. f.) '*čelo*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FRUNZĀ (s. f.) '*list*' < **FRONDIA** < **FRONS, -NDIS** (s. f.) '*listí*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FUGI (vb.) '*běžet, utíkat*' < lid. lat. **FUGIRE** < **FUGERE** (vb.) '*utíkat, prchat*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

FULGERA (vb.) '*blýskat*' < lid. lat. **FULGERARE** < **FULGURARE** (vb.) '*blýskat se*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

FUM (s. n.) '*kouř, dým*' < **FUMUS** (s. m.) '*dým, kouř*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

FUND (s. n.) '*dno*' < **FUNDUS** (s. m.) '*dno, základ*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

FURA (vb.) '*krást*' < **FURARE** < **FUROR** (vb.) '*krást*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

FURČĀ (s. f.) '*vidlice*' < **FURCA** (s. f.) '*vidlice*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

FUS (s. n.) '*vřeteno, dřík*' < **FUSUS** (s. m.) '*vřeteno*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

GALBEN (adj.) '*žlutý*' < **GALBINUS** (adj.) '*nažloutlý, bledě zelený*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

GAURĀ (s. f.) '*díрка*' < ***AVULA** (s. f.) < **CAVUS** (adj.) '*dutý, vyhloubený*'
Metonymie (možná i metafora), zachován slovní druh.

GĀINĀ (s. f.) '*slepice*' < **GALLINA** (s. f.) '*slepice*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

GEME (vb.) 'sténat, vzdychat' < GEMERE (vb.) 'lkát, sténat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

GENUNCHI (s. m.) 'koleno' < GENUC(U)LUM < GENICULUM (s. n.) 'kolénko'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

GER (s. n.) 'mráz' < GELU (s. n.) 'led, mráz'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

GHEATĀ (s. f.) 'led' < GLACIA < GLACIES (s. f.) 'led, náledí'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

GHEM (s. n.) 'klubko' < *GLEMUS < GLOMUS (s. n.) 'klubko'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

GINERE (s. m.) 'zeť' < GENER, -ERI (s. m.) 'zeť'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

GRAS (adj.) 'tlustý, tučný' < GRASSUS < CRASSUS (adj.) 'tlustý, silný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

GREU (adj., adv.) 'těžký' < GREVIS < GRAVIS (adj.) 'těžký'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

GRĪU (s. m.) 'pšenice' < GRANUM (s. n.) 'zrno, jádro'
Metonymie, zúžení významu, zachován slovní druh, odlišný rod.

GROS (adj., adv.) 'tlustý, objemný' < GROSSUS (adj.) 'tlustý, hrubý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

GURĀ (s. f.) 'ústa, pusa' < GULA (s. f.) 'jícen, hltan'
Metonymie, zachován slovní druh a rod.

GUSTA (vb.) 'ochutnat, pojiť' < GUSTARE (vb.) 'chutnat, jíst'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

IARBĀ (s. f.) 'tráva, bylina' < HERBA (s. f.) 'bylina, rostlina'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

IARNĀ (s. f.) 'zima' < HIBERNA (adj. pl.) 'zimní'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

IEPURE (s. m.) 'zajíc' < LEPUS, -ORIS (s. m.) 'zajíc'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

IERI (adv.) 'včera' < HERI (adv.) 'včera'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

IERTA (vb.) 'odpouštět, promíjet' < LIBERTARE (vb.) 'osvobodit'
Metonymie, zúžení významu, zachován slovní druh.

IESI (vb.) 'vyjít, vyjíždět, vycházet' < EXIRE (vb.) 'vyjít, odejít'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

IN (s. n.) 'len' < LINUM (s. n.) 'len, nit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

INEL (s. n.) 'prsten' < ANELLUS (s. m.) 'prstýnek'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

INIMĀ (s. f.) 'srdce' < ANIMA (s. f.) 'dech, duše'
Metonymie, zúžení, zachován slovní druh a rod.

INTRA (vb.) 'vcházet, vstupovat' < INTRARE (vb.) 'vstupovat, vstoupit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ĪMBRĀCA (vb.) 'oblékat' < *IMBRACARE (vb.) < BRACAE (s. f. pl.) 'dlouhé kalhoty'
Rozšíření významu, zachován slovní druh.

ĪMPĀCA (vb.) 'smířit' < *IMPACARE (vb.) < IN+PACEM 'přivést ke klidu, míru'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ĪMPĀRAT (s. m.) 'císař' < IMPERATOR (s. m.) 'velitel, panovník'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

ĪMPĀRŤI (vb.) 'dělit' < IMPARTIRE < IMPERTIO (vb.) 'udělit, přidělit, propůjčit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ĪMPIEDICA (vb.) 'brzdit, poutat, bránit' < IMPEDICARE (vb.) 'chytit do pasti'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

ĪMPINGE (vb.) 'postrkovat, posunovat' < IMPINGERE (vb.) 'narážet, vrážet'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ĪN (prep.) 'v, do' < IN (prep.) 'v, na'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ĪNAINTE (adv.) 'dopředu, vpředu' < IN AB ANTE (adv.) 'vpředu, dopředu'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNALT (adj.) 'vysoký' < IN ALTUM (s. n.) 'do výšky'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

ÎNĂLȚA (vb.) 'zdvíhat, vztyčovat' < *INALTIARE (vb.) 'zdvíhat do výšky' < ALTUS (adj.) 'vysoký'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNCĂ (adv.) 'ještě, dosud' < UNQUAM (adv.) 'někdy, kdy'
Významový posun obtížně vysvětlitelný, zachován slovní druh.

ÎNCĂPEA (vb.) 'vejít se kam, pojmout' < *INCAPERE < CAPERE (vb.) 'jímat, brát'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNCĂRCA (vb.) 'nakládat' < *INCARRICARE (vb.) 'nakládat na vůz'
Rozšíření významu, zachován slovní druh.

ÎNCEPE (vb.) 'začínat' < INCIPERE (vb.) 'začít, počít'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNCERCA (vb.) 'zkoušet' < IN-CIRCARE (vb.) 'kroužit, chodit kolem, obcházet'
Metonymie, zúžení významu, zachován slovní druh.

ÎNCET (adj., adv.) 'pomalý, tichý' < QU(I)ETUS (adj.) 'klidný, tichý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNCETA (vb.) 'přestávat, ustávat' < *QUETARE < QUIETARE (vb.) 'donner le repos à'¹
Význam téměř nezměněn (možná metonymie), zachován slovní druh.

ÎNCHEIA (vb.) 'zapínat, ukončit, uzavřít' < INCLAVARE (vb.) 'zavřít klíčem, na klíč'
Rozšíření významu, zachován slovní druh.

ÎNCHIDE (vb.) 'zavírat' < INCLUDERE (vb.) 'uzavřít, shrnout, zahrnout'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNCHINA (vb.) 'klanět se' < INCLINARE (vb.) 'sklonit, naklonit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNCINGE (vb.) 'rozpálit' < INCENDERE (vb.) 'zapalovat, spálit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNCINGE (vb.) 'opásat se' < INCINGERE (vb.) 'opásat, ovinout'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNCOTRO (adv.) 'kam' < IN-CONTRA-UBI (adv.) 'proti jakému místu, kam'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ Dle CDDE, s. 128.

ÎNCURCA (vb.) 'poplést, zmást' < *INCOLICARE < COLUS (s. f.) 'předivo, vlákno, kužel na předení'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

ÎNDEMNA (vb.) 'pobízet, vybízet' < *INDEMINARE < MINARE (vb.) 'hnát, popouzet'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNFLORI (vb.) 'kvést' < INFLORE (vb.) 'vykvétat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNGER (s. m.) 'anděl' < ANGELUS (s. m.) 'boží posel, anděl'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

ÎNGHIȚI (vb.) 'polykat' < INGLUTTIRE < GLUTTIRE (vb.) 'polykat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNGÎNA (vb.) 'pitvořit se, přizvukovat, vemlouvát' < *INGANNARE < GANNIRE (vb.) 'ornět jako lísající se pes'
Metonymie (i metafora), rozšíření významu, zachován slovní druh.

ÎNGRĂȘA (vb.) 'vykrmovat' < *INGRASSIARE (vb.) < GRASSUS < CRASSUS (adj.) 'tlustý, hustý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNOTA (vb.) 'plavat' < lid. lat. INNOTARE < NATARE (vb.) 'plout, téci'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNSĂ (conj.) '(a)však, ale' < IPSA¹ (pron.) '(ona) sama'
Významový posun obtížně vysvětlitelný, změna slovního druhu.

ÎNȘELA (vb.) 'klamat, podvést, šidit' < IN-SELLARE (vb.) 'posadit do sedla, na nočník'
Významový posun obtížně vysvětlitelný, zachován slovní druh.

ÎNTINDE (vb.) 'roztahovat, napínat' < INTENDERE (vb.) 'napnout, roztahovat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNTÎI (adv., num.) 'první' < *ANTANEUS (adj.) 'přední' < ANTE 'před' (adv., prep.)
Význam téměř nezměněn, odlišný slovní druh.

ÎNTÎMPLA (vb.) 'dít se' < *INTEMLARE (vb.)
Významový posun obtížně vysvětlitelný², zachován slovní druh.

¹ DER vychází od pron. *îns* (< IPSE) a uvádí paralely v italštině (*medesimo-medesimamente*) a francouzštině (*même-mêmement*).

² Rumunské *a se întîmpla* je synonymem fr. *se passer* či it. *succedere*. Pravděpodobně došlo ke kontaminaci latinských slov TEMPUS a TEMPLUM. Jako možné řešení se nabízí například 'dění v chrámu', který ve starověku představoval střed společenského života. Dle DERu vyjadřovalo slovo TEMPLUM rovněž nákres, vytvořený holi na nebi či na zemi, z něhož se kdysi věštila budoucnost (tj. 'co se bude dít').

ÎNTOARCE (vb.) 'otáčet, obracet' < INTORQUERE (vb.) 'točit, plést'
Význam téměř nezměněn (možná metonymie), zachován slovní druh.

ÎNTRE (prep.) 'mezi' < INTER (prep.) 'mezi'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNTREBA (vb.) 'ptát se' < *INTERROGUARE < INTERROGARE (vb.) 'tázat se, ptát se'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNTREG (adj.) 'celý, úplný' < INTEGER, -GRA (adj.) 'neporušený, úplný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNTRU (prep.) 'v, do, na' < INTRO (adv.) 'dovnitř'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

ÎNTUNECA (vb.) 'zatemňovat, stmívat se' < IN-TUNICARE (vb.) 'zahalit tunikou'
Rozšíření významu, metonymie, zachován slovní druh.

ÎNȚELEGE (vb.) 'rozumět, chápat' < INTELLIGERE (vb.) 'rozumem vnímat, rozumět'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ÎNȚELEPCIUNE (s. f.) 'moudrost' < INTELLECTIO, -ONIS (s. f.) 'význam, synekdocha'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

ÎNȚELEPT (adj.) 'moudrý' < INTELLECTUS (s. m.) 'porozumění, rozum'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

ÎNVĂȚA (vb.) 'učit, vyučovat' < *INVITIARE (vb.) 'předat, naučit neřesti' < VITIUM (s. n.) 'neřest'
Významový posun obtížně vysvětlitelný¹, zachován slovní druh.

JOC (s. n.) 'hra' < IOCUS (s. m.) 'žert, šprým; přen. zábava, hra'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

JOS (adv., adj.) 'nízko, nízký' < DEO(R)SUM (adv.) 'dolů'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

JUCA (vb.) 'hrát, tančit' < lid. lat. IOCARÉ < IOCOR (vb.) 'žertovat; přen. bavít se, hrát'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

JUDECA (vb.) 'posuzovat, usuzovat' < IUDICARE (vb.) 'soudit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

JUDECATĂ (s. f.) 'soudnost, úsudek' < IUDICATA < IUDICATUM (s. n.) 'rozsudky'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

¹ Pravděpodobně došlo k vymizení pejorativní složky významu a jeho následnému rozšíření.

JUDEŤ (s. n.) 'župa' < IUDICIUM (s. n.) 'soudní výrok, odsouzení'
Metonymie, rozšíření významu¹, zachován slovní druh a rod.

JUG (s. n.) 'jho' < IUGUM (s. n.) 'jho, jařmo'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

JUR (s. n.) 'okolí' < GYRUS (s. m.) 'krut, zákrut'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

JURA (vb.) 'přísahat' < IURARE (vb.) 'přísahat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

JURĀMĪNT (s. n.) 'přísaha' < IURAMENTUM (s. n.) 'přísaha'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

LA (prep.) 'do, na, k' < ILLAC (adv.) 'onudy, onde, na oné straně'
Metonymie, změna slovního druhu.

LAC (s. n.) 'jezero, rybník' < LACUS (s. m.) 'jezero, močál'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

LACRIMĀ (s. f.) 'slza' < LACRIMA (s. f.) 'slza'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

LAPTE (s. n.) 'mléko' < LAC, -CTIS (s. n.) 'mléko'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

LARG (adj., s. n.) 'široký; rozlehlý prostor' < LARGUS (adj.) 'hojný, bohatý, štědrý'
Význam téměř nezměněn (metonymie), zachován slovní druh.

LAT (adj., s. n.) 'široký, šířka' < LATUS (adj.) 'rozsáhlý, prostranný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

LATURĀ (s. f.) 'strana, stránka, bok' < *LATORA < LATERA < LATUS (s. n.) 'bok, strana'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

LĀSA (vb.) 'nechat, pustit' < LAXARE (vb.) 'uvolňovat'
Metonymie, zachován slovní druh.

LĀUDA (vb.) 'chválit' < LAUDARE (vb.) 'chválit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

LEGA (vb.) 'zavázat, přivázat, spojit' < LIGARE (vb.) 'vázat, svazovat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ Původně 'soudní obvod, okrsek, kraj spadající do autority soudce (jude)'

LEGĀNA (vb.) 'houpat, kolébat' < *LIGINARE < LIGARE (vb.) 'vázat, svazovat'
Zúžení významu¹ na základě metonymie, zachován slovní druh.

LEGĀTURĀ (s. f.) 'spojení, styk' < LIGATURA (s. f.) 'spojení'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

LEGE (s. f.) 'zákon' < LEX, LEGIS (s. f.) 'ustavení, zákon'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

LEMN (s. n.) 'dřevo' < LIGNUM (s. n.) 'dřevo'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

LEPĀDA (vb.) [lid.] 'odhodit, zahodit' < LAPIDARE (vb.) 'házet kameny, kamenovat'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

LIMBĀ (s. f.) 'jazyk' < LINGUA (s. f.) 'jazyk'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

LIMPEDE (adj.) 'jasný, čirý, průzračný' < LIMPIDUS (adj.) 'čistý, jasný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

LIN (adj.) 'pomalý, klidný' < LENUS, -A < LENIS (adj.) 'pomalý, mírný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

LINGURĀ (s. f.) 'lžice' < LINGULA² (s. f.) 'jazýček'
Metafora, zachován slovní druh a rod.

LĪNĀ (s. f.) 'vlna (ovčí)' < LANA (s. f.) 'vlna (ovčí)'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

LĪNGĀ (prep.) 'u, vedle, při' < LONGUM AD, LONGO (s. n., adv.) 'podél k'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

LOC (s. n.) 'místo' < LOCUS (s. m.) 'místo'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

LUA (vb.) 'brát, vzít' < LEVARE (vb.) 'nadlehčovat, nadnášet'
Rozšíření, metonymie, zachován slovní druh.

LUCI (vb.) 'svítit, zářit' < *LUCIRE < LUCERE (vb.) 'svítit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ K vysvětlení významového posunu lépe poslouží etymon navržený v CDDE, LEVIGINARE (< LEVIS+AGINARE 'lehce pohybovat').

² Dle DERu se jedná o kontaminaci slov LIGULA 'lžička' + LINGUA, mající téměř všechny významy společné, s výjimkou 'lžice'.

LUCRA (vb.) 'pracovat' < LUCUBRARE < *LUC(U)RARE (vb.) 'pracovat v noci, při svíčke'
Původně o ženách, které se během noci věnovaly předení, došlo k rozšíření významu.

LUME (s. f.) 'svět, lidé' < LUMEN (s. n.) 'světlo, osvětlení'
Sémantický kalk ze starosl. SVETŮ¹ 'světlo' i 'svět', zachován slovní druh, odlišný rod.

LUMINĀ (s. f.) 'světlo' < LUMINA < LUMEN (s. n.) 'světlo'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

LUMINOS (adj.) 'světelný, svítící, světlý' < LUMINOSUS (adj.) 'světlý, jasný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

LUMÍNARE (s. f.) 'svíčka' < LUMINARIA (s. n.) 'okenice, svíčky v oknech, hromičky'
Význam téměř nezměněn², zachován slovní druh, odlišný rod.

LUNĀ (s. f.) 'měsíc' < LUNA (s. f.) 'měsíc'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

LUNECA (vb.) 'klouzat, zklouznout' < LUBRICARE (vb.) 'učinit kluzkým'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

LUNG (adj., adv.) 'dlouhý' < LONGUS (adj.) 'dlouhý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

LUNTRE (s. f.) 'lodka, člun' < *LUNTER, -TRIS < LINTER (s. f.) 'člun, lodka'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

LUP (s. m.) 'vlk' < LUPUS (s. m.) 'vlk'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

LUPTA (vb.) 'bojovat' < LUCTARE < LUCTOR (vb.) 'zápasit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

LUPTĀ (s. f.) 'zápas, boj' < LUCTA (s. f.) 'boj'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MAI (adv.) 'ještě, víc' < MAGIS (adv.) 'více, spíše'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

MAMĀ (s. f.) 'matka' < MAMMA (s. f.) 'prs'
Metonymie, rozšíření významu³, zachován slovní druh a rod.

¹ Srov. situaci v češtině.

² Z postklasického období je dochován význam 'lampa, plamen'.

³ Změna významu se nejprve projevila v dětské mluvě, viz Fischer, I. *Latina dunăreană*. București : Editura științifică și enciclopedică, 1985, s. 135.

MARE (adj.) 'velký, silný' < MAS, MARIS (s. m., adj.) 'samec, muž; samčí'
Metonymie i metafora, zachován slovní druh.

MARE (s. f.) 'moře' < MARE, -IS (s. n.) 'moře'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

MARGINE (s. f.) '(o)kraj, hrana' < MARGO, -INIS (s. m.) 'okraj, hranice'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

MARTOR (s. m.) 'svědek' < MARTYR (s. m.) 'svědek, mučedník'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MASĀ (s. f.) 'stůl' < MENSA (s. f.) 'stůl'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MĀCELAR (s. m.) 'řezník' < MACELLARIUS (s. m.) 'řezník'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MĀR (s. n.) 'jablko' < MELUM (s. n.) 'jablko'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MĀRĀCINE¹ (s. m.) 'trní' < *MARRUCINA < MARRA (s. f.) 'trn'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

MĀRUNT (adj.) 'drobný, malý' < MINUTUS (adj.) 'zmenšený, nepatrný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

MĀSURA (vb.) 'změřit, vyměřovat' < MENSURARE (vb.) 'měřit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

MĀSURĀ (s. f.) 'míra, opatření' < MENSURA (s. f.) 'měření, míra'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MĀTASE (s. f.) 'hedvábí' < METAXA (s. f.) 'neoprac. hedvábí, páska, stužka'
Rozšíření významu, zachován slovní druh a rod.

MERGE (vb.) 'chodit, jet' < MERGERE (vb.) 'ponořovat, potopit'
Metonymie, zachován slovní druh.

MEU, MEA (pron.) 'můj, má' < MEUS, MEA (pron.) 'můj, má'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ Hlavně v plurálovém tvaru "mārācini".

MIC (adj.) 'malý' < *MICCUS (adj.) < řec. MIKOS¹ (s. n.) 'délka'
Vůči řečtině jde o zúžení významu, zachován slovní druh.

MIE (num.) 'tisíc' < MILIA² (num.) 'tisíce'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

MIEL (s. m.) 'jehně' < AGNELLUS < AGNUS (s. m.) 'jehně, beránek'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MIEZ (s. n.) 'dužina (ovoce), střída (chléb)' < MEDIUS (adj.) 'střední, prostřední'
Metonymie, změna slovního druhu.

MIJLOC (s. n.) 'střed, prostředek' < MEDIUS LOCUS (s. m.) 'střed, prostředek'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

MINCIUNĀ (s. f.) 'lež, výmysl' < MENTIO, -ONIS (s. f.) 'zmínka'
Zúžení významu, zachován slovní druh a rod.

MINTE (s. f.) 'rozum, mysl' < MENS, -NTIS (s. f.) 'mysl, duch, duše'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MINUNE (s. f.) 'zázrak' < *MIRIO, -ONIS (s. m.)³ '(ú)div' < MIRARI (vb.) 'divit se'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

MIRA (vb.) 'udivovat' < MIRARI (vb.) 'divit se'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

MIŞEL (adj.) 'ničemný, bídný, zbabělý' < MISELLUS (adj.) 'nebohý, ubohoučký'
Metonymie, zachován slovní druh.

MĪINE (adv.) 'zítra' < MANE (adv.) 'ráno'
Zúžení významu ('ráno avšak pouze následujícího dne'), zachován slovní druh.

MĪNĀ (s. f.) 'ruka' < MANUS (s. f.) 'ruka'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MĪNCA (vb.) 'jíst, žrát' < MANDUCARE (vb.) 'žvýkat, jíst'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ O řeckém původu slova vypovídají např. lat. *mica*, it. *miccina*, sic. *nicu*, kalabr. *miccu*. REW tento etymon neuvádí (DER).

² Plurál od MILLE 'tisíc'.

³ Internetový latinsko-francouzský slovník toto slovo překvapivě obsahuje, ovšem s významem 'homme contrefait, monstre; admirateur';

MÎNGÎIA (vb.) 'hladit, laskat' < *MANGANEARE¹ (vb.) 'požívat kvašené nápoje'
Metonymie, zachován slovní druh.

MOALE (adj.) 'měkký, mírný, povolný' < MOLLIS, -E (adj.) 'měkký, ohebný, poddajný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

MOARTE (s. f.) 'smrt' < MORS, -TIS (s. f.) 'smrt'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MORMÎNT (s. n.) 'hrob' < MONUMENTUM (s. n.) 'památka, památník'
Metafora (i metonymie), zachován slovní druh a rod.

MORT (adj., s.) 'mrtvý, zvadlý' < MORTUUS (adj.) 'mrtvý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

MUC (s. m.) 'hlen' < MUCUS (s. m.) 'hlen'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MUIERE [lid.] (s. f.) 'žena, ženská' < MULIER, -ERIS (s. f.) 'žena'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

MULT (adj., adv.) 'mnoho, velmi, hodně' < MULTUS (adj., adv.) 'mnohý, četný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

MUNTE (s. m.) 'hora' < MONS, -NTEM (s. m.) 'hora'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MURI (vb.) 'zemřít' < MORIRI (vb.) 'umírat, zemřít'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

MUSCĂ (s. f.) 'moucha' < MUSCA (s. f.) 'moucha'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MUST (s. n.) 'mošt' < MUSTUM (s. n.) 'mošt'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

MUSTAȚĂ (s. f.) 'knír, vousy' < *MUSTACEA (s.) < řec. MÝSTAX, MÝSTAKOS (s.) 'horní ret'
Slovníky význam vesměs nekomentují. Metonymie, zachován slovní druh.

MUT (adj., s.) 'němý' < MUTUS, A, UM (adj.) 'němý, tichý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

MUTA (vb.) 'přemísťovat, překládat' < MUTARE (vb.) 'měnit, přemístit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ O existenci tohoto etymonu svědčí rovněž kalabr. *manganiare*; jde o slovo řeckého původu.

NAS (s. n.) 'nos' < NASUS (s. m.) 'nos'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

NAȘTE (vb.) 'rodit' < NASCERE < NASCOR (vb.) 'rodit se'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NEGRU (adj., s. n.) 'černý, čern' < NIGER, GRA, GRUM (adj.) 'černý, tmavý'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NEGURĂ (s. f.) 'hustá mlha' < NEBULA (s. f.) 'mlha'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

NEGUSTOR (s. m.) 'obchodník' < NEGOTIATORIUS (adj.) 'obchodní, obchodnický'

Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

NEPOT (s. m.) 'vnuk, synovec' < NEPOS, -TIS (s. m.) 'vnuk, potomek'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

NETED (adj.) 'hladký, rovný' < NITIDUS, A (adj.) 'lesklý, skvělý'

Metafora, zachován slovní druh.

NICĂIERI (adv.) 'nikde' < NEC ALIUBI (adv.) 'ani jinde'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NICI (adv., conj.) 'ani' < NEQUE (adv., conj.) 'a ne, ani'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NIMENI (pron.) 'nikdo' < NEMO, NEMINEM (pron.) 'nikdo', dosl. 'nikoho'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NIMIC (pron., adv.) 'nic' < NE MICA (adv.) 'ani trochu'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NIȘTE (art.) 'člen, nějací, trochu' < NESCIO QUID (vb.+pron.) 'nevím co'

Gramatikalizace, změna slovního druhu.

NOAPTE (s. f.) 'noc' < NOX, NOCTIS (s. f.) 'noc'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

NOD (s. n.) 'uzel' < NODUS (s. m.) 'uzel'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

NOI (pron.) 'my' < NOS (pron.) 'my'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NOR (s. m.) 'mrak' < NUBILUM (s. n.) 'zamračená obloha; přen. mrak'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

NOSTRU (pron.) 'náš' < NOSTER, NOSTRA (pron.) 'náš'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NOU, NOUĀ (adj.) 'nový' < NOVUS, -A (adj.) 'nový'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NOUĀ (num.) 'devět' < NOVEM (num.) 'devět'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NU (adv.) 'ne' < NON (adv.) 'ne'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NUMAI (adv.) 'jen(om), pouze' < NON MAGIS¹ (adv.) 'ne více, už ne'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NUMĀR (s. n.) 'číslo, počet' < NUMERUS (s. m.) 'počet, číslo'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

NUMĀRA (vb.) 'počítat' < NUMERARE (vb.) 'počítat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

NUME (s. n.) 'jméno' < NOMEN (s. n.) 'jméno, název'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

NUNTA (s. f.) 'svatba' < NUPTIAE (s. f. pl.) 'sňatek, svatba'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

OAIIE (s. f.) 'ovce' < OVIS (s. f.) 'ovce'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

OALĀ (s. f.) 'hrnec' < OLLA (s. f.) 'hrnec'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

OARĀ (s. f.) '-krát' < HORA (s. f.) 'určitá doba, hodina, čas'
Významový posun obtížně vysvětlitelný², změna slovního druhu.

OARE (adv.) 'asi, zдалipak' < VOLET (vb.) 'chce'
Významový posun obtížně vysvětlitelný³, změna slovního druhu.

¹ Dle DEXu mohlo být rovněž vytvořeno skládáním ze zděděných slov *nu* + *mai*.

² Ekvivalent it. *volta* či fr. *fois* (*de trei ori*, *tre volte*, *trois fois*). Ztráta původního významu 'hodina, čas'. Původně se nejspíš HORA užívalo jako v it. *ora* (adv.) 'ted'.

³ Narozdíl od DEXu vychází většina slovníků z HORA.

OASPETE (s. m.) 'host' < HOSPES, -ITIS (s. m.) 'host'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

OASTE (s. f.) 'vojsko, vojna' < HOSTIS, -TEM (s. m.) 'cizinec, nepřítel'
Metonymie, zachován slovní druh, odlišný rod.

OCHI (s. m.) 'oko' < OC(U)LUS (s. m.) 'oko'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

OM (s. m.) 'člověk' < HOMO (s. m.) 'člověk'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

OPT (num.) 'osm' < OCTO (num.) 'osm'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ORB (adj.) 'slepý' < ORBUS (adj.) 'osiřelý, sirotek, zbavený čeho'
Metonymie (zúžení významu), zachován slovní druh.

ORZ (s. n.) 'ječmen' < HORDEUM (s. n.) 'ječmen'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

OS (s. n.) 'kost' < OSSUM < OS (s. n.) 'kost'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

OU (s. n.) 'vejce' < OVUM (s. n.) 'vejce'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PACE (s. f.) 'mír, lid, pokoj' < PAX, PACIS (s. f.) 'smlouva; klid, mír'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PAI (s. n.) 'stéblo trávy, slámka' < PALEA (s. f.) 'pleva, sláma'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

PALMĀ (s. f.) 'dlaň' < PALMA (s. f.) 'dlaň, ruka'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PANĀ (s. f.) 'pero' < PINNA (s. f.) 'pero'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PAPURĀ (s. f.) 'orobinec, rákosí' < *PAPURA < PAPURUM < POPYRUM (s. n.) 'papyrus; spis, kniha'
Metonymie (možná i metafora), zachován slovní druh, odlišný rod.

PARĀ (s. f.) 'hruška (plod)' < PIRA (s. n. pl.) 'hrušky' < PIRUM (s. n.) 'hruška'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

PARTE (s. f.) 'část, díl' < PARS, -TIS (s. f.) 'část, díl, kus'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PAS (s. m.) 'krok' < PASSUS (s. m.) 'rozkročení, krok'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PASĂRE (s. f.) 'pták, (nár.) vrabec' < PASSER (s. m.) 'vrabec'

Rozšíření významu, zachován slovní druh, odlišný rod.

PATRU (num.) 'čtyři' < QUATTUOR (num.) 'čtyři'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PĂCAT (s. n.) 'hřích, vina' < PECCATUM (s. n.) 'provinění, hřích'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PĂDUCHE (s. m.) 'veš' < PEDUCULUS < PEDICULUS (s. m.) 'veš(ka)'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PĂDURE (s. f.) 'les' < PADULE < PALUS, -UDIS (s. f.) 'močál'

Metafora¹, zachován slovní druh a rod.

PĂGÎN (s. m., adj.) 'pohan, pohanský' < PAGANUS (s. m., adj.) 'venkovan; venkovský, selský'²

Metonymie, zachován slovní druh a rod.

PĂMÎNT (s. n.) 'země, svět' < PAVIMENTUM (s. n.) 'podlaha, dlažba'

Rozšíření významu, zachován slovní druh a rod.

PĂR (s. m.) 'vlas, chlup' < PILUS (s. m.) 'vlas, chlup'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PĂREA (vb.) 'zdat se, vypadat' < PARERE (vb.) 'objevovat se, ukazovat se, jevit se, být jasný'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PĂRINTE (s. m.) 'otec, pl. rodiče' < PARENS, -NTIS (s. m./f.) 'rodič, otec'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PĂSTOR (s. m.) 'pastýř, pastevec' < PASTOR (s. m.) 'pastýř, pasák'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PĂTRUNDE (vb.) 'proniknout' < PERTUNDERE (vb.) 'prorazit, provrtat, opatřit otvorem'

Rozšíření významu, metonymie, zachován slovní druh.

PĂUN (s. m.) 'páv' < PAVO, -ONIS (s. m.) 'páv'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

¹ Bujná vegetace měla svým vzhledem připomínat les (DER).

² A. Harnack vychází z druhého významu slova 'civil, nevoják'; křesťané se prý považovali za *miles Christi* a slovem PAGANI označovali své odpůrce; více viz Tagliavini, Carlo. *Originile limbilor neolatine*. București : Editura științifică și enciclopedică, 1977, s. 171.

PE (prep.) 'na, po' < SUPER, PER (adv., prep.) 'skrz, po, v'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PEPENE (s. m.) 'meloun' < PEPO, *PEPINIS (s. m.) 'žlutý (anansový) meloun'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PERECHE (s. f.) 'pár, dvojice' < *PARIC(U)LA < PAR (s. n.) 'dvojice, pár'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

PERETE (s. m.) 'stěna, zeď' < PARIES, -ETIS (s. m.) 'stěna, zeď'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PESCAR (s. m.) 'rybář; racek' < PISCARIUS (adj.) 'rybí'¹
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PEȘTE (s. m.) 'ryba' < PISCIS (s. m.) 'ryba'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PETRECE (vb.) 'trávit, doprovázet, bavít se' < *PETRAICERE < TRAIICERE (vb.) 'přehodit, předat, přenechat'
Metonymie², zachován slovní druh.

PIATRĂ (s. f.) 'kámen' < PETRA (s. f.) 'skála, balvan'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PICIOR (s. n.) 'noha' < PETIOLUS (s. m.) 'malá noha, nožka'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

PIEDICĂ (s. f.) 'překážka, obtíž' < PEDICA (s. f.) 'pouto na nohy, oko'
Metonymie, zachován slovní druh a rod.

PIELE (s. f.) 'kůže' < PELLIS, -EM (s. f.) 'kůže'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PIEPT (s. n.) 'hrud', prsa' < PECTUS (s. n.) 'prsa, hrud'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PIEPTENE (s. m.) 'hřeben' < PECTEN (s. m.) 'hřeben, hrábě'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PIERDE (vb.) 'ztratit' < PERDERE (vb.) 'zkazit; ztratit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ Již u Plauta ve významu 'rybář' (s. m.) (CDDE).

² Významový posun bývá vysvětlován zábavou dětí, při níž si přehazovaly míč a tak trávil čas.

PIERI (vb.) 'zahynout, přijít o život' < **PERIRE** (vb.) 'zahynout'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PÎINE (s. f.) 'chléb' < **PANIS** (s. m.) 'chléb'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

PÎNĂ (conj., prep.) 'až (do)' < **PAENE-AD** (adv.) 'skoro, téměř, bezmála'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

PÎNTECE (s. n.) 'břicho' < **PANTEX, -TICIS** (s. m.) 'střeva, břicho'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

PLĂCEA (vb.) 'líbit se, mít rád' < **PLACERE** (vb.) 'líbit se, být oblíben'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PLĂCINTĂ (s. f.) 'závin' < **PLACENTA** (s. f.) 'obětní koláč'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PLECA (vb.) 'odcházet, sklánět' < **PLICARE** (vb.) 'svořovat, skládat, stáčet'
Metonymie¹, zachován slovní druh.

PLIMBA (vb.) 'jít na procházku (s někým)' < **PERAMBULARE** (vb.) 'procházet se, chodit si'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PLIN (adj.) 'plný' < **PLENUS** (adj.) 'plný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PLÎNGE (vb.) 'plakat, oplakávat' < **PLANGERE** (vb.) 'tepat, bít se v prsa, naříkat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PLOAIE (s. f.) 'déšť' < ***PLOVIA** < **PLUVIA** (s. f.) 'déšť'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PLOP (s. m.) 'topol' < ***PLOPPUS** < **POP(U)LUS** (s. f.) 'topol'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

POARTĂ (s. f.) 'brána, vrata' < **PORTA** (s. f.) 'brána, vchod'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

POM (s. m.) 'ovocný strom' < **POMUS** (s. f.) 'ovocný strom'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

PORC (s. m.) 'vepřové, prase' < **PORCUS** (s. m.) 'vepř, prase'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

¹ Významový posun bývá vysvětlován konotacemi jako 'složit stan, sbalit věci a odejít'.

PORUMB (s. m.) 'holub, kukuřice' < **PALUMBUS** (s. m.) 'holub hřivnác'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PRADĚ (s. f.) 'kořist, lup' < **PRAEDA** (s. f.) 'kořist, plen'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PREOT (s. m.) 'kněz' < **PRESBITERUM** n. **PRESBYTER** (s. m.) 'starší, kněz'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PREŤ (s. n.) 'cena' < **PRETIUM** (s. n.) 'cena'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PRICEPE (vb.) 'chápat co, rozumět čemu' < **PERCIPERE** (vb.) 'uchopit, chytit, poznávat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PRIMĚVARĚ (s. f.) 'jaro' < **PRIMAVERA**¹ (s. f.) 'předjaří, jaro'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PRINDE (vb.) 'chytat, upevnit' < **PRE(HE)NDERE** (vb.) 'uchopit, uchvátit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PRIVEGHEA (vb.) 'bdít u koho' < **PERVIGILARE** (vb.) 'stále bdít, nespát'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PUI (s. m.) 'mládě, kuře' < ***PULLEUS** < **PULLUS** (s. m.) 'mládě, kuře'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PULPĚ (s. f.) 'lýtko, kýta' < **PULPA** (s. f.) 'libové maso, lidské maso'
Zúžení významu, zachován slovní druh a rod.

PUMN (s. m.) 'pěst' < **PUGNUS** (s. m.) 'pěst'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

PUNE (vb.) 'pokládat, klást, dávat' < **PONERE** (vb.) 'odkládat, složit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PUNTE (s. f.) 'můstek, lávka' < **PONS, -NTIS** (s. m.) 'most'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

PURICE (s. m.) 'blecha, mšice' < **PULEX, -ICIS** (s. m.) 'blecha'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

¹ Slovníky význam tohoto etymonu vesměs nevysvětlují; zjistil jsem pouze spojení "*vere novo (primo)*", které znamenalo 'na začátku jara'; vzhledem k obdobnému významovému posunu v jiných románských jazycích však usuzuji, že význam 'jaro' musel být běžný již v lidové latině.

PURTA (vb.) 'nést, vodit' < PORTARE (vb.) 'nést'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PUTEA (vb.) 'moci' < POTERE < POSSE (vb.) 'moci'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

PUTINŤA¹ (s. f.) 'možnost' < POTENTIA (s. f.) 'moc, síla'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

RADE (vb.) 'holit, strouhat' < RADERE (vb.) 'škrabat, drásat, holit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

RAR (adj.) 'řidký, vzácný' < RARUS (adj.) 'řidký, vzácný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

RAZĀ (s. f.) 'paprsek' < RADIA < RADIUS (s. m.) 'paprsek'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

RĀDĀCINĀ (s. f.) 'kořen' < RADICINA < RADIX (s. f.) 'kořen'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

RĀMĪNE (vb.) 'zůstat, zbývat' < REMANERE (vb.) 'zůstávat, setrůávat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

RĀPI (vb.) 'uloupit, unést' < RAPIRE < RAPERE (vb.) 'chápat se, unášet'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

RĀŠĀRI (vb.) 'vzejít, vypučet' < *RESALIRE < SALIRE (vb.) 'skákat, poskakovat'
Metonymie, zachován slovní druh.

RĀSPUNDE (vb.) 'odpovídat' < RESPONDERE (vb.) 'znovu slíbit, odpovídat za co, koho'²
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

RĀU (adj., s. n., adv.) 'zlý, špatný' < REUS (s. m.) 'obžalovaný, viník'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh, odlišný rod.

RECE (adj.) 'studený, chladný' < RECENS (adj.) 'nedaleký, čerstvý, svěží'³
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

REPEDE (adj., adv.) 'rychlý, prudký' < RAPIDUS, RAPIDE (adj.) 'prudký, rychlý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ Dnes hlavně ve spojení "cu putinŭ" 'možný'.

² K posunu směrem k 'odpovídat' muselo dojít již v lidové latině (srov. it. *rispondere*, fr. *répondre*).

³ Původně jen o vodě (DER).

REȚEA (s. f.) 'sít' < *RETELLA < RETE (s. n.) 'sít(ka)'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

RIDICA (vb.) 'zdvihnout, zvedat' < ERADICARE (vb.) 'vytrhnout z kořenů'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

RÎDE (vb.) 'smát se' < RIDERE (vb.) 'smát se'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

RÎMA (vb.) 'rýt, rozrývat rypákem' < RIMARE < RIMOR (vb.) 'rozrývat, rozdírat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

RÎS (s. n.) 'smích, vjasměch' < RISUS (s. m.) 'smích, posměch'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

RÎU (s. n.) 'řeka' < RIVUS (s. m.) 'tok, proud, potok'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

ROADE (vb.) 'hryzat' < RODERE (vb.) 'hlodat, okusovat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ROATĂ (s. f.) 'kolo' < ROTA (s. f.) 'kolo'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

ROMÂN (adj.) 'rumunský' < ROMANUS (adj.) 'římský'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ROST (s. n.) 'smysl, rozum' < ROSTRUM (s. n.) 'zobák; huba'
Metonymie, zachován slovní druh a rod.

ROȘU (adj.) 'červený' < ROSEUS (adj.) 'růžový'
Metafora, zachován slovní druh.

ROTUND (adj.) 'kulatý, oblý' < RETUNDUS < ROTUNDUS (adj.) 'kulatý, okrouhlý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

RUGA (vb.) 'prosit, žádat, (zvr.) modlit se' < ROGARE (vb.) 'ptát se, prosit, žádat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

RUGĂCIUNE (s. f.) 'modlitba, prosba' < ROGATIO, -ONIS (s. f.) 'návrh, prosba'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

RUGINĂ (s. f.) 'rez' < *AERUGINA < AERUGO (s. f.) 'rez'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

RUMEGA (vb.) 'přežvykovat' < RUMIGARE < RUMINARE (vb.) 'přežvykovat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

RUPE (vb.) 'trhat, roát, lámat' < RUMPERE (vb.) 'zlomit, lámat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SAC (s. m.) 'pytel, pytlovina' < SACCUS (s. m.) 'pytel'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SARCINĂ (s. f.) 'břemeno, úkol, těhotenství' < SARCINA (s. f.) 'ranec, přen. břímě'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SARE (s. f.) 'sůl' < SAL, SALIS (s. m.) 'sůl'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

SĂ (conj.) 'aby, at' < SI (conj.) 'jestliže'¹
Významový posun obtížně vysvětlitelný, zachován slovní druh.

SĂGEATĂ (s. f.) 'šíp, střela' < SAGITTA (s. f.) 'šíp, střela'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SĂGETA (vb.) 'střílet z luku' < SAGITTARE (vb.) 'střílet šípy'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SĂLBATIC (adj.) 'divoký' < lid. lat. SALVATICUS < SILVATICUS (adj.) 'divoký (o rostlinách)'
Rozšíření významu, zachován slovní druh.

SĂLTA (vb.) 'skákat' < SALTARE (vb.) 'poskakovat, tančit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SĂMÎNȚĂ (s. f.) 'semeno' < lid. lat. SEMENTIA < SEMENTIS (s. f.) 'setba, osení'
Metonymie (synekdocha), zachován slovní druh a rod.

SĂNĂTATE (s. f.) 'zdraví' < SANITAS, -ATIS (s. f.) 'zdraví'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SĂNĂTOS (adj.) 'zdravý' < *SANITOSUS < SANUS (adj.) 'zdravý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SĂPA (vb.) 'kopat, rýt' < SAPPARE (vb.) 'kopat motykou, krumpáčem'
Rozšíření významu, zachován slovní druh.

SĂPTĂMÎNĂ (s. f.) 'týden' < SEPTIMANA (s. f.) 'týden'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

¹ DER, s. 675: význam 'jestliže' do rumunštiny přešel také, vymizel však již v 17. století.

SĂPUN (s. n.) 'mýdlo' < SAPO, -ONIS (s. m.) 'mýdlo'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

SĂRI (vb.) 'skákat' < SALIRE (vb.) 'skákat, tančit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SĂRUTA (vb.) 'líbat, políbit' < SALUTARE (vb.) 'zdravit'
Metonymie, zachován slovní druh.

SĂU, SA (pron.) 'jeho, její' < *SEUS, *SA < SUUS, SUA (pron.) 'jeho, její'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SCARĂ (s. f.) 'žebřík, schodiště' < SCALA < SCALAE (s. f.) 'žebřík'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SCAUN (s. n.) 'židle, sedátko' < SCAMNUM (s. n.) 'lavice'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SCĂDEA (vb.) 'snižovat, zmenšovat se' < *EXCADERE (vb.) 'omdlít, upadnout'
Metonymie, zachován slovní druh.

SCĂPA (vb.) 'vyváznout, dostat' < *EXCAPPARE (vb.) 'zbavit se pláště' (CAPPA)
Metonymie, zachován slovní druh.

SCĂRPINA (vb.) 'škrábat, drbat' < SCARPINARE (vb.) 'škrábat, strouhat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SCHIMBA (vb.) '(z)měnit' < *EXCAMBIARE (vb.) '(z)měnit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SCÎNDURĂ (s. f.) 'prkno' < SCANDULA (s. f.) 'šindel'
Metonymie (možná i metafora), zachován slovní druh a rod.

SCÎNTEIE (s. f.) 'jiskra' < *SCANTILLIA < SCINTILLA (s. f.) 'jiskra'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SCOARȚĂ (s. f.) 'kůra, deska knihy' < SCORTEA (s. n. pl.) 'věci z kůže'
Metonymie, zachován slovní druh, odlišný rod.

SCOATE (vb.) 'vyndat, sundat' < *EXCOTERE < EXCUTERE (vb.) 'vytřásat, střísat'
Metonymie, zachován slovní druh.

SCRIE (vb.) 'psát' < SCRIBERE (vb.) 'rýt, psát'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SCUIPA (vb.) 'plivat' < *SCUPIRE < CONSPUERE (vb.) 'plivat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SCURGE (vb.) 'stékat, odtékat' < EXCURRERE (vb.) 'vybíhat, zabíhat, řítit se'
Metonymie, zachován slovní druh.

SCURT (adj., adv.) 'krátký, krátce' < *EXCURTUS < CURTUS (adj.) 'zkrácený'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SCUT (s. n.) 'štít' < SCUTUM (s. n.) 'štít'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SCUTURA (vb.) 'třepat, třást' < *EXCUTULARE < *EXCUTERE (vb.) 'vytřásat, strásat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SE (pron.) 'se' < SE (pron.) 'se'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SEARĀ (s. f.) 'večer' < SERA (s. f.) 'večer' < SERA DIES < SERUS (adj.) 'pozdní'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SEC (adj.) 'suchý' < SICCUS (adj.) 'suchý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SECARĀ (s. f.) 'žito' < SECALE (s. n.) 'žito'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

SECERA (vb.) 'žnout, sekat, kosit' < lid. lat. SICILARE (vb.) 'žnout srpem' < SICILIS (s. f.) 'srp'
Rozšíření významu, zachován slovní druh.

SEMĀNA (vb.) 'sít, zasévat' < SEMINARE (vb.) 'sít, plodit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SEMĀNA (vb.) 'podobat se komu' < SIMILARE (vb.) 'podobat se'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SFĪŠIA (vb.) 'drásat, rvát, rozsápat' < *EXFASCIARE (vb.) 'rozvázat, sundat obvazy'
Metonymie, zachován slovní druh.

SIMŤI (vb.) 'cítit, pociťovat' < SENTIRE (vb.) 'cítit, pociťovat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SINGUR (adj.) 'sám, samotný' < SINGULUS (adj.) 'sám'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SÎN (s. m./n.) 'prs, ňadro; prsa, hrud' < SINUS (s. m.) 'záhyb, oblouk'
Metonymie i metafora, zachován slovní druh a rod.

SÎNGE (s. n.) 'krev' < SANGUIS (s. m.) 'krev'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

SÎNGERA (vb.) 'kroáčet' < SANGUINARE (vb.) 'kroáčet'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SMULGE (vb.) 'vytrhávat, roát, škubat' < *EXMULGERE < MULGO, -ERE (vb.) 'dojit, tahat'
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

SOARE (s. m.) 'slunce' < SOL, -LIS (s. m.) 'slunce'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SOARTĂ (s. f.) 'osud, úděl' < SORS, -TIS (s. f.) 'los, úděl, osud'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SOMN (s. n.) 'spaní' < SOMNUS (s. m.) 'spánek'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

SORĂ (s. f.) 'sestra' < SOROR, -RIS (s. f.) 'sestra'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SORBI (vb.) 'srkat, lokat' < *SORBIRE < SORBERE (vb.) 'srkat, pohlit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SOȚ (s. m.) 'manžel, choť' < SOCIUS (s. m.) 'druh, společník'
Zúžení významu, zachován slovní druh a rod.

SPARGE (vb.) 'rozbíjet, rozlámat' < SPARGERE (vb.) 'trousit, házet, sypat'
Metonymie, zachován slovní druh.

SPATĂ (s. f.) 'lopatka' (anat.) < SPATHA (s. f.) 'široká šavle'
Metafora, zachován slovní druh a rod.

SPATE¹ (s. n.) 'záda, hřbet' < SPATHAE²
Metonymie, zachován slovní druh, odlišný rod.

SPĂLA (vb.) 'mýt, prát' < *EXPELLAVARE < EX-PER-LAVARE (vb.) 'mýt, prát, čistit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ DER považuje *spate* za pouhou variantu předchozího *spată*.

² Plurál od SPATHA.

SPERIA (vb.) '*polekat, vystrašit*' < *EXPAVERE < PAVERE (vb.) '*lekat se, strachovat*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SPIC (s. n.) '*klas*' < **SPICUM** (s. n.) '*hrot, klas*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SPIN (s. m.) '*trn*' < **SPINUS** (s. f.) '*trnka, planá švestka*'
Metonymie i zúžení významu ('*keř s trny*'), zachován slovní druh, odlišný rod.

SPINARE (s. f.) '*hřbet*' < **SPINALIS** (adj.) '*páteřní, míšní*'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

SPINTECA (vb.) '*rozpárat (břicho)*' < *EXPANTICARE (vb.) < **PANTEX** (s. m.) '*břicho*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SPRE (prep.) '*k, na, aby*' < **SUPER** (prep.) '*nad, až nahoru*'
Metonymie, zachován slovní druh.

SPRÎNCEANĂ (s. f.) '*obočí*' < *SUPERCINA < **SUPERCILIA** (s. n. pl.) '*obočí*' + **GENA** (s. f.) '*tvář, líc*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SPULBERA (vb.) '*rozprášit, rozmetat*' < *EXPULVERARE (vb.) '*rozprášit*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SPUMĂ (s. f.) '*pěna*' < **SPUMA** (s. f.) '*pěna*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

SPUNE (vb.) '*říkat, povídat*' < **EXPONERE** (vb.) '*vystavovat, vyložit, vylíčit*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SPURCA (vb.) '*znečistit, zašpinit*' < **SPURCARE** (vb.) '*znečistit*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

STA (vb.) '*zastavit se, stát, být*' < **STARE** (vb.) '*stát*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

STEA (s. f.) '*hvězda*' < **STELLA** (s. f.) '*hvězda*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

STINGE (vb.) '*zhasnout*' < **STINGERE** (vb.) '*hasit*'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

STOARCE (vb.) '*vyždímat, vymačkat*' < **EXTORQUERE** (vb.) '*vykroutit, vyrvat*'
Metonymie, zúžení významu, zachován slovní druh.

STRAT (s. n.) 'vrstva, záhon, podestýlka, pelech' < STRATUM (s. n.) 'pokrývka, lože, sedlo'
Rozšíření významu, zachován slovní druh a rod.

STRICA (vb.) 'kazit, škodit' < EXTRICARE (vb.) 'vyplést, s námahou sehnat, rozorát úhor'
Nejspíš rozšíření významu, snad metonymie, zachován slovní druh.

STRIGA (vb.) 'křičet, volat' < *STRIGARE (vb.) 'houkat (o sově)' < STRIX, -GIS (s. f.) 'sova'
Metafora, rozšíření významu, zachován slovní druh.

STRÎMB (adj., adv.) 'křivý, ohnutý' < lid. lat. STRAMBUS < STRABUS (adj.) 'šilhavý'
Metafora i metonymie, zúžení významu, zachován slovní druh.

STRÎMT (adj., s.) 'úzký, těsný' < *STRINCTUS < STRICTUS (adj.) 'sevěřený, těsný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

STRÎNGE (vb.) 'stahovat, svírat, sbírat' < STRINGERE (vb.) 'svírat, stahovat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

STUP (s. m.) 'úl' < *STYPUS < řec. STYPOS (s. m.) 'kmen, peň'
Metafora, zachován slovní druh a rod.

SUB (prep.) 'pod' < SUBTUS (adv.) 'vespod, zespod'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

SUBȚIRE (adj.) 'tenký, štíhlý, řídký' < SUBTILIS (adj.) 'tenký, jemný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SUFERI (vb.) 'trpět' < lid. lat. SUFFERIRE < SUFFERE (vb.) 'vespod nést; trpět'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SUFLA (vb.) 'foukat, oddechnout' < SUFFLARE (vb.) 'foukat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SUFLET (s. n.) 'duše' < *SUFLITUS (s.) 'dech' < SUFLARE (vb.) 'foukat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, rod nezjištěn.

SUGE (vb.) 'sát' < SUGERE (vb.) 'sát'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SUI (vb.) 'stoupat, vylézt, jít nahoru' < SUBIRE (vb.) 'pod něco jít, vcházet'
Metonymie¹, zachován slovní druh.

SUL (s. n.) 'válec, váleček' < lid. lat. SUB(U)LUM < INSUBULUM (s. n.) 'osnovní vratidlo'
Metafora, zachován slovní druh a rod.

¹ Mezi dalšími významy je i 'nést na ramenou' tedy 'vyzdvihnout na ramena' nebo 'jít, vyrazit do útoku'.

SUNA (vb.) 'znít, zvučet, zvonit' < SONARE (vb.) 'zvučet, znít'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SUNET (s. n.) 'zvuk, znění, hlas' < SONITUS (s. m.) 'zvuk, šum'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

SUPĀRA (vb.) 'zlobit, pohněvat' < SUPERARE (vb.) 'vynikat, čnít, přestát'
Nejspíš se jedná o zúžení významu¹, zachován slovní druh.

SUPUNE (vb.) 'podrobovat, podřizovat' < SUPPONERE (vb.) 'podložit, podřídít'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SURD (adj.) 'hluchý, tlumený' < SURDUS (adj.) 'hluchý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SURPA (vb.) 'bořit, podemlát' < *SUBRUPARE (vb.) 'podemlít skálu' < RUPES (s. f.) 'skála'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SUS (adv.) 'nahore, nahoru' < SUSUM < SURSUM (adv.) 'vzhůru, nahoru'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

SUSPINA (vb.) 'vzdychat' < SUSPIRARE (vb.) 'zhluboka dýchat, sténat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ŞAPTE (num.) 'sedm' < SEPTEM (num.) 'sedm'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ŞARPE (s. m.) 'had' < lid. lat. SERPES, -IS < SERPENS, -NTIS (s. m./f.) 'had, plaz'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ŞASE (num.) 'šest' < *SESS < SEX (num.) 'šest'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ŞEDEA (vb.) 'sedět, posadit se' < SEDERE (vb.) 'sedět'
Význam téměř nezměněn, slovní druh.

ŞES (adj., s. n.) 'rovina, nížina; rovný, plochý' < SESSUS² < SEDERE (vb.) 'sedět'
Metafora, změna slovního druhu.

ŞI (conj., adv.) 'a, i, také' < SIC (adv.) 'takto, tak'
Metonymie, zachován slovní druh³.

¹ Změna významu dle DERu směřovala od 'vynikat' přes 'dovolit si více, než je slušné' k 'pohněvat'.

² Supinum od SEDERE; jedním z významů je i 'a fi neted, a fi aşezet în loc plan'.

³ Şi se v rumunštině však užívá hlavně jako spojka.

ȘOARECE (s. m.) 'myš' < SOREX, -ICIS (s. m.) 'myš'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

ȘTERGE (vb.) 'utírat, stírat' < EXTERGERE (vb.) 'vytírat, vymetat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ȘTI (vb.) 'vědět, znát, umět' < SCIRE (vb.) 'vědět, znát, umět'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ȘUIERA (vb.) 'hvízdát, pískat' < SIBILARE (vb.) 'syčet'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

TARE (adj., adv.) 'silný, mocný' < TALIS < TALEM (adj.) 'takový, podobný'
Významový posun obtížně vysvětlitelný¹, zachován slovní druh.

TATĂ (s. m.) 'otec' < TATA (s. m.) 'otec'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

TĂCEA (vb.) 'mlčet' < TACERE (vb.) 'mlčet'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

TĂCIUNE (s. m.) 'oharek, (zeměd.) 'sněť obilná' < *TITIO, -ONIS (s. m.) 'oharek'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

TĂIA (vb.) 'řezat, krájet, stříhat' < TALIARE (vb.) < TALEA (s. f.) 'kolík, prut'
Význam téměř nezměněn², zachován slovní druh.

TĂMÎIE (s. f.) 'kadidlo' < *THYMANEA < THYMUS (s. m.) 'mateřídouška, tymián'
Metonymie (i metafora), zachován slovní druh, odlišný rod.

TĂU, TA (pron.) 'tvůj, tvá' < TUUS, TUA (pron.) 'tvůj, tvá'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

TEI (s. m.) 'lípa' < *TILIUM < TILIA (s. f.) 'lípa'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

TEME (vb.) 'bát se, mít strach' < TIMERE (vb.) 'bát se, obávat se'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

TIMP (s. n.) 'čas, doba' < TEMPUS, -ORIS (s. n.) 'čas, doba, chvíle'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

¹ DER, s. 774: "...prin echivalența, puțin vizibilă dintre 'un anume cineva' cu 'afât de important' (Tiktin), sau prin influența sl. jak 'astfel' și 'tare' (Skok, *Arch. slaw. Phil.*, XXXVII, 87; Densusianu, *GS*, II, 324). De asemenea se poate porni de la comparativul *mai tare*, care poate ajunge să însemne 'mai important', cf. *mai așa, mai acătării*."

² Existence it. *tagliare* svědčí o skutečnosti, že již v lidové latině došlo nejspíš k posunu od 'vymezit, rozdělit *pádu pomocí kolíků*' k 'rozdělit, rozřezat'.

TIMPURIU (adj.) 'předčasný, raný' < *TEMPORIVUS (adj.) 'předčasný, raný'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

TÎNĂR (adj., s. m.) 'mladý, mladík' < *TENERUS < TENER (adj.) 'útlý, něžný'
Metonymie, snad i metafora, zachován slovní druh.

TÎRZIU (adj., adv.) 'pozdní, pozdně' < TARDIVUS (adj.) 'pozdní'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

TOAMNĂ (s. f.) 'podzim' < AUTUMNUS (s. m.) 'podzim'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

TOT, TOATĂ (pron.) 'celý, všechen' < TOTUS (pron.)¹ 'celý, všechen'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

TRAGE (vb.) 'tahat, vléci' < *TRAGERE < TRAHERE (vb.) 'vléci, smýkat, táhnout'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

TRECE (vb.) 'přecházet, plynout, míjet' < TRAIKERE (vb.) 'přehodit, přepravit'
Metonymie², zachován slovní druh.

TREI (num.) 'tři' < TRES (num.) 'tři'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

TREIERA (vb.) 'mlátit obilí' < TRIBULARE (vb.) 'mlátit obilí (branami, fr. herse)'
Význam téměř nezměněn (příp. rozšíření významu), zachován slovní druh.

TREMURA (vb.) 'chvěť se, třást se' < TREMULARE (vb.) < TREMULUS (adj.) 'třesavý, chvějící se'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

TRIMITE (vb.) 'posílat' < TRAMITTERE (vb.) 'překládat, přepravovat, věnovat'
Metonymie, zachován slovní druh.

TRIST (adj.) 'smutný' < TRISTIS (adj.) 'smutný, zasmušilý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

TU (pron.) 'ty' < TU (pron.) 'ty'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

TUFĂ (s. f.) 'keř' < TUFA (s. f.) 'chochol'
Metafora, zachován slovní druh a rod.

¹ Přesněji adjektivum zájmené, v. Quitt, Z., Kucharský, P. *Latinská mluvnice*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1989, s. 50-51.

² Z dalších významů uvedených v internetovém slovníku (*faire un trajet, venir en traversant, passer*) je již podoba se stavem v současné rumunštině zjevnější.

TURNA (vb.) 'nalévat, lít' < **TORNARE** (vb.) 'pracovat na soustruhu, mnout mezi prsty'
Rozšíření významu¹, zachován slovní druh.

TURTĂ (s. f.) 'placka, koláč' < ***TURTA** (s. f.) < **TORTA** (PANIS) 'kulatý chléb'
Metafora, zachován slovní druh a rod.

ȚARĂ (s. f.) 'země, venkov, vlast' < **TERRA** (s. f.) 'země, hlína'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

ȚESE (vb.) 'tkát, látat, vyšívát' < **TEXERE** (vb.) 'plést, tkát'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ȚINE (vb.) 'držet, patřit, trvat' < **TENERE** (vb.) 'držet'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

UCIDE (vb.) 'zabíjet, usmrtit' < **OCCIDERE** (vb.) 'zabít, usmrtit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

UITA (vb.) 'zapomenout' < ***OBLITARE** < **OBLITERARE** (vb.) 'vymazat, dát zapomenout'
Význam téměř nezměněn (možné rozšíření významu), zachován slovní druh.

UMĂR (s. m.) 'rameno' < **HUMERUS** (s. m.) 'rameno'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

UMBLA (vb.) 'chodit, jezdit' < **AMBULARE** (vb.) 'procházet se, chodit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

UMBRĂ (s. f.) 'stín' < **UMBRA** (s. f.) 'stín'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

UMED (adj.) 'vlhký' < **HUMIDUS** (adj.) 'vlhký, mokrý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

UMFLA (vb.) 'nafukovat' < **INFLARE** (vb.) 'nafouknout, nadout'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

UMPLE (vb.) 'plnit, zaplnit' < **IMPLERE** (vb.) 'naplnit, vyplnit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

UN, O (art.) 'člen' < **UNUS, UNA** (num.) 'jeden, jedna'
Gramatikalizace, změna slovního druhu.

UNCHI (s. m.) 'strýc' < **AVUNCULUS** (s. m.) 'strýc'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

¹ Současný rumunský stav nejspíš vychází od významu 'odlévat kov, formovat, vyplňovat'.

UNDĚ (s. f.) 'vlna' < UNDA (s. f.) 'vlna'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

UNDE (adv., conj.) 'kde, kam' < UNDE (adv.) 'odkud'

Metonymie, zachován slovní druh.

UNGE (vb.) 'mazat, mastit' < UNGERE (vb.) 'mazat'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

UNGHE (s. f.) 'nehet' < UNG(U)LA (s. f.) 'pazneht, kopyto'

Metonymie, zachován slovní druh a rod.

UNT (s. n.) 'máslo' < UNCTUM (s. n.) 'mast; delikatesa'

Metonymie (snad i metafora), zachován slovní druh a rod.

UNU, UNA (num.) 'jeden, jedna' < UNUS, UNA (num.) 'jeden, jedna'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

URCA (vb.) 'stoupat, vylézt' < *ORICARE < ORIRI (vb.) 'povstávat, vznikat'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

URECHE (s. f.) 'ucho' < ORICLA < AURICULA (s. f.) 'ouško'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

URĪ (vb.) 'nenávidět' < *HORRIRE < HERRERE, HORRESCERE (vb.) 'hrozit se'

Metonymie¹, zachován slovní druh.

URS (s. m.) 'medvěd' < URSUS (s. m.) 'medvěd'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

URZI (vb.) 'snovat' < ORDIRE < ORDIRE (vb.) 'počínat, začínat'

Význam téměř nezměněn², zachován slovní druh.

USCA (vb.) 'sušit, schnout' < EXSUCARE < EXSUGARE (vb.) 'úplně vysát, vysušit'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

USTURA (vb.) 'pálit, štípat' < USTULARE (vb.) 'pálit'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

UŠĀ (s. f.) 'dveře' < *USTIA < *USTIUM < OSTIUM (s. n.) 'východ, dveře'

Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

¹ Obvykle nenávidíme to, čeho se obáváme. I v češtině jsou slova cizího původu obsahující řecký sufixoid *-phobia* často nepřesně překládána jako *odpor*.

² Existence italského *ordire* 'snovat' svědčí o skutečnosti, že k posunu významu došlo již v lidové latině.

UȘOR (adj., adv.) 'lehký, snadný' < LEVIS, LEVE¹ (adj.) 'lehký'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VACĂ (s. f.) 'kráva' < VACCA (s. f.) 'kráva'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

VAI (interj.) 'ach, běda' < VAE (interj.) 'ach, běda'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VALE (s. f.) 'údolí' < VALLIS (s. f.) 'údolí, dolina'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

VARĂ (s. f.) 'léto' < VERA (s. n. pl.) 'léto' < VER (s. n.) 'jaro'
Význam téměř nezměněn², zachován slovní druh, odlišný rod.

VARGĂ (s. f.) 'prut; pruh' < VIRGA (s. f.) 'prut, proutek'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

VARZĂ (s. f.) 'zele' < VIR(ID)IA (s. n. pl.) 'stromy, zeřeň, zahrada'
Metafora, zúžení významu, zachován slovní druh, odlišný rod.

VAS (s. n.) 'nádoba' < VASUM (s. n.) 'nádoba, hrnec'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

VĂDUV (s. m.) 'vdovec' < VIDUUS, -UA (adj.) 'ovdovělý'
Význam téměř nezměněn, změna slovního druhu.

VĂRSA (vb.) 'vylévat' < VERSARE (vb.) 'obracet, převracet'
Metonymie, zachován slovní druh.

VĂTĂAMA (vb.) [lid.] 'poškodit, ublížit' < VICTIMARE (vb.) 'zardousit, podřezat' (o oběti)
Metonymie, rozšíření významu, zachován slovní druh.

VECHI (adj.) 'starý' < lid. lat. VECLUS < VETULUS (adj.) 'obstarožní'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VECIN (adj., s. m.) 'sousední, soused' < VICINUS (adj.) 'sousední', (s. m.) 'soused'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

VEDEA (vb.) 'vidět' < VIDERE (vb.) 'vidět'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

¹ Předpokládá se mezistádium iușor < *lieu (< LEVIS) + -șor (DER, DEX).

² Nejprve pronikl tvar VERA do složeniny PRIMAVERA s významem 'jaro' a odsud byl dotvořen význam samostatného VERA coby 'léto'.

VEGHEA (vb.) 'bdít, ponocovat, střežit' < VIGILARE (vb.) 'bdít'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VENI (vb.) 'přicházet, přijíždět' < VENIRE (vb.) 'přicházet, přijít'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VERDE (adj.) 'zelený' < VIR(ID)IS (adj.) 'zelený, svěží'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VIE (s. f.) 'vinice, vinohrad' < VINEA (s. f.) 'vinice, vinohrad'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

VIERME (s. m.) 'červ' < VERMIS (s. m.) 'červ'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

VIESPE (s. f.) 'vosa' < *VESPIS < VESPA (s. f.) 'vosa'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

VIN (s. n.) 'víno' < VINUM (s. n.) 'víno'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

VINDE (vb.) 'prodávat' < VENDERE (vb.) 'dávat do prodeje, prodat'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VINDECA (vb.) 'hojit, léčit' < VINDICARE (vb.) 'činit si nároky, vymáhat; chránit před čím; mstít'
Metonymie, zachován slovní druh.

VITĀ (s. f.) 'dobyčče' < VITA (s. f.) 'život'
Významový posun obtížně vysvětlitelný¹, zachován slovní druh i rod.

VIṬĀ² (s. f.) 'vinná réva' < *VITEA < VITIS (s. f.) 'réva'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

VITĚL (s. m.) 'tele' < VITELLUS (s. m.) 'tele'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

VIU (adj.) 'živý' < VIVUS (adj.) 'živý, žijící'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VĪNĀ (s. f.) 'žíla' < VENA (s. f.) 'céva, žíla, tepna'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

¹ Připouští se vliv slovanského ŽIVOTŮ, které znamenalo jak 'život' tak 'tele' (DER).

² Převážně ve spojení viṭa de vie 'vinná réva'.

VĪNĀT (adj., s.) 'tmavomodrý' < VENETUS (s. m., adj.) 'modrý'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VĪNT (s. n.) 'vítr' < VENTUS (s. m.) 'vítr'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

VĪNTURA (vb.) 'převívat, přehazovat obilí' < VENTULARE < VENTILARE (vb.) 'větrat, chladit'
Metonymie, zachován slovní druh.

VOI (pron.) 'vy' < VOS (pron.) 'vy'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VOSTRU (pron.) 'vás' < lid. lat. VOSTER < VESTER (pron.) 'vás'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VREA (vb.) 'chtít' < *VOLERE < VELLE (vb.) 'chtít'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VREUN (pron.) '(vůbec) (ně)jaký' < *VERE-UNUS (pron.) 'opravdu jeden, nějaký'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

VULPE (s. f.) 'liška' < VULPES (s. f.) 'liška'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

VULTUR (s. m.) 'orel' < VULTUR, -URIS (s. m.) 'sup'
Metonymie (snad i metafora), zachován slovní druh a rod.

ZĀCEA (vb.) 'ležet, vězet' < IACERE (vb.) 'ležet, být položen'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ZBURA (vb.) 'letět, létat' < *EXVOLARE (vb.) 'letět'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

ZECE (num.) 'deset' < DECEM (num.) 'deset'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

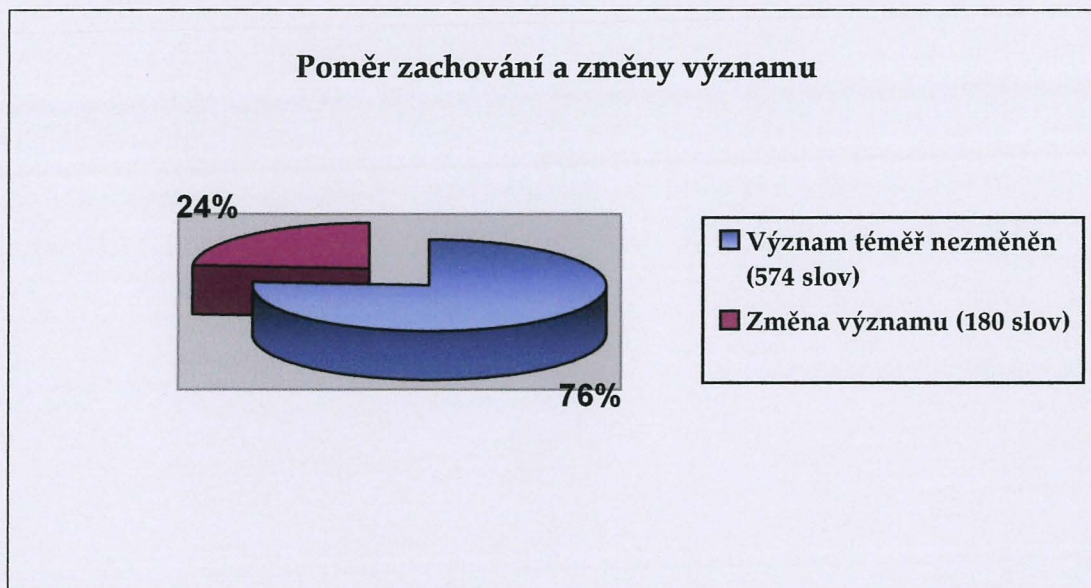
ZEU (s. m.) 'bůh' < DEUS (s. m.) 'bůh'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh a rod.

ZI (s. f.) 'den' < DIES (s. m.) 'den'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh, odlišný rod.

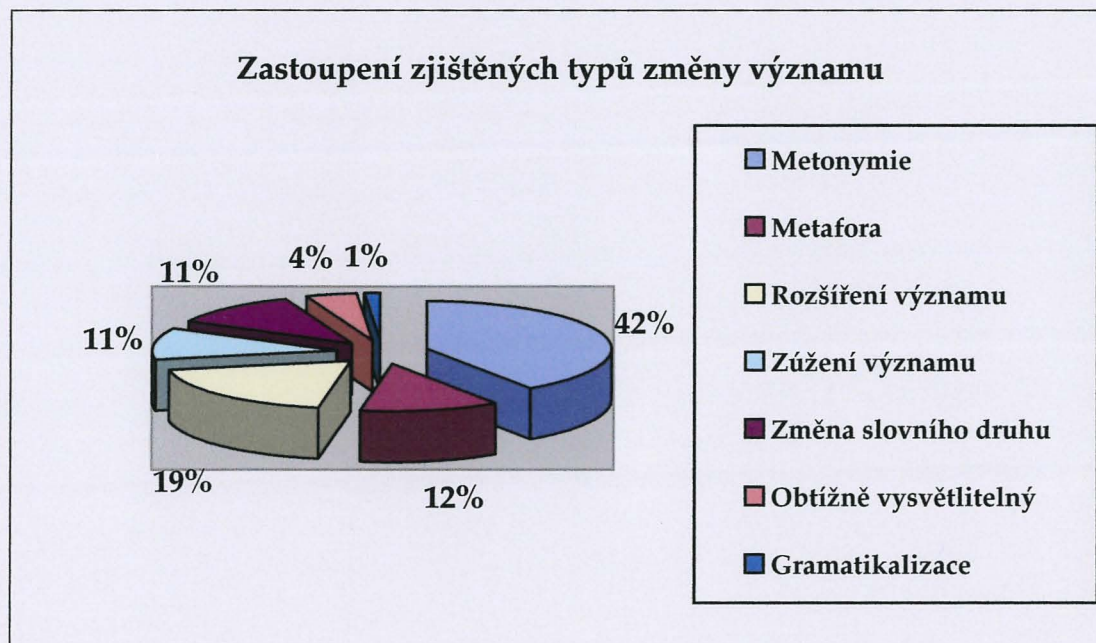
ZICE (vb.) 'říci' < DICERE (vb.) 'říkat, mluvit'
Význam téměř nezměněn, zachován slovní druh.

4 GRAFICKÉ PŘEHLEDY

4.1 Poměr zachování a změny významu

4.2 Zastoupení zjištěných typů změny významu

5 ZÁVĚR

Ve své diplomové práci se zabývám vývojem významu rumunských slov zděděných z latiny. K tomu bylo třeba sestavit a kriticky posoudit výchozí korpus získaný excerpcí *Dicționarul explicativ al limbii române*, nejnovějšího a nejobsažnějšího jednosvazkového slovníku rumunštiny. S přihlédnutím k údajům uvedeným v Ciorănescově *Dicționarul etimologic al limbii române* jsem počet slov snížil z původních přibližně 1670 na 1505.

Ve snaze zaměřit se na nejdůležitější oblast rumunského lexika, jsem při rozboru významového vývoje přihlížel pouze k souboru slov zahrnutých do *Vocabularul reprezentativ al limbii române*. Tím se konečný rozsah výchozího korpusu snížil z 1503 lexikálních jednotek téměř o polovinu, tj. 754.

Nejpočetnější skupinou v něm jsou slova, jejichž význam se téměř nezměnil (574 případů, tj. 76 %). U ostatních jsem sledoval čtyři základní dynamické jevy:

- metonymii (110 případů, tj. 42 % všech změn)
- metaforu (33 případů, tj. 12 % všech změn)
- rozšíření významu (52 případů, tj. 19 % všech změn)
- zúžení významu (29 případů, tj. 11 % všech změn)

Některé případy lze ovšem vykládat různým způsobem. V textu se na ně snažím upozornovat. V korpusu jsou zastoupena rovněž slova, u nichž je významový posun oproti latině obtížně vysvětlitelný (12 případů, tj. 4 % všech změn).

Součástí přílohy je původní (úplný) soupis rumunských slov zděděných z latiny tak, jak jsou uvedena v DEXu; a dále grafické znázornění jednotlivých typů významových změn, o nichž je zmínka ve třetí kapitole.

Doufám, že se mi podařilo alespoň v hrubých rysech naznačit, že významové posuny se týkají jen omezené části slov zděděných z latiny a patřících do základního slovního fondu dnešní rumunštiny. Objektivnější kvantitativní zhodnocení by bylo možné získat teprve po zpracování podobných studií týkajících se ostatních románských jazyků.

6 REZUMAT

Schimbări semantice ale cuvintelor românești moștenite din limba latină

În lucrarea de față m-am orientat spre vocabularul românesc de origine latină. Am dorit să tratez unul din aspectele lui care nu mi se pare prea frecvent studiat. Împreună cu partea fonetică și morfosintactică în fiecare limbă se dezvoltă și sensul. Semantismul cuvintelor cuceritorilor romani penetrate în limba viitorilor români și păstrate pînă în zilele noastre a devenit tema principală a acestei lucrări.

Strîngerea materialului lexical de bază s-a produs în trei etape. Sursa principală a fost *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX). Totalitatea cuvintelor marcate în DEX ca provenite din latină reprezintă un număr de cca 1670 unități lexicale. Datele oferite de DEX le-am verificat în *Dicționarul etimologic al limbii române* (DER), elaborînd unele precizări. Din corpus am înlăturat cuvinte corespunzătoare la următoarele categorii:

- marcate în DER ca latinisme tîrzii (ex. *cert, cupru, curs, ev, ferentar, corupe, conchide, convinge, cord*),
- creații interne românești provenite din cuvinte moștenite, azi învechite (ex. *aușel, căuș, fîțarnic, înconjura, îndupleca, îneca*),
- cuvinte despre originea cărora nu pare convins nici DEX, nici DER (ex. *copleși, drepnea, lături, mătreață, rășchia, toca*),
- cele necuprinse în *Dicționarul român-ceh* (ex. *Lupercalii, mărit, miază, Rozalii, solbă, urm, urdina, vîrtute*),
- variante dialectale a unor (cu precădere) adjective și pronume demonstrative ale căror forma literară este cuprinsă în corpus (ex. *iest, ist*),
- vulgarisme

Lista finală redusă a cuvintelor moștenite din latină incluse în DEX (în total 1503) se găsește în anexă.

Pentru a lucra cu un material cît se poate de relevant, am ținut seama de partea dedicată limbii române din *Vocabular reprezentativ al limbilor romanice*, opera colectivă a lingviștilor români conduși de acad. Marius Sala. Astfel am ajuns la un corpus definitiv de cuvinte moștenite din limba latină aparținînd în același timp nucleului lexical de bază al românei actuale (în total 754).

Este de remarcat că un număr semnificativ de cuvinte aparține celor la care sensul a rămas (relativ) neschimbat. Aceste cuvinte reprezintă 76 % din total.

Alt grup, de dimensiuni mult mai mici, este reprezentat de cuvinte al căror sens a evoluat în cursul secolelor, schimbându-se în conformitate cu unul sau mai multe din fenomenele sus menționate (180 de cazuri, 24 % din total).

Am observat următoarele procese:

- uz metonimic (110 cazuri, adică 42 % dintre toate schimbările semantice constatate)
- uz metaforic (33 de cazuri, adică 12 % dintre toate schimbările semantice constatate)
- lărgire a sensului (52 de cazuri, adică 19 % dintre toate schimbările semantice constatate)
- îngustare a sensului (29 de cazuri, adică 11 % dintre toate schimbările semantice constatate)

Un grup relativ mic de cuvinte se caracterizează printr-o evoluție semantică atât de complicată, încît explicarea ei nu este decît imparțială (12 cazuri, adică 4 % dintre toate schimbările semantice constatate).

Cele două grafice redau în mod expresiv ponderea diferitelor schimbări de sens.

Sper că această lucrare de diplomă oferă cel puțin un succint portret al evoluției semantice a cuvintelor românești moștenite din limba latină.

7 BIBLIOGRAFIE

7.1 Slovníky

CANDREA, I. A., DENSUSIANU, Ovid. *Dicționarul etimologic al limbii române. Elementele latine. A-Putea*. București, SOCEC & comp., 1907-1914.

CIORĂNESCU, Alexandru. *Dicționarul etimologic al limbii române (DER)*. București : Saeculum I.O., 2002. ISBN 973-9399-86-X.

Dicționarul explicativ al limbii române (DEX). București : Univers enciclopedic, 1998. ISBN 973-92-2432-92.

Dizionario italiano romeno (DIR). București : Editura 100 + 1 Gramar, s. a. ISBN 973-591-225-2.

FELIX, Jiří, KŘEČAN, Antonín, BLÁHA, Jaroslav. *Rumunsko-český, česko-rumunský kapesní slovník*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1980.

HASSID, Jean-Claude. *Dictionnaire latin-français*. Internetový slovník. [online]. [cit. 2006-01-01]. Dostupné z: <<http://perso.wanadoo.fr/prima.elementa/Dico.htm>>.

KÁBRT, Jan, KUCHARSKÝ, Pavel, SCHAMS, Rudolf, VRÁNEK, Čestmír, WITTICHOVÁ, Drahomíra, ZELINKA, Vojtěch. *Latinsko-český slovník*. Praha : LEDA, 2000. ISBN 80-85927-82-9.

Lo Zingarelli 1999. Vocabolario della lingua italiana di Nicola Zingarelli. Dodicesima edizione. Bologna : Zanichelli. ISBN 88-08-00921-1.

MEYER-LÜBKE, W. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg, 1935.

NĂDEJDE, Ioan. *Dicționar latin-român*. s.l. : Editura contemporană, s.a.

OCHEȘEANU, Rodica, MACARIE, Liliana, STATI, Sorin, ȘTEFĂNESCU, N. *Dicționar latin-român*. București : Editura științifică, 1962.

PUȘCARIU, Sextil. *Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache*. Heidelberg : Carl Winter's Universitätsbuchhandlung, 1905.

PRAŽÁK, Josef, NOVOTNÝ, František, SEDLÁČEK, Josef. *Latinsko-český slovník*. Praha : Československá grafická unie, 1936.

STACA, Jiří. *Rumunsko-český slovník*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1961.

7.2 Monografie

BOURCIEZ, Edouard. *Éléments de linguistique romane*. Troisième édition. Paris : Librairie C. Klincksieck, 1930.

COLLART, Jean. *Histoire de la langue latine*. Troisième édition. Paris : PUF, 1980. ISBN 2-13-036523-X.

COTEANU, Ion, SALA, Marius. *Etimologia și limba română*. București : Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1987.

ČERNÝ, Jiří. *Úvod do studia jazyka*. Olomouc : Rubico, 1998. ISBN 80-85839-24-5.

FELECAN, Nicolae. *Vocabularul limbii române*. Cluj-Napoca : Presa Universitară Clujeană, Mega, 2004.

- FELIX, Jiří. *Zvuková a písemná stránka rumunštiny*. Praha : Univerzita Karlova, 1982.
- FISCHER, I. *Latina dunăreană*. București : Editura științifică și enciclopedică, 1985.
- GRANDGENT, C. H. *Introduzione allo studio del latino volgare*. Milano : Real Casa, 1914.
- HAMPLOVÁ, Sylva. *Nástin vývoje italského jazyka*. Praha : Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0396-9.
- IANCU, Victor. *Istoria limbii române*. București : Editura Fundației culturale române, 2000. ISBN 973-577-207-8.
- KEPARTOVÁ, Jana. *Římané a Evropa*. Praha : Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0862-6.
- KLINKENBERG, Jean-Marie. *Des langues romanes*. Louvain : Duculot, 1994. ISBN 2-8011-1088-4.
- MEILLET, A. *Esquisse d'une histoire de la langue latine*. Paris : Hachette, 1928.
- OSTRÁ, Růžena, SPITZOVÁ, Eva. *Úvod do studia románských jazyků*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1973.
- POSNER, Rebecca. *The Romance languages*. Cambridge : Cambridge University Press, 1996. ISBN 0 521 28139 3.
- QUITT, Zdeněk, KUCHARSKÝ, Pavel. *Latinská mluvnice*. Třetí vydání. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1989.
- ROSETTI, Alexandru. *Brève histoire de la langue roumaine des origines à nos jours*. The Hague, Paris : Mouton, 1973.
- ROSETTI, Alexandru. *Istoria limbii române I. De la origini pînă în secolul al XVII-lea*. București : Editura științifică și enciclopedică, 1978.
- SALA, Marius. *Dal latino al romeno*. Alessandria : Edizioni dell'Orso, 2004. ISBN 88-7694-805-8
- SALA, Marius. *Vocabular reprezentativ al limbilor romanice*. București : Editura enciclopedică, 1989.
- ŠABRŠULA, Jan, aj. *Úvod do srovnávacího studia románských jazyků*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1980.
- ŠABRŠULA, Jan. *Úvod do srovnávacího studia románských jazyků (pro začínající romanisty)*. Ostrava: Ostravská Univerzita, 1994. ISBN 80-7042-407-9.
- ŠMILAUER, Vladimír. *Nauka o českém jazyku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972.
- TAGLIAVINI, Carlo. *Originile limbilor neolatine*. București : Editura științifică și enciclopedică, 1977.
- VÄÄNÄNEN, Veikko. *Introduction au latin vulgaire*. Paris : Klincksieck, 1963.
- ZAVADIL, Bohumil. *Vývoj španělského jazyka I*. Praha : Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-541-8.
- ZAVADIL, Bohumil. *Vývoj španělského jazyka II*. Praha : Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0462-0.

8 PŘÍLOHA

8.1 Úplný korpus rumunských slov zděděných z latiny¹

slovo	slovní druh	etymon	poznámka
a	(prep.)	< ad	
abate	(vb.)	< abbattere	
abia	(adv.)	< ad vix	
ac	(s. n.)	< acus	
acel, acea	(pron.)	< *ecce-illu, ecce-illa	
acela, aceea	(pron.)	< *ecce-illu, ecce-illa	
aceră	(s. f.)	< aquila	reg.
acest, această	(pron.)	< *ecce-istu, ecce-ista	
acesta, aceasta	(pron.)	< *ecce-istu, ecce-ista	
aciua	(vb.)	< *accubiliare	
acoace	(adv.)	< eccum-*hacce	reg.
acolo	(adv.)	< eccum-(i)lloc	
acoperi	(vb.)	< aco(o)perire	
acru	(adj.)	< acrus	
acum	(adv.)	< eccum modo	
adăpa	(vb.)	< adaquare	
adăpost	(s. n.)	< ad appos(i)tum, ad depos(i)tum	
adăsta	(vb.)	< ad-astare	
adăuga	(vb.)	< *adaugere	
adevăr	(s. n.)	< ad+de+verum	
adia	(vb.)	< *adiliare	
adineauri	(adv.)	< ad+de+in+illa+hora	
adînc	(adj.)	< aduncus	
adormi	(vb.)	< addormire	
aduce	(vb.)	< adducere	
adumbri	(vb.)	< adumbrare	
aduna	(vb.)	< adunare	
aer	(s. n.)	< aer, aeris	
afară	(adv.)	< ad foras	
afina	(vb.)	< *affenare	
afla	(vb.)	< afflare	
afuma	(vb.)	< affumare (=adfumare)	
afunda	(vb.)	< affundare < ad+fundum	
agăța	(vb.)	< *accaptiare < captiare	
ager	(adj.)	< agilis	
agest	(s. n.)	< aggestum	
ai	(s. m.)	< alium	reg.
aici	(adv.)	< ad-hicce	
aiępta	(vb.)	< adjectare	
aięst, aięstă	(pron.)	< ad+istum	
aięrea	(adv.)	< aliubi+re+a	
ajuna	(vb.)	< *adjunare	

¹ Seznam obsahuje 1503 lexikálních jednotek, které jsou dle DEXu zděděné z latiny a nespádají do kategorií popsaných na s. 3. Šedivým podkreslením jsou vyznačena slova zařazená do *Vocabular reprezentativ al limbii române*.

ajunge	(vb.)	< adjungere	
ajuta	(vb.)	< adjutare	
ajutor	(s. n.)	< adjutor, -ris; adjutorium	
al, a	(art.)	< illum, illam	
alb	(adj.)	< albus	
albastru	(adj.)	< albaſter	
albie	(s. f.)	< alvea	
albină	(s. f.)	< alvina	
alboare	(s. f.)	< albor, -oris	zř.
alega	(vb.)	< alligare	arch., lid.
alege	(vb.)	< allegere (=eligere)	
alerga	(vb.)	< *allargare (largus)	
alina	(vb.)	< *allenare	
alinta	(vb.)	< *allentare < lentus	
alior	(s. m.)	< aureolus < aurum	
alt, altă	(adj.)	< alt/(e)rum	
altar	(s. n.)	< altarium	
altul, alta	(pron.)	< alter	
aluat	(s. n.)	< allevatum	
alună	(s. n.)	< *abellona (=abellana nux)	
alunga	(vb.)	< *allongare < longus	
amar	(adj.)	< amarus	
amăgi	(vb.)	< *ammagire	
amări	(vb.)	< *amarire	
amenința	(vb.)	< *amminciare (minaciae) minciare	
amesteca	(vb.)	< *ammixicare	
ameți	(vb.)	< *ammattire (matus)	
amiază	(s. f.)	< ad mediam diem	
amîndoi	(num.)	< *amindoi < *ambi+dui	
amorți	(vb.)	< *ammortire (=admortire)	
amu	(adv.)	< ad-modo	
amuți	(vb.)	< *ammuttire (mutus)	
an^I	(adv.)	< anno	lid.
an^{II}	(s. m.)	< annus	
anina	(vb.)	< *anninare (ad+*ninna)	
anțarț	(adv.)	< anno tertio	reg.
apă	(s. f.)	< aqua	
apăra	(vb.)	< aparare	
apăsa	(vb.)	< *appensare	
apătos	(adj.)	< *aquatosus ²	
apleca	(vb.)	< applicare	
apoi	(adv.)	< ad-post (poi)	
apos	(adj.)	< aquosus	
aprinde	(vb.)	< appre(he)ndere	
aproape	(adv.)	< ad-prope	
apropia	(vb.)	< appropriare	
apuca	(vb.)	< aucupare	
apune	(vb.)	< apponere	
ara	(vb.)	< arare	
aramă	(s. f.)	< *aramen (aeramen)	

¹ Dnes jen ve spojení "mai an".

² DEX připouští i možnost odvození od zděděného apă podle typu *sănătos*.

arăta	(vb.)	< *arrectare	
arbore	(s. m.)	< arbor, -is	
arc	(s. n.)	< arcus	
arde	(vb.)	< ardere	
argint	(s. n.)	< argentum	
arici	(s. m.)	< ericius	
arie	(s. f.)	< area	
arie	(s. f.)	< area	
arin	(s. m.)	< *alninus (< alnus)	
aripă	(s. m.)	< alapa	
arm	(s. n.)	< armus	reg.
armar	(s. n.)	< armarium	reg.
armă	(s. f.)	< arma	
armăsar	(s. m.)	< (equus) admissarius	
arsură	(s. f.)	< arsura	
arșiță	(s. f.)	< *arsicia	
arunca	(vb.)	< eruncare	
asculta	(vb.)	< ascultare (=auscultare)	
ascunde	(vb.)	< abscondere	
ascuți	(vb.)	< *excotire	
asemăna	(vb.)	< assimilare	
asemenea	(adj., adv.)	< assimile	
asin	(s. m.)	< asinus	
aspru	(adj.)	< asper	
astăzi	(adv.)	< ista die ¹	
astămpăra	(vb.)	< *ex-temperare	
astruca	(vb.)	< *astruicare (=astruere)	arch., reg.
astupa	(vb.)	< *asstuppare	
asuda	(vb.)	< assudare	
asupra	(prep.)	< ad-supra	
asurzi	(vb.)	< *assurdire	
așa	(adv., adj.)	< eccum-sic	
așchie	(s. f.)	< ascla (=astula n. assula)	
așeza	(vb.)	< *assediare	
aștepta	(vb.)	< *astectare (< adspectare)	
așterne	(vb.)	< asternere	
atare	(pron.)	< eccum-talem	
atinge	(vb.)	< attingere	
atît, atîta	(pron.)	< eccum-tantum	
atunci	(adv.)	< *ad-tuncce	
ață	(s. f.)	< acia	
ațița	(vb.)	< *attitiare (< titio, -onis)	
aține	(vb.)	< *attenerere (= attinere)	
ațiți	(vb.)	< *attempire (= tepere)	
au	(adv., conj.)	< aut	
aur	(s. n.)	< aurum	
austru	(s. n.)	< auster	
auzi	(vb.)	< audire	
avea	(vb.)	< habere	
azi	(adv.)	< hac die	

¹ DEX připouští i možnost složení z tvarů *astă* a *zi*.

ăi, a	(pron.)	< illum, illa	lid., hovor.
ăla, ăia	(pron.)	< illum, illa	lid., hovor.
ăst, astă	(pron.)	< istum, ista	lid., hovor.
ăsta, asta	(pron.)	< istum, ista	lid., hovor.
baie	(s. f.)	< bannea (=balnea)	
baieră	(s. f.)	< bajulus, bajula	
bale	(s. f. pl.)	cf. lat. *baba	
barbă	(s. f.)	< barba	
bată	(s. f.)	< *bitta (=vitta)	
bate	(vb.)	< batt(u)ere	
bălțat	(adj.)	< balteatus	
bărbat	(s. m., adj.)	< barbatus	
bășică	(s. f.)	< *bessica (=vessica)	
bătaie	(s. f.)	< batt(u)alia	
bătător	(s. n.)	< batt(u)atorium	
bătătură	(s. f.)	< battitura	
bătrîn	(adj., s. n.)	< betranus (=veteranus)	
băutură	(s. f.)	< *bibitura	
bea	(vb.)	< bibere	
beat	(adj.)	< bibitus	
berbec	(s. m.)	< berbex, -ecis (=vervex)	
bețiv	(adj., s. m.)	cf. lat. *bibitivus	
bine	(adv.)	< bene	
biserică	(s. f.)	< basilica	
blestema	(vb.)	< lid. lat. blastimare (blasphemare)	
blînd	(adj., s. m.)	< blandus	
boare	(s. f.)	< boreas	
boteza	(vb.)	< battizare (=baptizare)	
bou	(s. m.)	< bovis (=bos, bovis)	
bour	(s. m.)	< bubalus	
braț	(s. n.)	< brachium	
brățară	(s. f.)	< brachiale	
brîncă	(s. f.)	< branca	
broască	(s. f.)	< *broasca	
brumă	(s. f.)	< bruma	
bucată	(s. f.)	< buccata	
bucă	(s. f.)	< bucca	lid.
bucea	(s. f.)	< buccela	
bucium	(s. n.)	< bucinum	
buciuma	(vb.)	< bucinare	
bucsău	(s. m.)	cf. lat. buxus	
buged	(adj.)	< *buccidus (< bucca)	reg.
bun	(adj.)	< bonus	
bunățate	(s. f.)	< bonitas, -atis	
burete	(s. m.)	< *boletis ¹	
buric	(s. n.)	< *umbulicus < umbilicus	
bute	(s. f.)	< buttis	
ca	(adv., interj.)	< quam	
ca	(conj.)	< qu(i)a	
caier	(s. n.)	< *caiulus	

¹ Mimo uvedený etymon DEX rovněž nabízí možnost dotvoření současného tvaru z množného čísla *bureți* od nedoloženého *buretu < BOLETUS.

cal	(s. m.)	< caballus	
calce	(s. f.)	< calx, calcis	
calce	(s. f.)	< calx, calcis	
cald	(adj.)	< caldus (= calidus)	
cale	(s. f.)	< callis	
canură	(s. f.)	< cannula	
cap	(s. n.)	< caput	
capăt	(s. n.)	< capita ¹	
capră	(s. f.)	< capra	
caprifoi	(s. m.)	< caprifolium	
car	(s. m.)	< carius (= caries)	
car	(s. n.)	< carrus	
carimb	(s. m.)	< *calamulus (< calamus)	
care	(pron.)	< qualis	
carne	(s. f.)	< caro, carnis	
carpen	(s. m.)	< carpinus	
carte	(s. f.)	< charta ²	
casă	(s. f.)	< casa	
caș	(s. n./m.)	< caseus	
cauc	(s. n.)	< caucus	
că	(conj.)	< quod	
cădea	(vb.)	< cadere	
călare	(adv.)	< caballaris, -em	
călăreț	(s. m.)	< caballiricius	
călca	(vb.)	< calcare	
călcii	(s. n.)	< calcaneum	
căldare	(s. f.)	< caldaria	
căldură	(s. f.)	< lid. lat. caldura	
cămară	(s. f.)	< *camara < de cam(m)ara ³ < řeč.	
cămașă	(s. f.)	< camisia	
căpăstru	(s. n.)	< capistrum	
căpăta	(vb.)	< lid. lat. capitare	
căpătii	(s. n.)	< capitaneum	
⁴căpățină	(s. f.)	< lid. lat. capitina	
căpețel	(s. n.)	< capitellum	
căpistere	(s. f.)	< capisterium	reg.
căprar	(s. m.)	< caprarius	zř.
căprioară	(s. f.)	< capriola	
căprior	(s. m.)	< capriolus	
căra	(vb.)	< *carrare	
cărare	(s. f.)	< carraria	
cărbune	(s. m.)	< carbo, -onis	
cărindar	(s. m.)	< calendarius ⁵	lid.
cărnos	(adj.)	< carnosus	
cărunt	(adj.)	< canutus	

¹ Současný tvar singuláru byl dle DEXu dotvořen z plurálu *capete* < CAPITA.

² Současný tvar singuláru byl dle DEXu dotvořen z plurálu *cărți* od etymologicky náležitého, avšak nedoloženého **cartă* < CHARTA.

³ Oba výchozí slovníky (DEX a DER) se shodují na skutečnosti, že slovo do rumunštiny proniklo z řečtiny, rozcházejí se pouze v chronologických otázkách.

⁴ Dle DERu je původ tohoto slova nejistý.

⁵ DER tento lidový výraz pro *'leden'* neuvádí a REW jej označil jako "Ablaut".

căsca	(vb.)	< *cascare	
căscăund	(s. m.)	< *cascabundus	lid.
cășuna	(vb.)	< *occasionare	
cătină	(s. f.)	< catena	
cătinel	(adv.)	< *cautelinus (< cautela) ¹	
către	(prep.)	< contra	
cățea	(s. f.)	< catella	
cățel	(s. m.)	< catellus	
cățeli	(vb.)	< catullire	
căuta	(vb.)	< *cautare	
ce	(pron.)	< quid	
ceapă	(s. f.)	< caepa	
ceară	(s. f.)	< cera	
cearcăn	(s. n.)	< circinus ²	
ceață	(s. f.)	< caecia (< caecus)	
celar	(s. n.)	< cellarium	
 cenușă	(s. f.)	< *cinusia (< cinis)	
cep	(s. n.)	< cippus	
cer^I	(s. m.)	< carrus	
cer^{II}	(s. n.)	< caelum	
cerb	(s. m.)	< cervus	
cerbice	(s. f.)	< cervix, -icis	
cerc	(s. n.)	< circus	
cerca	(vb.)	< circare	
cercel	(s. m.)	< circellus	
cerceta	(vb.)	< circitare	
cere	(vb.)	< quarere	
cerențel	(s. m.)	cf. lat. cerinthe	
cerne	(vb.)	< cernere	
certa	(vb.)	< certare	
cetate	(s. f.)	< civitas, -atis	
ceteră	(s. f.)	< cithera (=cithara)	
cheag	(s. n.)	< *clagum (=coagulum)	
cheie	(s. f.)	< clavis	
chema	(vb.)	< clamare	
cheotoare	(s. f.)	< *clautoria (< *clautus = clavutus)	
chiar	(adv., adj.)	< clarus	
chingă	(s. f.)	< *clinga (= cingula)	
cicoare^I	(s. f.)	< *cichoria (= cichorium)	
cicoare^{II}	(s. f.)	< *cicala (= cicada)	
cina	(vb.)	< cenare	
cină	(s. f.)	< cena	
cinci	(num.)	< cinque (= quinque)	
cine	(pron.)	< *quene (= quem)	
cireașă	(s. f.)	< cersia (= cerasia)	
cireș	(s. m.)	< *ceresius (= cerasus)	
ciucure	(s. m.)	cf. lat. ciccium (= ciccum)	
ciumă	(s. f.)	< cyma	

¹ DER považuje toto vysvětlení za málo pravděpodobné a navrhuje etymon CONTINUE či CONTINUO, k jehož očekávanému výsledku *cătinu byl přidán sufix *-el*, analogicky podle *încet-încetinel*.

² Tento etymon dal do rumunštiny nejspíš *cearcen, od jehož plurálu *cearcene byl dotvořen současný tvar singuláru.

ciur	(s. n.)	< cibrum (= cribum)	
ciutură	(s. f.)	< *cytola	
cîine	(s. m.)	< canis	
cîmp	(s. m./n.)	< campus	
cînd	(adv., conj.)	< quando	
cînepă	(s. f.)	< *canapa (=canabis)	
cînta	(vb.)	< cantare	
cîntec	(s. n.)	< canticum	
cîrnat	(s. m.)	< *carnacius	
cîrneleagă	(s. f.)	< carnem ligat	
cîrpător	(s. n.)	< coopertorium	lid.
cîşlegi	(s. f. pl.)	< caseum ligat	
cîştiga	(vb.)	< castigare	
cît	(conj., adv., prep.)	< quantus ¹	
cîte	(adv.)	< cata ²	
coace	(vb.)	< lid. lat. cocere (=coquere)	
coadă	(s. f.)	< coda (=cauda)	
coamnă	(s. f.)	< coma	
coapsă	(s. f.)	< coxa	
coardă	(s. f.)	< chorda	
coarnă	(s. f.)	< corna ³	
coase	(vb.)	< lid. lat. cosere (consuere)	
coastă	(s. f.)	< costa	
codobatură	(s. f.)	< *codabattula	
codru	(s. m.)	< *quodrum (=quadrum)	
coif	(s. n.)	< cofea	
comînda	(vb.)	< commandare (=commendare)	
copt	(adj.)	< coctus	
coptură	(s. f.)	< *coctura ⁴	
coraslă	(s. f.)	< *colastra (=colostra)	
corb	(s. m.)	< corvus	
corn^I	(s. n.)	< cornu	
corn^{II}	(s. m.)	< cornus	
coş	(s. n.)	< cossus	
cot	(s. n.)	< cubitus	
crăpa	(vb.)	< crepare	
crăpătură	(s. f.)	< crepatura	
creastă	(s. f.)	< crista	
crede	(vb.)	< credere	
credinţă	(s. f.)	< *credentia	
creier	(s. m.)	< c(e)rebellum	
creşte	(vb.)	< crescere	
creştin	(s. m.)	< christianus	
cruce	(s. f.)	< crux, -cis	

¹ Slovníky uvádějí kontaminaci etymonů QUANTUS + QUOTUS + CATA.

² Téměř všechny zdroje se přiklánějí k řeckému původu tohoto slova, které proniklo do lidové latiny (srov. fr. *chaque*, it. *caduno*); rumunský tvar byl hláskově uzpůsoben podle pl. slova *citã*.

³ Tento etymon prosazuje DEX (původně plurál od CORNUM), dle DERu jde o slovo vzniklé až v rumunštině odvozováním.

⁴ Ačkoliv je možné i vytvoření od přičestí minulého slovesa *a coace*, všechny slovníky uvádějí zmíněný etymon; foneticky náležitý výsledek **cutorã* byl nejspíš analogicky přizpůsoben právě podle participia *copt*.

crud	(adj.)	< crudus	
crunt	(adj.)	< cruentus	
crunta	(vb.)	< cruentare	arch., reg.
cu	(prep.)	< cum	
cuc	(s. m.)	< cucus	
cuceri	(vb.)	< *conquerire (=conquirere)	
cucui	(s. n.)	< *cucullius (=cucullus) ¹	
cucută	(s. f.)	< *cucuta (=cicuta)	
cufunda	(vb.)	< confundare	
cugeta	(vb.)	< cogitare	
cui	(s. n.)	< cuneus	
cuib	(s. n.)	< *cubium	
culca	(vb.)	< collocare	
culege	(vb.)	< colligere	
culme	(s. f.)	< culmen	
cum	(adv., conj.)	< quomo(do)	
cumineca	(vb.)	< *comminicare (communicare)	
cumnat	(s. m.)	< cognatus	
cumpăra	(vb.)	< comparare	
cumpăt	(s. n.)	< compitus (=computus)	zř., arch.
cunoaște	(vb.)	< lid. lat. connoscere (=cognoscere)	
cununa	(vb.)	< coronare	
cunună	(s. f.)	< corona	
cupă	(s. f.)	< cuppa	
cuprinde	(vb.)	< comprehendere (=comprehendere)	
cuptor	(s. n.)	< *coctorium	
cura	(vb.)	< curare	reg.
curcubetă	(s. f.)	< curcubita	
curea	(s. f.)	< corrigia	
curechi	(s. n.)	< colic(u)lus (=cauliculus)	reg.
curge	(vb.)	< currere ²	
curînd	(adv.)	< currendo	
curte	(s. f.)	< *curtis (=cohors, -tis)	
cuscu	(s. m.)	< consoc(e)rum	
cutare	(pron.)	< eccu-talis	
cute	(s. f.)	< cos, cotis	
cuteza	(vb.)	< lid. lat. cottizare	
cutreiera	(vb.)	< contribulare	
cutremura	(vb.)	< *contremulare	
cuțit	(s. n.)	< *acutitus (< acutire < acutus)	
cueni	(vb.)	< convenire	
cuviință	(s. f.)	< convenientia	
cuvînt	(s. n.)	< conventus, conventum	
cuvînta	(vb.)	< conventare	
da	(vb.)	< dare	
dator	(adj.)	< debitorius	
daună	(s. f.)	< damnum ³	
dăpăra	(vb.)	< depilare	lid., hovor.
dărăpăna	(vb.)	< *derapinare	

¹ REW v příslušném hesle neuvádí rumunštinu.

² DER toto slovo považuje za dodatečně dotvořené z etymologicky staršího *a cure*.

³ Dle DERu i REWu jde o slovo knižní.

dărîma	(vb.)	< *deramare	
de	(prep.)	< de	
deda	(vb.)	< dedere	
defăima	(vb.)	< *diffamiare	arch., zř.
degera	(vb.)	< degelare	
deget	(s. n.)	< digitus	
dejuga	(vb.)	< *disjugare	zř.
depăna	(vb.)	< *depanare	
depăra	(vb.)	< depilare	reg., hovor.
deprinde	(vb.)	< depre(he)ndere	
depune^I	(vb.)	< deponere	
depune^{II}	(vb.)	< deponere	reg.
deretica	(vb.)	< deradicare	
des	(adj.)	< densus	
descăleca	(vb.)	< *discabalicare	
descălța	(vb.)	< discalciare	
descărca	(vb.)	< discarricare	
descînta	(vb.)	< discantare	
descheia	(vb.)	< disclavare ¹	
deschide	(vb.)	< discludere	
descinge	(vb.)	< discingere	
descoperi	(vb.)	< disco(o)perire	
descuia	(vb.)	< discunere	
descuț	(adj.)	< *disculceus (=disculceatus)	
descuța	(vb.)	< *disculciare ²	
desface	(vb.)	< dis-facere	
desfășa	(vb.)	< disfasciare	
desfășura	(vb.)	< disfasciolare ³	
desfira	(vb.)	< disfilare	zř.
despărți	(vb.)	< *dispartire	
despica	(vb.)	< *despicare	
despuia	(vb.)	< dispoliare	
deșert	(adj.)	< desertus	
deșira	(vb.)	< diserrare	
deștept	(adj.)	< de-excitus	
deștepta	(vb.)	< de-excitare	
detuna	(vb.)	< detonare	
dezbina	(vb.)	< disglut(i)nare ⁴	
dezbrăca	(vb.)	< disbracare ⁵	
dezgheța	(vb.)	< disglaciare	
dezghioca	(vb.)	< *disglubicare	
dezlega	(vb.)	< disligare	
dezmetici	(vb.)	< *dismatticare (< mattus)	
dezmierda	(vb.)	< *dismerdare	
dimineață	(adv.)	< de *mîneață (< *manitia)	
dinioare	(adv.)	< de una hora	reg.

¹ Dle DERu odvozené z *a încheia*.

² DEX váhá mezi uvedeným latinským etymonem a možností dodatečného odvození od adjektiva *descuț*, k němuž se příklání DER.

³ I zde se nabízí vznik slova odvozením od *a (in)fășura*.

⁴ Analogicky dotvořeno dle *a îmbina*.

⁵ Dle REWu odvozeno od *a îmbrăca*.

dinte	(s. m.)	< dens, -ntis	
doagă	(s. f.)	< doga	
doamnă	(s. f.)	< dom(i)na	
doar	(adv.)	< de-hora ¹	
doi, două	(num.)	< *dui, duae	
domn	(s. m.)	< dom(i)nus	
dor	(s. n.)	< lid. lat. dolus (dolere)	
dormi	(vb.)	< dormire	
dos	(s. n.)	< lid. lat. dossum (=dorsum)	
drac	(s. m.)	< draco	
drege	(vb.)	< dirigere	
drept	(adj., adv.)	< directus	
duce	(vb.)	< ducere	
duios	(adj.)	< *doliosus	
dulce	(adj.)	< dulcis	
dumica	(vb.)	< *demicare (< mica)	lid.
duminică	(s. f.)	< (dies) dominica	
dumnezeu	(s. m.)	< dom(i)ne deus	
după	(prep.)	< de post	
durea	(vb.)	< dolere	
el, ea	(pron.)	< illum, illa	
estimp	(adv.)	< istum tempus	reg.
eu	(pron.)	< ego, mihi, me	
face	(vb.)	< facere	
fachie	(s. f.)	< fac(u)la	zř.
fag	(s. m.)	< fagus	
fagure	(s. m.)	< *favulus	
falce	(s. f.)	< falx, -cis	
famen	(s. m.)	< *feminus (< femina)	arch.
fapt	(s. n.)	< factum	
faptă	(s. f.)	< facta ²	
farmec	(s. n.)	< pharmacum	
fașă	(s. f.)	< fascia	
fată	(s. f.)	< feta	
față	(s. f.)	< lid. lat. facia (< facies)	
faur	(s. m.)	< faber, -bri	
făină	(s. f.)	< farina	
făinos	(adj.)	< farinosus	
făptură	(s. f.)	< factura	
fără	(conj., prep.)	< foras	
făt	(s. m.)	< fetus	
făta	(vb.)	< fetare	
făurar	(s. m.)	< febr(u)arius	lid.
fecioară	(s. f.)	< *fetiola ³	
fecior	(s. m.)	< *fetiulus	
femeie	(s. f.)	< familia	
fereastră	(s. f.)	< fenestra	
fereca	(vb.)	< fabricare	

¹ V DERu uvedeno mezi slovy odvozenými od *oare*.

² Jde v podstatě o plurál substantiva FACTUM, který se stal singulárem.

³ DEX váhá mezi uvedeným etymonem a odvozením ze slova *fată* pomocí sufixu *-ioară*, k čemuž se přiklání i DER.

ferice	(adj., s. f.)	< felix, -icis	poet., arch.
ferigă	(s. f.)	< filix, -icis	
fi	(vb.)	< sum, *fui, *fire (=fieri)	
fiară	(s. f.)	< fera	
ficat	(s. m.)	< ficatum ¹	
fie¹	(conj.)	< fiat	
fie²	(s. f.)	< filia	arch., lid.
fier	(s. n.)	< ferrum	
fierar	(s. m.)	< ferrarius	
fierbe	(vb.)	< fervere	
fierbinte	(adj.)	< fervens, -ntis	
fiere	(s. f.)	< *fele (=fel)	
fin	(s. m.)	< *filianus	
fior	(s. m.)	< febris	
fir	(s. n.)	< filum	
fiu	(s. m.)	< filius	
fin	(s. n.)	< fenum	
fiņa	(s. n.)	< *fenacium	lid.
fintîna	(s. f.)	< fontana	
flacăra	(s. f.)	< *flaccula (= facula)	
floare	(s. f.)	< flos, -ris	
floc	(s. n./m.)	< floccus	
fluture	(s. m.)	< *flutulus	
foaie	(s. f.)	< folia ²	
foale	(s. n.)	< follis	
foame	(s. f.)	< fames, -is	
foarfece	(s. n.)	< forfex, -icis	
foarte	(adv.)	< forte	
foc	(s. n.)	< focus	
foi	(vb.)	< *follire (=follere)	
forfeca	(vb.)	< forficare	
fragă	(s. f.)	< fraga	
fraged	(adj.)	< *fragidus (=fragilis)	
frasin	(s. m.)	< fraxinus	
frate	(s. m.)	< frater, -tris	
frămînta	(vb.)	< *fragmentare	
frăşinet	(s. n.)	< fraxinetum	
freamăt	(s. n.)	< fremitus	
freca	(vb.)	< fricare	
frecătură	(s. f.)	< fricatura	
frig	(s. n.)	< frigus, -oris	
frige	(vb.)	< frigere	
friptură	(s. f.)	< *frictura	
frînge	(vb.)	< frangere	
frînghie	(s. f.)	< fimbria	
frîntură	(s. f.)	< *francura (=fractura) ³	
friu	(s. n.)	< frenum	
frumos	(adj., adv., s.)	< formosus	
fruntar	(s. n.)	< frontale ¹	

¹ Původně ze spojení IECUR FICATUM, tj. 'játra husy vykrmené fíky'.

² Etymon je v podstatě plurálem od původního FOLIUM.

³ DEX připouští i možnost odvození za pomoci sufixu -ură.

frunte	(s. f.)	< frons, -ntis	
frunză	(s. f.)	< frondia (< frons, -ndis)	
frupt	(s. n.)	< fructus	
fugaci	(adj.)	< fugax, -cis	
fugă	(s. f.)	< fuga	
fugi	(vb.)	< lid. lat. fugire (=fugere)	
fulger	(s. n.)	< fulger (fulgur, -is)	
fulgera	(vb.)	< lid. lat. fulgerare (=fulgurare)	
fum	(s. n.)	< fumus	
fuma	(vb.)	< fumare	
fumar	(s. n.)	< fumarium	
fumega	(vb.)	< fumigare	
fund	(s. n.)	< fundus	
funie	(s. f.)	< funis	
funingine	(s. f.)	< fuligo, -inis	
fur	(s. m.)	< fur, furis	arch.
fura	(vb.)	< furare	
furcă	(s. f.)	< furca	
furnica	(vb.)	< fornicare	
furnicar	(s. n.)	< *formicarius	
furnică	(s. f.)	< formica	
furt	(s. n.)	< furtum	
fus	(s. n.)	< fusus	
fuscel²	(s. m.)	< *fusticellus (fustis)	
fuște	(s. f.)	< fustis	arch.
galben	(adj.)	< galbinus	
gaură	(s. f.)	< *avula (< cavus)	
găinaș	(s. n.)	< (stercus) gallinaceum	
găină	(s. f.)	< gallina	
găleată	(s. f.)	< galleta	
geamăn	(adj.)	< geminus	
geamăt	(s. n.)	< gemitus	
geană	(s. f.)	< *genna (=gena)	
geme	(vb.)	< gemere	
genunchi	(s. m.)	< genuc(u)lum (=geniculum)	
ger	(s. n.)	< gelu	
gheață	(s. f.)	< glacia (=glacies)	
gheb	(s. n.)	< *glibbus ³	
ghem	(s. n.)	< *glemus (=glomus)	
ghindă	(s. f.)	< glans, -ndis	
ghindură	(s. f.)	< glandula	
ghioc	(s. n.)	< *cloca (=cochlea)	
ginere	(s. m.)	< gener, -eri	
gingie	(s. f.)	< gingiva	
gintă	(s. f.)	< gens, -ntis	
grangur	(s. m.)	< galgulus (= galbulus)	
gras	(adj.)	< grassus (= crassus)	
gratie	(s. f.)	< *gratis (= cratis)	
graur	(s. m.)	< graulus	

¹ DEX připouští i možnost odvození od *frunte* připojením sufixu *-ar*.

² V RČ uvedeno pod heslem *fustel*.

³ Pro vysvětlení hláskových změn je třeba počítat s metatezí latinského *GIBB(U)LUS.

grăsun	(adj., s. m.)	< *grasso, -onis ¹	
grătar	(s. n.)	< *gratarium ² (< *gratis = cratis)	
grăunte	(s. m.)	< *granuceum ³	
greier	(s. m.)	< *grylliolus (< gryllus)	
greu	(adj., adv.)	< grevis (gravis)	
grindină	(s. f.)	< grando, -inis	
grîu	(s. m.)	< granum	
gros	(adj., adv.)	< grossus	
gură	(s. f.)	< gula	
gust	(s. n.)	< gustus	
gusta	(vb.)	< gustare	
gușă	(s. f.)	< geusiae	
guturai	(s. n.)	< *gutturalium (< guttur)	
holba	(vb.)	< volvere	
iapă	(s. f.)	< equa	
iarbă	(s. f.)	< herba	
iarnă	(s. f.)	< hiberna (tempora, castra)	
iască	(s. f.)	< esca	
ici	(adv.)	< *hic-ce	lid.
ie	(s. f.)	< (vestis) linea	
ied	(s. m.)	< haedus	
iederă	(s. f.)	< hедера	
iepure	(s. m.)	< lepus, -oris	
ierbos	(adj.)	< herbosus ⁴	
ieri	(adv.)	< heri	
ierna	(vb.)	< hibernare ⁵	
ierta	(vb.)	< libertare	
ieși	(vb.)	< exire	
im	(s. n.)	< limus	reg.
imos	(adj.)	< limosus ⁶	reg.
în	(s. n.)	< linum	
inel	(s. n.)	< anellus	
inimă	(s. f.)	< anima	
îns	(s. m.)	< ipsus (=ipse)	
întra	(vb.)	< intrare	
iță	(s. f.)	< licia	
îmbăta	(vb.)	< *imbibitare (< bibitus)	
îmbi	(num.)	< *ambi, ambae	arch.
îmbia	(vb.)	< *inviare	
îmbina	(vb.)	< *imbinare	
îmbrăca	(vb.)	< *imbracare (< braca)	
îmbuca	(vb.)	< *imbuccare (< bucca)	
împăca	(vb.)	< *impacare	
împăna	(vb.)	< *impinnare	
împărat	(s. m.)	< imperator	
împărți	(vb.)	< impartire	

¹ Dle DERu jde o slovo odvozené od *gras*, REW je nezmiňuje vůbec; v RČ uvedeno pod heslem *grăsuț*.

² Dle DERu odvozeno od *gratie*.

³ Současný tvar singuláru byl dotvořen z plurálu *grăunți* < *GRANUCEUM; REW rumunštinu neuvádí.

⁴ DEX připouští i možné odvození od substantiva *iarbă* prostřednictvím sufixu *-os*.

⁵ Dle DEXu mohlo vzniknout i od substantiva *iarnă*.

⁶ DEX připouští i možné odvození od substantiva *im* prostřednictvím sufixu *-os*.

împiedica	(vb.)	< impedicare	
împinge	(vb.)	< impingere	
împlînta	(vb.)	< implantare	
împlini	(vb.)	< *implenire (< plenus) ¹	
împresura	(vb.)	< *impressoriare (< pressorium)	
împrumut	(s. n.)	< in promutuum	
împrumuta	(vb.)	< *impromutare ²	
împunge	(vb.)	< impungere	
în	(prep.)	< in	
înainte	(adv.)	< in ab ante ³	
înalt	(adj.)	< in altum	
înălța	(vb.)	< *inaltiare (< altus)	
încă	(adv.)	< unquam	
încăleca	(vb.)	< incabalicare	
încălța	(vb.)	< incalceare	
încălțăminte	(s. f.)	< calciamentum	
încăpea	(vb.)	< *incapere	
încărca	(vb.)	< *incarricare	
începe	(vb.)	< incipere	
încerca	(vb.)	< in-circare	
încet	(adj., adv.)	< qu(i)etus	
înceta	(vb.)	< *quetare (=quietare)	
încega	(vb.)	< in-coagulare	
înceia	(vb.)	< inclavare	
îchide	(vb.)	< includere	
îchina	(vb.)	< inclinare	
îcinge	(vb.)	< incendere	
îcinge	(vb.)	< incingere	
îcoace	(adv.)	< in-eccu(m)-hocce	
îcotro	(adv.)	< in-contra-ubi	
îcuia	(vb.)	< incuneare	
îcumeta	(vb.)	cf. committere	
îcura	(vb.)	< *incurrare (< currere)	
îcurca	(vb.)	< *incolicare (< colus) ⁴	
îdărăt	(adv.)	< in-de-retro	
îdemna	(vb.)	< *indeminare	
îdesa	(vb.)	< in-de(n)sare	
îdura	(vb.)	< indurare	
înfășa	(vb.)	< infasciare	
înfășura	(vb.)	< in-fasciolare	
înfige	(vb.)	< infigere	
înflori	(vb.)	< in florire	
înfoia	(vb.)	< infolliare (< follis) ⁵	
înfrîna	(vb.)	< infrenare	
înfrînge	(vb.)	< infrangere	

¹ DEX připouští rovněž odvození od slovesa *a plini*, které znamenalo ve starém jazyce totéž co současné *a implini*.

² DEX připouští rovněž odvození od substantiva *împrumut*.

³ REW nabízí etymon INANTE.

⁴ DER považuje původ tohoto slova za nejistý; CDDE nabízí etymon INOBSCURICO < OBSCUROR 'zamlžit, zahalit, zatemnit, uvést do nejasnosti'

⁵ DEX připouští rovněž možnost odvození od slovesa *a foi* pomocí prefixu *în-*.

înfuleca	(vb.)	< infollicare	
înfunda	(vb.)	< infundare ¹	
îngemăna	(vb.)	< ingeminare	
îngenunchea	(vb.)	< ingenuclare	
înger	(s. m.)	< angelus	
îngheța	(vb.)	< inglaciare	
înghiți	(vb.)	< ingluttire	
îngîna	(vb.)	< *ingannare	
îngrășa	(vb.)	< *ingrassiare (< grassus = crassus)	
îngreuna	(vb.)	< *in-grevinare	
îngroșa	(vb.)	< *ingrossiare (< grossus) ²	
îngust	(adj.)	< angustus	
îngusta	(vb.)	< augustare	
înjura	(vb.)	< injuriare	
înota	(vb.)	< lid. lat. innotare	
îns	(pron.)	< ipsus, ipsa (=ipse, ipsa)	
însă	(conj.)	< ipsa	
însamna	(vb.)	< insignare ³	
însenina	(vb.)	< inserenare	
înspica	(vb.)	< inspicare ⁴	
însura	(vb.)	< *inuxorare (< uxor)	
înșela	(vb.)	< in-sellare ⁵	
întărita	(vb.)	< *interritare	
înteți	(vb.)	< *intitiare (< titio)	
întinde	(vb.)	< intendere	
întinge	(vb.)	< intingere	
întii	(adv., num.)	< *antaneus (< ante)	
întimpla	(vb.)	< *intemplare	
întoarce	(vb.)	< intorquere	
întortochea	(vb.)	< *intorticolare	
între	(prep.)	< inter	
întreba	(vb.)	< *interroguare (= interrogare)	
întreg	(adj.)	< integer, -gra	
întru	(prep.)	< intro	
întuneca	(vb.)	< in-tunicare	
înțelege	(vb.)	< intelligere	
înțelepciune	(s. f.)	< intellectio, -onis	
înțelept	(adj.)	< intellectus	
înțina	(vb.)	< *in-tenuare	
învăța	(vb.)	< *invitiare (< vitium)	
învenina	(vb.)	< invenenare	
învește	(vb.)	< investire	arch., reg.
învolt	(adj.)	< *invol(u)tus (< involvere)	
jneapăn	(s. m.)	< iuniperus	
joc	(s. n.)	< iocus	
joi	(s. f.)	< (dies) Iovis	
jos	(adv., adj.)	< deo(r)sum	

¹ DEX připouští zároveň možnost odvození ze zděděného tvaru *fund* pomocí prefixu *in-*.

² DEX připouští zároveň možnost odvození ze zděděného tvaru *gros* pomocí prefixu *in-*.

³ DEX připouští zároveň možnost odvození ze zděděného tvaru *semn* pomocí prefixu *in-*.

⁴ DEX připouští zároveň možnost odvození ze zděděného tvaru *spic* pomocí prefixu *in-*.

⁵ Dle DERu i REWu jde o odvozeninu in + sella.

juca	(vb.)	< lid. lat. iocare	
jude	(s. m.)	< iudex, -icis	
judeca	(vb.)	< iudicare	
judecatǎ	(s. f.)	< iudicata	
judetș	(s. n.)	< iudicium	
jug	(s. n.)	< iugum	
jugastru	(s. m.)	< *iugaster (< iugum)	
junc	(s. m.)	< iuvenus	
juncǎ	(s. f.)	< iuvenca	
june	(adj., s. m.)	< iuvenis	zř., reg.
junghia	(vb.)	< iugulare	lid.
junincǎ	(s. f.)	< iunix, -cis	
jur	(s. n.)	< gyros	
jura	(vb.)	< iurare	
jurǎmînt	(s. n.)	< iuramentum ¹	
la^I	(prep.)	< illac	
la II	(vb.)	< lavare	lid.
lac	(s. n.)	< lacus	
lacrimǎ	(s. f.)	< lacrima	
lamurǎ	(s. f.)	< *lam(i)nula < lamina	
lapte	(s. n.)	< lac, -ctis	
lapți	(s. m. pl.)	< lactes	
lard	(s. n.)	< lardum	reg.
larg	(adj.)	< largus	
lat	(adj.)	< latus	
laturǎ	(s. f.)	< *latora (=latera, pl. od latus, -eris)	
laș	(s. n.)	< *laceus (= laqueus)	
laur	(s. m.)	< laurus	
lǎcrima	(vb.)	< lacrimare	
lǎcrimos	(adj.)	< lacrimosus	lid.
lǎcustǎ	(s. f.)	< lacusta (=locusta)	
lǎptucǎ	(s. f.)	< lactuca	
lǎsa	(vb.)	< laxare	
lǎtra	(vb.)	< latrare	
lǎuda	(vb.)	< laudare	
lǎudǎtor	(s. m.)	< laudatorius ²	
lǎruscǎ	(s. f.)	< labrusca	reg.
lega	(vb.)	< ligare	
legǎmînt	(s. n.)	< ligamentum	
legǎna	(vb.)	< *liginare (< ligare)	
legǎturǎ	(s. f.)	< ligatura	
lege	(s. f.)	< lex, legis	
legumǎ	(s. f.)	< legumen	
lemn	(s. n.)	< lignum	
lepǎda	(vb.)	< lapidare	lid.
leșie	(s. f.)	< lixiva	
limbǎ	(s. f.)	< lingua	
limbric	(s. m.)	< lumbricus	
limbut	(adj.)	< linguutus	

¹ Dle REWu je rumunské *jurǎmînt* (ale i italské *giuramento*) knižní.

² DEX připouští zároveň možnost odvození ze zděděného tvaru *a lǎuda* pomocí sufixu *-tor*.

limpede	(adj.)	< limpidus	
lin	(adj.)	< lenus, -a (= lenis)	
lindină	(s. f.)	< lens, lendinem (= lendem)	
linge	(vb.)	< lingere	
lingoare	(s. f.)	< languor, -oris	
lingură	(s. f.)	< lingula	
linte	(s. f.)	< lens, -ntis	
lână	(s. f.)	< lana	
lînced	(adj.)	< languidus	arch.
lîngă	(prep.)	< longum ad	
loc	(s. n.)	< locus	
lua	(vb.)	< levare	
Luceafăr	(s. m.)	< Lucifer	
luci	(vb.)	< *lucire (= lucere)	
lucoare	(s. f.)	< lucor, -oris	arch.
lucra	(vb.)	< lucubrare	
lume	(s. f.)	< lumen	
lumină	(s. f.)	< lume	
luminos	(adj.)	< luminosus	
luminare	(s. f.)	< luminaria	
lună	(s. f.)	< luna	
luneca	(vb.)	< lubricare	
lung	(adj., adv.)	< longus	
luni	(s. f.)	< *lunis < lunae (dies)	
luntre	(s. f.)	< *lunter, -tris < linter	
lup	(s. m.)	< lupus	
lupta	(vb.)	< luctare	
luptă	(s. f.)	< lucta	
lut	(s. n.)	< lutum	
macru ¹	(adj.)	< macer, -cra	
mai	(adv.)	< magis	
mai	(s. n.)	< malleus	
mamă	(s. f.)	< mamma	
mare	(adj.)	< mas, maris	
mare	(s. f.)	< mare, -is	
margine	(s. f.)	< margo, -inis	
marmură	(s. f.)	< marmor, -oris	
martor	(s. m.)	< martyr	
marț	(s. n.)	< martius (mensis)	lid.
marți	(s. f.)	< martis (dies)	
mas	(s. n.)	< mansum	reg.
masă	(s. f.)	< mensa	
mascur	(s. m.)	< masculus	reg.
maț	(s. n. pl.)	< matia	
măcelar	(s. m.)	< macellarius	
măcina	(vb.)	< machinari	
măciucă	(s. f.)	< *matteuca	
mădular	(s. n.)	< medullaris	lid., arch.
măduvă	(s. f.)	< medulla	
măiestru	(adj.)	< magister	

¹ Dnes jen ve spojení *carne macră* 'maso bez kostí'.

mănunchi	(s. n.)	< manuclus	
măr	(s. m.)	< melus	
măr	(s. n.)	< melum	
mărăcine	(s. m.)	< marrucina	
mărgea	(s. f.)	< margella	
mărita	(vb.)	< maritare	
mărunt	(adj.)	< minutus	
măruntaie	(s. n. pl.)	< minutalia	
măsea	(s. f.)	< maxilla	
măsura	(vb.)	< mensurare	
măsură	(s. f.)	< mensura	
mătase	(s. f.)	< metaxa	
mătușă	(s. f.)	< amita	
mei	(s. m.)	< milium	
merge	(vb.)	< mergere	
merinde	(s. f.)	< merenda	
mesteacăn	(s. m.)	< mastichinus ¹	
mesteca	(vb.)	< masticare	
meu, mea	(pron.)	< meus, mea	
mia	(s. f.)	< agnelia	
miazănoapte	(s. f.)	< mediam noctem	arch.
miazăzi	(s. f.)	< mediam diem	
mic	(adj.)	< *miccus	
mie	(num.)	< milia (pl. od mille)	
miel	(s. m.)	< agnellus	
miercuri	(s. f.)	< mercuris (dies)	
miere	(s. f.)	< mel	
mierlă	(s. f.)	< mer(u)la	
miez	(s. n.)	< medius	
mijloc	(s. n.)	< medius locus	
minciună	(s. f.)	< mentio, -onis	
minte	(s. f.)	< mens, -ntis	
minți	(vb.)	< mentiri	
minune	(s. f.)	< *mirio, -onis ²	
mira	(vb.)	< mirari	
mistreț	(adj.)	< mixticius	
mișel	(adj.)	< misellus	
miță	(s. f. pl.)	< *agnicius, -a	
mîine	(adv.)	< mane	
mîna	(vb.)	< minari	
mînă	(s. f.)	< manus	
mînca	(vb.)	< manducare	
mînea	(vb.)	< manere	
mîneca	(vb.)	< manicare	
mînecă	(s. f.)	< manica	
mîngîia	(vb.)	< *manganeare	
mînie	(s. f.)	< mania	
mîrced	(adj.)	< marcidus	reg.
moale	(adj.)	< mollis, -e	

¹ REW tento etymon neuvádí.

² DER o původu nemluví s jistotou a cituje starší slovníky, jež navrhují různé, vesměs latinské etymony.

moară	(s. f.)	< mola	
moare	(s. f.)	< moria	reg.
moarte	(s. f.)	< mors, -tis	
mormînt	(s. n.)	< monumentum	
mort	(adj.)	< mortuus	
mortăciune	(s. f.)	< morticina	
muc	(s. m.)	< mucus	
muced	(adj.)	< mucidus	
mugi	(vb.)	< mugire	
muiere	(s. f.)	< mulier, -eris	lid.
mulge	(vb.)	< mulgere	
mult	(adj., adv.)	< multus, a, um	
muncel	(s. n./m.)	< monticellus	
munte	(s. m.)	< mons, -ntem	
mur	(s. m.)	< morus	
mură	(s. f.)	< mora ¹	
muri	(vb.)	< moriri	
mursă	(s. f.)	< (aqua) mulsa	reg., arch.
murseca	(vb.)	< morsicare	lid., reg.
muscă	(s. f.)	< musca	
must	(s. n.)	< mustum	
mustață	(s. f.)	< *mustacea < řec. mýstax ²	
muștra	(vb.)	< monstrare	
mușchi ^I	(s. m.)	< musculus (< musculus)	
mușchi ^{II}	(s. m.)	< musculus (< mus)	
mușuroi	(s. n.)	< mus araneus ³	
mut	(adj., s.)	< mutus, a, um	
muta	(vb.)	< mutare	
nalbă	(s. f.)	< malva	
nap	(s. m.)	< napus	
nară	(s. f.)	< naris	
nas	(s. n.)	< nasus	
naște	(vb.)	< nascere	
nat	(s. n.)	< natus	
năsut	(adj.)	< nasutus, -a	reg.
nea	(s. f.)	< nix, nivis	arch., poet.
neg	(s. m.)	< naevus	
negoț	(s. n.)	< negotium	
negru	(adj.)	< niger	
negură	(s. f.)	< nebula	
negustor	(s. m.)	< negotiatorius ⁴	
neguța	(vb.)	< negotiari ⁵	arch., lid.
nepot	(s. m.)	< nepos, -tis	
neștine	(pron.)	< nescio + qui + ne	arch., reg.
neted	(adj.)	< nitidus, a	
nicăieri	(adv.)	< nec aliubi	
nici	(adv., conj.)	< neque	

¹ Plurál latinského MORUM se stal singulárem.

² REW uvádí pouze *mustacioară* (< MUSTACIOLUM).

³ Dle DERu jde o slovo expresivního původu, uvedený etymon označuje jako "fără valoare".

⁴ DEX připouští zároveň možnost odvození ze zděděného tvaru *a neguța* pomocí suffixu *-tor*.

⁵ DEX připouští zároveň možnost odvození ze zděděného tvaru *negoț*.

nimeni	(pron.)	< nemo, neminem	
nimic	(pron., adv.)	< ne mica	
ninge	(vb.)	< ningere	
niscai	(pron.)	< nescio qualis	lid.
niște	(art.)	< nescio quid	
noadă	(s. f.)	< *noda ¹	anat., lid.
noapte	(s. f.)	< nox, noctis	
noaten	(s. m.)	< annotinus, a um	lid., reg.
nod	(s. n.)	< nodus	
noi	(pron.)	< nos	
nor	(s. m.)	< nubilum	
noră	(s. f.)	< nurus	
nostru	(pron.)	< noster, nostra	
nou, nouă	(adj.)	< novus, -a	
nouă	(num.)	< novem	
nu	(adv.)	< non	
nucă	(s. f.)	< nux, -cis	
nucet	(s. n.)	< nucetum	
nuia	(s. f.)	< novella	
numai	(adv.)	< non magis ²	
număr	(s. n.)	< numerus	
număra	(vb.)	< numerare	
nume	(s. n.)	< nomen	
nun	(s. m.)	< nonnus	
nuntă	(s. f.)	< nuptiae ³	
nutreț	(s. n.)	< nutricium	
oaie	(s. f.)	< ovis	
oală	(s. f.)	< olla	
oară	(s. f.)	< hora	
oară	(s. f.)	< ovaria	reg.
oare	(adv.)	< volet	
oaspete	(s. m.)	< hospes, itis	
oaste	(s. f.)	< hostis, -em	
ochi	(s. m.)	< oc(u)lus	
om	(s. m.)	< homo	
opt	(num.)	< octo	
orb	(adj.)	< orbus	
orz	(s. n.)	< hordeum	
os	(s. n.)	< ossum	
osînză	(s. f.)	< absungia	
ospăta	(vb.)	< hospitare	
ospăț	(s. n.)	< hospitium	
ou	(s. n.)	< ovum	
pace	(s. f.)	< pax, pacis	
pai	(s. n.)	< palea	
palma	(s. f.)	< palma	
paltin	(s. m.)	< platanus	
pană	(s. f.)	< pinna	
paos	(s. n.)	< *pausum	

¹ DER ani REW toto slovo neuvádějí.

² DEX připouští zároveň možnost odvození ze zděděných tvarů *nu* a *mai*.

³ Současný tvar singuláru byl dle DEXu dotvořen z plurálu *nunți* < NUPTIAE.

papă	(s. f.)	< pappa	
papură	(s. f.)	< *papura	
par	(s. m.)	< palus	
pară	(s. f.)	< pira	
parte	(s. f.)	< pars, -tis	
pas	(s. m.)	< passus	
pasăre	(s. f.)	< passer	
pască	(s. f.)	< pascha	
paște	(vb.)	< pascere	
paști	(s. f. pl.)	< pascha, -ae	
patru	(num.)	< quattuor	
păcat	(s. n.)	< peccatum	
păcurar	(s. m.)	< pecorarius	arch., reg.
păcură	(s. f.)	< picula	
păducel	(s. m.)	< *peducellus	
păduche	(s. m.)	< peduculus	
pădure	(s. f.)	< padule	
păgîn	(s. m., adj.)	< paganus	
păioară	(s. f.)	< palliola	reg.
pămînt	(s. n.)	< pavimentum	
pănură	(s. f.)	< paenula	lid., reg.
păpa	(vb.)	< pappare	
păr^I	(s. m.)	< pirus	
păr^{II}	(s. m.)	< pilus	
păring	(s. n.)	< panicum	reg.
păringă	(s. f.)	< phalangae	
părea	(vb.)	< parere	
păresimi	(s. f. pl.)	< quadragesima	arch., lid.
părinte	(s. m.)	< parens, -ntis	
păs	(s. n.)	< pensum	
păsa^I	(vb.)	< pensare	arch., lid.
păsa^{II}	(vb.)	< *passare	arch., lid.
păsat	(s. n.)	< pinsatum	
păstor	(s. m.)	< pastor	
pășune	(s. f.)	< pastio, -onis	
pătlagină	(s. f.)	< plantago, -ginis	
pătrunde	(vb.)	< pertundere	
pătură	(s. f.)	< *pittula < pitta	
păți	(vb.)	< patire	
păun	(s. m.)	< pavo, -onis	
pe	(prep.)	< super, per	
pecingine	(s. f.)	< petigo, -ginis	
pepene	(s. m.)	< pepo, *pepinis	
pereche	(s. f.)	< paric(u)la	
perete	(s. m.)	< paries, -tis	
pescar	(s. m.)	< piscarius	
pește	(s. m.)	< piscis	
petrece	(vb.)	< *petraicere	
peți	(vb.)	< petere	
piatră	(s. f.)	< petra	
picior	(s. n.)	< petiolus	
pedică	(s. f.)	< pedica	

piele	(s. f.)	< pellis, -em	
piept	(s. n.)	< pectus	
pieptăna	(vb.)	< pectinare	
pieptene	(s. m.)	< pecten	
pierde	(vb.)	< perdere	
pieri	(vb.)	< perire	
piersic	(s. m.)	< persicus	
piersică	(s. f.)	< persica	
pin	(s. m.)	< pinus	
pisa	(vb.)	< pi(n)sare	
pișa	(vb.)	< *pissiare	lid.
piuă	(s. f.)	< *pilla	
pîine	(s. f.)	< panis	
pîină	(conj., prep.)	< paene-ad	
pîntece	(s. n.)	< pantex, -tisc	
plăcea	(vb.)	< placere	
plăcintă	(s. f.)	< placenta	
plăpînd	(adj.)	< *palpabundus	
pleca	(vb.)	< plicare	
plimba	(vb.)	< perambulare	
plin	(adj., s. n.)	< plenus	
plînge	(vb.)	< plangere	
ploaie	(s. f.)	< *plovvia (= pluvia)	
plop	(s. m.)	< *ploppus (= pop(u)lus)	
ploua	(vb.)	< plovere (= pluere)	
plumb	(s. n.)	< plumbum	
poamă	(s. f.)	< poma	
poartă	(s. f.)	< porta	
poimîine	(adv.)	< post + mane	
pom	(s. m.)	< pomus	
pomet	(s. n.)	< pometum	
porc	(s. m.)	< porcus	
porumb	(s. m., adj.)	< palumbus	
porumbă	(s. f.)	< palumba ¹	
potîrniche	(s. f.)	< perturnicula ²	
pradă	(s. f.)	< praeda	
prăda	(vb.)	< praedare	
prînz	(s. n.)	< prandium	
pregeta	(vb.)	< *prigitare	
preot	(s. m.)	< presbiterum	
preț	(s. n.)	< pretium	
pricepe	(vb.)	< percipere	
prier	(s. m.)	< Aprilis	arch., lid.
primar	(adj., s. m.)	< primarius ³	
primăvară	(s. f.)	< primavera	
prinde	(vb.)	< pre(he)ndere	
priveghea	(vb.)	< pervigilare	

¹ Dle DERu jde o slovo odvození od výše uvedeného *porumb*.

² Dle DEXu došlo ke kontaminaci etymonů PER(DIX) a *(CO)TURNICULA.

³ Dle DERu jde o slovo zděděné jen ve spojení "*văr primar*" s významem '*vlastní bratranec*'. K obdobnému vývoji došlo rovněž ve španělštině: "*el primo*" '*bratranec*' < FRATER PRIMUS. Viz Zavadiš, Bohumil. *Vývoj španělského jazyka II*. Praha : Karolinum, 2004, s. 103.

prun	(s. m.)	< prunus	
prună	(s. f.)	< pruna	
pucios	(adj.)	< *puteosus ¹	arch., lid.
pui	(s. m.)	< *pulleus (= pullus)	
pulbere	(s. m.)	< pulvis, -eris	
pulpă	(s. f.)	< pulpa	
pumn	(s. m.)	< pugnus	
pune	(vb.)	< ponere	
punte	(s. f.)	< pons, -ntis	
pupa	(vb.)	< *puppare ²	
pur	(s. m.)	cf. lat. porrum	
purcea	(s. f.)	< porcella	
purcede	(vb.)	< procedere	
purcel	(s. m.)	< porcellus	
purica	(vb.)	< *pulicare (< pulicem)	
purice	(s. m.)	< pulex, -icis	
puroi	(s. n.)	< *puronium (< pus, -ris)	arch.
purta	(vb.)	< portare	
pușchea	(s. f.)	< *pustulella (< pustula)	lid.
putea	(vb.)	< potere (= posse)	
putină	(s. f.)	< *putina ³	
putință	(s. f.)	< potentia ⁴	
putoare	(s. f.)	< putor, -is	
putred	(adj.)	< putridus	
puț	(s. n.)	< puteus	
puți	(vb.)	< *putire (= putere)	
rade	(vb.)	< radere	
rage	(vb.)	< ragere	
ram	(s. n.)	< ramus ⁵	
rar	(adj.)	< rarus	
rază	(s. f.)	< radia (= radius)	
rădăcină	(s. f.)	< radicina	
rămîne	(vb.)	< remanere	
răpi	(vb.)	< rapire (= rapere)	
răpune	(vb.)	< reponere	lid.
rărunchi	(s. m.)	< renunculus	lid.
răsări	(vb.)	< *resalire	
răspunde	(vb.)	< respondere	
răspuns	(s. n.)	< responsum	
răsună	(vb.)	< resonare ⁶	
rășină	(s. f.)	< resina	
rătăci	(vb.)	< *erraticire (< erraticus)	
rău	(adj., adv.)	< reus	
rece	(adj.)	< recens	
repaus	(s. n.)	< *repausum ⁷	

¹ V DERu a REWu není.

² Dle DERu je původ slova ve zmíněném etymonu nepravděpodobný.

³ Dle DERu je původ slova nejistý; REW je rovněž neuvádí.

⁴ REW neuvádí rumunštinu.

⁵ DEX i RČ odkazují na častější tvar *ramură*.

⁶ Dle DERu dotvořeno ze zděděného *a suna* podle fr. *résonner*.

⁷ REW tento etymon neuvádí.

repede	(adj., adv.)	< rapidus, rapide	
rețea	(s. f.)	< *retella	
revărsa	(vb.)	< reversare ¹	
ridica	(vb.)	< eradicare	
ridiche	(s. f.)	< radicola	
rinichi	(s. m.)	< reniculus	
rîde	(vb.)	< ridere	
rîie	(s. f.)	< aranea	lid.
rîma	(vb.)	< rimare	
rînă	(s. f.)	< *rena (= renes) ²	
rînced	(adj.)	< rancidus	
rîncheza	(vb.)	< *rhoncizare ³	
rîndunea	(s. f.)	< *hirundinella	
rîpă	(s. f.)	< ripa	
rîs	(s. n.)	< risus	
rîu	(s. n.)	< rivus	
roade	(vb.)	< rodere	
roată	(s. f.)	< rota	
roib	(adj.)	< robeus	
roibă	(s. f.)	< robia	
român	(s., adj.)	< romanus	
rost	(s. n.)	< rostrum	
roșu	(adj.)	< roseus	
rotund	(adj.)	< retundus (= rotundus)	
rouă	(s. f.)	< ros, roris	
roura	(vb.)	< rorare ⁴	
rug	(s. m.)	< rubus	
ruĝa	(vb.)	< rogare	
rugăciune	(s. f.)	< rogatio, -onis	
rugină	(s. f.)	< *aerugina	
rumega	(vb.)	< rumigare	
runc	(s. n.)	< runcus	
rupe	(vb.)	< rumpere	
sac	(s. m.)	< saccus	
salbă	(s. f.)	< subalba ⁵	
salcie	(s. f.)	< salix, -icis	
sapă	(s. f.)	< sappa	
sarcină	(s. f.)	< sarcina	
sare	(s. f.)	< sal, salis	
sarică	(s. f.)	< sarica (= serica)	
sat	(s. n.)	< fossatum ⁶	
saț	(s. n.)	< satium	lid.
să	(conj.)	< si	
săgeată	(s. f.)	< sagitta	
săgeta	(vb.)	< sagittare	

¹ DER toto slovo považuje za odvozené od a vărsa, jeho přímý původ v uvedeném etymonu považuje za nemožný z hláskového hlediska (intervokalické -v- by muselo oněmět).

² Dnes hlavně ve spojení "intr-o rînă" s významem 'na straně, na boku'.

³ Dle DERu byl výsledný tvar foneticky uzpůsoben analogicky podle *a necheza*.

⁴ Dle DERu byl výsledný tvar foneticky uzpůsoben analogicky podle *rouă*.

⁵ REW etymon neuvádí; DER považuje původ za nejistý a nabízí etymon SALVIA.

⁶ Dle REWu pochází rumunské slovo z albánského *fšat*; DER považuje původ za nejistý.

sălbatic	(adj.)	< lid. lat. salvaticus (= silvaticus)	
sălta	(vb.)	< saltare	
sămînță	(s. f.)	< lid. lat. sementia	
sănătate	(s. f.)	< sanitas, -atis	
sănătos	(adj.)	< *sanitosus (< sanus)	
săpa	(vb.)	< sappare	
săptămînă	(s. f.)	< septimana	
săpun	(s. n.)	cf. lat. sapo	
săra	(vb.)	< salare	
sărătură	(s. f.)	< salatura ¹	
sări	(vb.)	< salire	
săruta	(vb.)	< salutare	
sătul	(adj.)	< satulius	
sătura	(vb.)	< saturare	
său, sa	(pron.)	< *seus, *sa (= suus, sua)	
scară	(s. f.)	< scala	
scaun	(s. n.)	< scamnum	
scădea	(vb.)	< *excadere	
scălda	(vb.)	< excaldare	
scăpa	(vb.)	< *excappare	
scăpăta	(vb.)	< *excipitare	
scărpina	(vb.)	< scarpinare	
schimba	(vb.)	< *excambiare	
scîndură	(s. f.)	< scandula	
scînteie	(s. f.)	< *scantillia (= scintilla)	
scoarță	(s. f.)	< scortea	
scoate	(vb.)	< *excotere (= excutere)	
screme	(vb.)	cf. lat. excrementum	
scrie	(vb.)	< scribere	
scroafă	(s. f.)	< scrofa	
scuipa	(vb.)	< *scupire	
scula	(vb.)	< *excubulare	
scurge	(vb.)	< excurrere ² (după curge)	
scurma	(vb.)	< *excorrimare	
scurt	(adj., adv.)	< *exxcurtus (= curtus) ³	
scurta	(vb.)	< excurtare	
scut	(s. n.)	< scutum	
scutura	(vb.)	< *excutulare	
se	(pron.)	< se	
seară	(s. f.)	< sera	
sec	(adj.)	< siccus	
seca	(vb.)	< siccare	
secară	(s. f.)	< secale	
secăciune	(s. f.)	< siccatio, -onis	zř.
secera	(vb.)	< lid. lat. sicilare ⁴	
seceră	(s. f.)	< sicilis	
secetă	(s. f.)	< *siccita (= siccitas)	
secure	(s. f.)	< securis ¹	

¹ DEX připouští zároveň možnost odvození ze zděděného tvaru *a săra* pomocí sufixu *-ător*.

² DEX uvádí, že slovo bylo foneticky uzpůsobeno

³ DEX připouští zároveň možnost odvození ze zděděného tvaru *a scurta*.

⁴ Dle REWu i DERu jde o slovo odvozené.

semăna ^I	(vb.)	< seminare	
semăna ^{II}	(vb.)	< simulare	
semn	(s. n.)	< signum	
senin	(adj., s. n.)	< serenus	
serba	(vb.)	< servare	
sete	(s. f.)	< sitis	
seu	(s. n.)	< sebum	
sfirtica	(vb.)	< *exfraticare (< fractus) ²	
sfîşia	(vb.)	< *exfasciare	
simţi	(vb.)	< sentire	
sine	(pron.)	< se ³	
singur	(adj.)	< singulus	
sîn	(s. m./n.)	< sinus	
sînge	(s. n.)	< sanguis	
sîngera	(vb.)	< sanguinare	
sîngeros	(adj.)	< sanguinosus	
sînt	(adj.)	< sanctus	lid.
sînziană	(s. f.)	< sanctus dies Iohannis	lid.
smulge	(vb.)	< *exmulgere	
soacră	(s. f.)	< socra (= socrus)	
soare	(s. m.)	< sol, -lis	
soartă	(s. f.)	< sors, -tis	
soaţă	(s. f.)	< socia	zř., arch.
soc	(s. m.)	< sabucus (= sambucus)	
socru	(s. m.)	< socrus (= socer)	
solz	(s. m.)	< solidus ⁴	
somn	(s. n.)	< somnus	
soară	(s. f.)	< soror, -ris	
sorb	(s. m.)	< sorbus	
sorbi	(vb.)	< *sorbire (= sorbere)	
soţ	(s. m.)	< socius	
sparge	(vb.)	< spargere	
spată	(s. f.)	< spatha	
spate	(s. n.)	< spathae (pl. od spatha)	
spăimînta	(vb.)	< *expavimentare ⁵	arch., lid.
spăla	(vb.)	< *expellavare (= ex-per-lavare)	
speria	(vb.)	< *expavorere (< pavor) ⁶	
spic	(s. n.)	< spicum	
spin	(s. m.)	< spinus	
spinare	(s. f.)	< spinalis	
spinteca	(vb.)	< *expanticare (< pantex)	
spîn	(adj.)	< *spanus ⁷	
spînzura	(vb.)	< *expendiolare	
spre	(prep.)	< super	

¹ REW rumunštinu neuvádí.

² REW neuvádí tento ani následující etymon.

³ Dle DEXu foneticky dotvořeno podle tvarů *mine*, *tine*.

⁴ Současný tvar singuláru byl dle DEXu dotvořen z plurálu *soldzi* (< SOLIDI), namísto náležitého singuláru

*soldu (< SOLIDUS).

⁵ V RČ uvedeno s odkazem na *a înspăimînta*.

⁶ Dle DERu je původ slova nejistý.

⁷ DER se vyslovuje pro řecký původ slova, REW rumunštinu neuvádí.

sprínceană	(s. f.)	< *supercina (< supercilia + gena)	
spulbera	(vb.)	< *expulverare	
spumă	(s. f.)	< spuma	
spune	(vb.)	< exponere	
spurca	(vb.)	< spurcare	
spuză	(s. f.)	< *spudia (= spodium)	
sta	(vb.)	< stare	
staul	(s. n.)	< stab(u)lum	
stîlpare	(s. f.)	< *stirparia (< stirps, -is) ¹	lid.
stîng	(adj.)	< *stancus (= stanticus)	
stea	(s. f.)	< stella	
stinge	(vb.)	< stingere	
stoarce	(vb.)	< extorquere	
strat	(s. n.)	< stratum	
strămurare	(s. f.)	< *stimularia (< stimulus)	lid.
strămuta	(vb.)	< *extramutare (= transmutare)	
strănuta	(vb.)	< sternutare	
străpunge	(vb.)	< *extrapungere (= transpungere)	
strepezi	(vb.)	< *extorpidire (< torpidus)	
strica	(vb.)	< extricare	
striga	(vb.)	< *strigare (< strix, -gis)	
strigă	(s. f.)	< striga	
strîmb	(adj., adv.)	< lid. lat. strambus (= strabus)	
strîmt	(adj.)	< *strinctus (= strictus)	
strînge	(vb.)	< stringere	
stuf	(s. n.)	< *styphus (= stypha+typhe)	
stup	(s. m.)	< *stypus ²	
stupă	(s. f.)	< stupa	
stupi ³	(vb.)	< *stupire (< *scuppire+sputare)	reg.
sturz	(s. m.)	< turdus ⁴	
sub	(prep.)	< subtus	
subția	(vb.)	< subtilare	
subțire	(adj.)	< subtilis	
sudoare	(s. f.)	< sudor, -oris	
suferi	(vb.)	< lid. lat. sufferire (= sufferre)	
sufila	(vb.)	< sufflare	
sufleca	(vb.)	< *subfollicare	
suflet	(s. n.)	< *sufilitus (< suflare)	
suge	(vb.)	< sugere	
sugel	(s. m.)	< sigillum	
sughița	(vb.)	< lid. lat. subgluttiare (= singultare)	
sui	(vb.)	< subire	
sul	(s. n.)	< lid. lat. sub(u)lum (= insubulum)	
sulă	(s. f.)	< subula	
suleget	(adj.)	< *sublicidus (< sublica)	
sulfină	(s. f.)	< *sulfina (< sulphur) ⁵	

¹ Dle DER nejspíš kontaminace stîlp (slov. původu) a lat. STIRPS.

² DER váhá mezi latinským a slovanským původem.

³ V RČ uvedeno jako varianta slovesa *a scuipa*.

⁴ Současný tvar singuláru byl dle DEXu dotvořen z plurálu *turdzi* < TURDI, náslovné s- je vysvětlováno kontaminací se STURNUS.

⁵ REW rumunštinu neuvádí.

sumete	(vb.)	< <i>summittere</i>	
sumuța	(vb.)	< * <i>submotiare</i> (< <i>submotum</i>) ¹	lid., reg.
sună	(vb.)	< <i>sonare</i>	
sunătoare	(s. f.)	< (<i>herba</i>) * <i>sanatoria</i> ²	
sunet	(s. n.)	< <i>sonitus</i>	
supăra	(vb.)	< <i>superare</i>	
supune	(vb.)	< <i>supponere</i>	
surcel	(s. n.)	< <i>surcellus</i>	
surd	(adj.)	< <i>surdus</i>	
surpa	(vb.)	< * <i>subrupare</i> (< <i>rupes</i>)	
sus	(adv.)	< <i>susum</i> (= <i>sursum</i>)	
suspina	(vb.)	< <i>suspirare</i>	
șa	(s. f.)	< <i>sella</i>	
șale	(s. f. pl.)	< <i>sella</i>	
șapte	(num.)	< <i>septem</i>	
șarpe	(s. m.)	< lid. lat. <i>serpes</i> , -is (= <i>serpens</i> , -nits)	
șase	(num.)	< * <i>sess</i> (= <i>sex</i>)	
șchiop	(adj., s.)	< * <i>excloppus</i>	
șchiopăta ³	(vb.)	< * <i>excloppitare</i>	
ședea	(vb.)	< <i>sedere</i>	
șerb	(s. m.)	< <i>servus</i>	
șes	(adj., s. n.)	< <i>sessus</i> ⁴	
și	(adv., conj.)	< <i>sic</i>	
șie	(pron.)	< <i>sibi</i>	
șiră	(s. f.)	< * <i>sira</i> ⁵	
șoarece	(s. m.)	< <i>sorex</i> , -icis	
șterge	(vb.)	< <i>extergere</i>	
ști	(vb.)	< <i>scire</i>	
șuiera	(vb.)	< <i>sibilare</i>	
tare	(adj., adv.)	< <i>talem</i>	
tată	(s. m.)	< <i>tata</i>	
taur	(s. m.)	< <i>taurus</i>	
tăcea	(vb.)	< <i>tacere</i>	
tăciune	(s. m.)	< * <i>titio</i> , -onis	
tăia	(vb.)	< * <i>taliare</i>	
tămîie	(s. f.)	< * <i>thymanea</i>	
tătîn	(s. m.)	< <i>tata</i> , -anis	lid.
tău, ta	(pron.)	< <i>tuus</i> , <i>tua</i>	
tăun	(s. m.)	< * <i>tabo</i> , -onis (= <i>tabanus</i>)	
teacă	(s. f.)	< <i>theca</i>	
teară	(s. f.)	< <i>tela</i>	reg.
tei	(s. m.)	< * <i>tilium</i> (= <i>tilia</i>)	
teme	(vb.)	< <i>timere</i>	
timp	(s. n.)	< <i>tempus</i> , -oris	

¹ REW ani DER etymon neuvádějí.

² DEX se domnívá, že zvuková odoba bylo analogicky přizpůsobena slovu *sunător*, dle DERu je jeho přímou odvozeninou vzniklou v rumunštině, REW je vůbec nezmiňuje.

³ DEX uvádí také sloveso *a șchiopa* s podopným významem, jež může být odvozeno od *șchiop*, či pokračovatelem lidového *EXCLOPPITARE.

⁴ DER polemizuje se názorem, že slovo pochází z albánštiny (REW).

⁵ Dle DERu bylo slovo odvozeno od *șir*, které je expresivního původu (*creație expresivă*); REW tento etymon neuvádí.

timpuriu	(adj.)	< *temporivus	
tindă	(s. f.)	< *tenda (< tendere)	
tindeche	(s. f.)	< tendicula	
tîmplă	(s. f.)	< *templa (= tempora, pl. od tempus)	
tîmplă	(s. f.)	< templa (= templum)	
tînăr	(adj., s. m.)	< *tenerus (= tener)	
tîrziu	(adj., adv.)	< tardivus	
toamnă	(s. f.)	< autumnus	
toarce	(vb.)	< torquere	
toartă	(s. f.)	< torta (< torquere)	
toca	(vb.)	< *toccare	
tort	(s. n.)	< tortus (< torquere)	
tot, toată	(pron., adv.)	< totus, a, um	
trage	(vb.)	< *tragere (= trahere)	
treaptă	(s. f.)	< trajecta	
trece	(vb.)	< traicere	
trei	(num.)	< tres	
treiera	(vb.)	< tribulare	
tremura	(vb.)	< tremulare	
trepăda	(vb.)	< trepidare	
trifoi	(s. m.)	< trifolium	
trimite	(vb.)	< tramittere	
trist	(adj.)	< tristis	
trufă	(s. f.)	< *trufa ¹	arch.
trunchi	(s. n.)	< trunculus	
tu	(pron.)	< tu	
tufă	(s. f.)	< tufa	
tulbura	(vb.)	< *turbulare (< turbare)	
tulbure	(adj.)	< *turbulus (= turbidus)	
tun	(s. n.)	< tonus ²	
tuna	(vb.)	< tonare	
tunde	(vb.)	< tondere	
tunet	(s. n.)	< tonitrum ³	
turba	(vb.)	< turbare	
turmă	(s. f.)	< turma	
turna	(vb.)	< tornare	
turtă	(s. f.)	< *turta (= torta) ⁴	
turturea	(s. f.)	< turburella	
tuse	(s. f.)	< tussis	
tuși	(vb.)	< tussire	
țară	(s. f.)	< terra	
țeastă	(s. f.)	< testa	
țese	(vb.)	< texere	
țest	(s. n.)	< *testum	
ține	(vb.)	< tenere	
țînțar	(s. m.)	< zinzalus	
țiță	(s. f.)	< *titia	lid.

¹ Dle DERu je původ tohoto zastaralého slova značně problematický, přiklání se k lat. TRIUMPHUS, které proniklo do rumunštiny později prostřednictvím řečtiny.

² REW rumunské slovo neuvádí.

³ Výsledný tvar byl v rumunštině nejspíš analogicky uzpůsoben podle typu *sunet*.

⁴ Nejspíš ze spojení "*panis torta*" s významem 'zatočený, kulatý chléb'.

tiřinā	(s. f.)	< *titina ¹	
ucide	(vb.)	< occidere	
ud	(adj., s.)	< udus	
uda	(vb.)	< udare	
uger	(s. n.)	< uber, -ris	
uita	(vb.)	< *oblitare (< oblitus)	
ulcea	(s. f.)	< *ollicella (< olla)	
ulm	(s. m.)	< ulmus	
umār	(s. m.)	< humerus	
umbla	(vb.)	< ambulare	
umbrā	(s. f.)	< umbra	
umbros	(adj.)	< umbrosus ²	
umed	(adj.)	< humidus	
umfla	(vb.)	< inflare	
umple	(vb.)	< implere	
un, o	(art. nehot.)	< unus, una	
unchi	(s. m.)	< avunculus	
undā	(s. f.)	< unda	
unde	(adv., conj.)	< unde	
unge	(vb.)	< ungere	
ungher	(s. n.)	< *anglarius (= angularius)	
unghi	(s. n.)	< *anglus (= angulus)	
unghie	(s. f.)	< unglā (= ungula)	
unt	(s. n.)	< unctum	
unturā	(s. f.)	< unctura	
unu, una³	(num.)	< unus, a	
ura	(vb.)	< orare	
urca	(vb.)	< *oricare (= oriri)	
urcior	(s. n.)	< urceolus	
urcior	(s. n.)	< hordeolus	
urdoare	(s. f.)	< *horridor, -oris (= horridus)	lid.
ureche	(s. f.)	< oricla (= auricula)	
urgie	(s. f.)	< orgia	lid.
urí	(vb.)	< *horrirē (= horrere, horrescere)	
urla	(vb.)	< ululare	
urmā	(s. f.)	< *orma ⁴	
urs	(s. m.)	< ursus	
urzi	(vb.)	< ordire (= ordiri)	
urzicā	(s. f.)	< urdica (= urtica)	
usca	(vb.)	< exsucare	
ustura	(vb.)	< ustulare	
uřā	(s. f.)	< *ustia (ostium)	
uřor	(s. m.)	< osteolum	
uřor	(adj., adv.)	< (mai) iuřor (< levis + uřor)	
va	(vb.)	< vadit ⁵	
vacā	(s. f.)	< vacca	

¹ Etymon není v REWu.

² DEX připouřtí zároveň možnost odvození ze zděděného tvaru *umbrā* pomocí sufixu *-os*.

³ Dle VRR v rámci jednoho hesla se členem *un, o*.

⁴ Dle DERu je původ tohoto slova nejasný; podoba s it. *orma* a alb. *gyurmē* dává tuřit, že jde o staré slovo, které se však do rumunřtiny dostalo prostřednictvím řeřtiny.

⁵ Dnes pouze ve spojení "*mai va*" s významem '*bude to jeřtě dlouho trvat*'.

vad	(s. n.)	< vadum	
vai	(interj.)	cf. lat. vae	
vale	(s. f.)	< vallis	
vară	(s. f.)	< vera (= ver)	
vargă	(s. f.)	< virga	
varză	(s. f.)	< vir(i)dia	
vas	(s. n.)	< vasum	
văcar	(s. m.)	< vaccarius	
văduv	(adj., s. m.)	< viduus, -ua	
văl	(s. n.)	< velum	
văr, vară	(s. m.)	< (consobrinus) verus, (consobrina) vera	
vărsa	(vb.)	< versare	
vătăma	(vb.)	< victimare	lid.
vătui	(s. m.)	< *vituleus (< vitulus)	
vechi	(adj.)	< lid. lat. veclus (= vetulus)	
vecin	(adj., s. m.)	< vicinus	
vecinătate	(s. f.)	< vicinitas, -atis	
vedea	(vb.)	< videre	
veghea	(vb.)	< vigilare	
veni	(vb.)	< venire	
venin	(s. n.)	< venenum	
verde	(adj., s. n.)	< vir(i)dis	
vergea	(s. f.)	< *virgella (= virgula)	
veșmînt	(s. n.)	< vestimentum	
veșted	(adj.)	< *vescidus (< vescus)	
via	(vb.)	< vivere	kniž.
viață	(s. f.)	< *vivitia (< vivus) ¹	
vie	(s. f.)	< vinea	
vier	(s. m.)	< verres	
viermănos	(adj.)	< verminosus	
vierme	(s. m.)	< vermis	
viders	(s. n.)	< versus	lid.
viespe	(s. f.)	< *vespis (= vespa)	
vin	(s. n.)	< vinum	
vinaț	(s. n.)	< vinaceus	lid.
vinde	(vb.)	< vendere	
vindeca	(vb.)	< vindicare	
vineri	(s. f.)	< Veneris (dies)	
vintre	(s. f.)	< venter, -ris	lid.
vioară	(adj.)	< *vivula (< vivus)	lid.
vioară	(s. f.)	< viola ²	
viperă	(s. f.)	< vipera	
vipt	(s. n.)	< victus	arch.
vis	(s. n.)	< visum	
vistier	(s. m.)	< vestiarius ³	
vită	(s. f.)	< vita	
vitreg	(adj.)	< vitricus	
viță	(s. f.)	< *vitea (= vitis)	
vițea	(s. f.)	< vitella	

¹ Dle DERu je *viață* odvozeno od *viu*, obdobně jako *roșu-roș(e)ață*, *negru-negreață*.

² Dle REWu je rumunský (ale i italský) tvar knižní (Buchwort).

³ Dle DERu proniklo toto slovo do rumunštiny prostřednictvím řečtiny z Byzance, REW je neuvádí.

vițel	(s. m.)	< vitellus	
viu	(adj.)	< vivus	
vîlcea	(s. f.)	< *vallicella (< vallicula)	
vîltoare	(s. f.)	< *voltoria (< volutus) ¹	
vîna	(vb.)	< *venare (= venari)	
vînă	(s. f.)	< vena	
vînăt	(adj.)	< venetus	
vînătoare	(s. f.)	< venatoria	
vînător	(s. m.)	< venatorem	
vînos	(adj.)	< venosus	
vînt	(s. n.)	< ventus	
vîntura	(vb.)	< ventulare (= ventilare)	
vîrtos	(adj., adv.)	< *virtuosus (< virtus, -utis) ²	
vîsc	(s. n.)	< viscum	
vîscos	(adj.)	< viscosus	
voi	(pron.)	< vos	
volbură	(s. f.)	< *volvula (< volvere)	
vostru	(pron.)	< lid. lat. voster (= vester), vostra	
vrea	(vb.)	< *volere	
vreun	(pron.)	< *vere-unus	
vulpe	(s. f.)	< vulpes	
vultur	(s. m.)	< vultur, -uris	
zadă	(s. f.)	< lid. lat. daeda (= taeda)	
zăcea	(vb.)	< iacere	
zău	(interj.)	< deus	
zîină	(s. f.)	< Diana	
zbate	(vb.)	< lid. lat. exbattere (= battuere)	
zbura	(vb.)	< *exvolare	
zeamă	(s. f.)	< zema	
zece	(num.)	< decem	
zestre	(s. f.)	< dextra	
zeu	(s. m.)	< deus	
zgaibă	(s. f.)	< scabia (= scabies)	lid.
zgîria	(vb.)	< *scaberare (< scaber)	
zi	(s. f.)	< dies	
zice	(vb.)	< dicere	
zvînta	(vb.)	< *exventare	

¹ Dle DERu jde o slovo expresivního původu (*creație expresivă*).

² V REWu jen VIRTUS.